

Strategia terytorialna

Partnerstwo
Międzywojewódzkiego
Obszaru Funkcjonalnego
Żuławy

gmina
Cedry Wielkie

gmina
Elbląg

gmina
Gronowo
Elbląskie

miasto
Krynica Morska

gmina
Lichnowy

miasto
Malbork

gmina
Malbork

gmina
Markusy

gmina
Miłoradz

miasto i gmina
Nowy Dwór
Gdański

miasto i gmina
Nowy Staw

gmina
Ostaszewo

gmina
Pruszcz
Gdański

gmina
Pszczółki

gmina
Stare Pole

gmina
Stegna

gmina
Suchy Dąb

gmina
Sztutowo

powiat
elbląski

powiat
gdański

powiat
malborski

powiat
nowodworski

Strategia Rozwoju Partnerstwa Międzywojewódzkiego Obszar Funkcjonalny Żuławy

Opracowanie

Związek Miast Polskich (ZMP)

Zespół autorski

Wiesława Kwiatkowska, Adriana Skajewska, Anna Żabińska – Pioterek, Michał Dulak, Przemysław Cichocki, we współpracy z doradcami sektorowymi ZMP: Piotr Górka, Adam Mikołajczyk, Janusz Szewczuk, Krzysztof Jaszczolt

Kierownik projektu CWD

Jarosław Komża

„Centrum Wsparcia Doradczego Plus” jest drugą edycją programu Centrum Wsparcia Doradczego zainicjowanego przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.

Obecna edycja CWD jest realizowana przez Fundację Fundusz Współpracy oraz Związek Miast Polskich. Wsparciem doradczym objęto 77 partnerstw samorządowych.

Projekt ma na celu popularyzowanie idei partnerstwa między samorządami lokalnymi oraz budowanie ich kompetencji w zakresie strategicznego planowania rozwoju i przygotowania kompleksowych przedsięwzięć przyczyniających się do rozwiązania wspólnych problemów i wykorzystania potencjałów cechujących obszary partnerstw samorządowych.

Dzięki współpracy Związku Miast Polskich, Fundacji Fundusz Współpracy, samorządów lokalnych i regionalnych oraz Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej dla partnerstw samorządowych, w tym z obszarów borykających się z problemami rozwojowymi, przygotowywane są diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej, a następnie strategie rozwoju oraz pakiety przedsięwzięć rozwojowych, a także dokumentacja konieczna do pozyskania ich dofinansowania.

Projekt „Centrum Wsparcia Doradczego Plus” realizowany jest w okresie od kwietnia 2022 r. do czerwca 2023 r. w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

Skład Partnerstwa

Miasto i Gmina Nowy Dwór Gdański, Miasto i Gmina Nowy Staw, Gmina Cedry Wielkie, Gmina Miasta Krynica Morska, Gmina Ostaszewo, Gmina Stegna, Gmina Sztutowo, Gmina Pszczółki, Gmina Pruszcz Gdański, Gmina Suchy Dąb, Gmina Lichnowy, Miasto Malbork Gmina Malbork,	Gmina Miłoradz, Gmina Stare Pole, Gmina Gronowo Elbląskie, Gmina Elbląg, Gmina Markusy Powiat Nowodworski, Powiat Malborski, Powiat Gdański, Powiat Elbląski.
---	---

Skład Rady Partnerstwa

1. Pan Jacek Wojciech Michalski – Burmistrz Miasta i Gminy Nowy Dwór Gdański
2. Pan Jerzy Szałach – Burmistrz Miasta i Gminy Nowy Staw
3. Pan Piotr Jaśniewski – Zastępca Wójta Gminy Cedry Wielkie
4. Pan Adam Ostrowski – Burmistrz Gminy Miasta Krynica Morska
5. Pan Michał Chrzęszcz - Wójt Gminy Ostaszewo
6. Pani Ewa Dąbska – Wójt Gminy Stegna
7. Pan Robert Zieliński - Wójt Gminy Sztutowo
8. Pani Olga Laskowska – Sekretarz Gminy Pszczółki
9. Pani Magdalena Kołodziejczak – Wójt Gminy Pruszcz Gdański
10. Pani Henryka Król - Wójt Gminy Suchy Dąb
11. Pan Jan Michalski - Wójt Gminy Lichnowy
12. Pan Marek Charzewski - Burmistrz Miasta Malbork
13. Pan Marcin Kwiatkowski - Wójt Gminy Malbork
14. Pan Arkadiusz Skorek - Wójt Gminy Miłoradz

15. Pan Marek Szczypior - Wójt Gminy Stare Pole
16. Pan Marcin Ślęzak - Wójt Gminy Gronowo Elbląskie
17. Pan Zygmunt Tucholski - Wójt Gminy Elbląg
18. Pani Dorota Wasik – Wójt Gminy Markusy
19. Pan Jacek Gross - Starosta Powiatu Nowodworskiego
20. Pan Mirosław Czapla - Starosta Powiatu Malborskiego
21. Pan Marian Cichon - Starosta Powiatu Gdańskiego
22. Pani Genowefa Kwoczek – Przewodnicząca Rady Powiatu w Elblągu

Skład Grupy Roboczej

1. Pani Anna Milarska – Miasto i Gmina Nowy Dwór Gdański – koordynator grupy roboczej
2. Pani Anna Uzdrawska – Miasto i Gmina Nowy Staw
3. Pan Grzegorz Lechman - Gmina Cedry Wielkie
4. Pani Monika Adamowska-Bargieł – Gmina Miasta Krynica Morska
5. Pani Karolina Kaleńczuk - Gmina Ostaszewo
6. Pani Małgorzata Hordyńska - Gmina Stegna
7. Pani Agnieszka Piórko - Gmina Sztutowo
8. Pan Władysław Jankow - Gmina Pszczółki
9. Pani Urszula Twarowska - Gmina Pruszcz Gdański
10. Pan Szymon Benedyk - Gmina Suchy Dąb
11. Pani Anna Stachowiak - Gmina Lichnowy
12. Pani Monika Sasin - Miasto Malbork
13. Pani Małgorzata Kozikowska - Gmina Malbork
14. Pani Anna Smolińska - Gmina Miłoradz
15. Pani Aleksandra Kiliszewska - Gmina Stare Pole
16. Pani Joanna Marcinkowska- Gmina Gronowo Elbląskie
17. Pan Artur Waśniewski - Gmina Elbląg
18. Pani Katarzyna Marcula – Gmina Markusy
19. Pani Katarzyna Koc - Powiat Nowodworski
20. Pani Sylwia Grabowska - Powiat Malborskim

21. Pani Natalia Błońska - Powiat Gdański

22. Pan Grzegorz Dawidziuk - Powiat Elbląski.

1. Spis treści

1. Wstęp	10
1.1. Wprowadzenie	10
2. Synteza diagnozy, analiza uwarunkowań i powiązań strategicznych	12
2.1. Podstawowe informacje o Partnerstwie.....	12
2.2. Analiza zdiagnozowanych uwarunkowań rozwojowych.....	14
2.2.1. Kluczowe problemy rozwojowe Partnerstwa	14
2.2.2. Kluczowe potencjały rozwojowe Partnerstwa.....	35
2.2.3. Kluczowe potrzeby rozwojowe Partnerstwa	36
2.3. Analiza powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych w obszarze Partnerstwa.....	41
2.3.1. Ocena ogólnego potencjału rozwoju obszaru partnerstwa.....	41
2.3.2. Rozkład wartości wskaźnika ogólnego potencjału rozwoju gmin partnerstwa Żuławy.....	42
2.3.3. Stopień zrównoważenia potencjału rozwoju.....	44
2.3.4. Lokalizacja Partnerstwa w woj. pomorskim i warmińsko - mazurskim	46
2.3.5. Interesariusze Strategii	53
2.3.6. Powiązania funkcjonalne na obszarze Partnerstwa.....	56
3. Cele partnerstwa i ich operacjonalizacja	60
3.1. Cele strategii Partnerstwa.....	60
3.1.1. Cel ogólny (misja) Partnerstwa	60
3.1.2. Cel przekrojowy Partnerstwa.....	60
3.1.3. Cele szczegółowe strategii Partnerstwa	62
3.1.4. Wizja strategiczna Partnerstwa	67
3.2. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych.....	67
3.2.1. Działania i typy operacji realizujące cele szczegółowe strategii.....	67
3.3. Rezultaty strategiczne	76
4. Projekty	78
4.1. Proces identyfikacji i wyboru projektów.....	78
4.2. Lista projektów.....	79
4.3. Powiązanie pomiędzy projektami (wiązki projektów)	117

5.	Wdrażanie: warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii.....	128
5.1.	Zarządzanie wdrażaniem strategii	128
5.1.1.	Forma instytucjonalizacji	128
5.1.2.	System zarządzania wdrażaniem strategii	130
5.1.3.	Cykl aktualizacji strategii.....	132
5.2.	Monitorowanie i ocena wdrażania	133
5.2.1.	Monitorowanie procesu wdrażania Strategii	133
5.2.2.	Ocena (ewaluacja) stopnia osiągnięcia celów strategicznych	133
6.	Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych.....	135
6.1.	Partycypacja społeczna na etapie przygotowywania strategii	135
6.2.	Partycypacja społeczna na etapie realizacji strategii.....	138
6.3.	Partycypacja społeczna na etapie oceny efektów strategii	139
7.	Źródła finansowania	140
7.1.	Program regionalny.....	140
7.1.1.	Zintegrowane Porozumienia Terytorialne	140
7.2.	Programy krajowe	142
7.3.	Własne możliwości finansowania Strategii gmin Partnerstwa OF Żuławy	146
8.	Spis rysunków i tabel.....	150
8.1.	Tabele.....	150
8.2.	Rysunki	150
8.3.	Wykresy.....	151

1. Wstęp

1.1. Wprowadzenie

Jednym z celów polityki spójności Unii Europejskiej w ramach perspektywy finansowej na lata 2021-2027 jest zwiększenie wpływów lokalnych wspólnot na kształtowanie polityki terytorialnej. Cel 5 "Europa bliżej obywateli" skupia się na wzmocnieniu roli samorządów terytorialnych w stymulowaniu procesów rozwojowych w oparciu o działania wynikające ze strategii terytorialnych. Fundamentem do podejmowania tych interwencji jest współpraca samorządów na bazie zawiązywanych partnerstw, w ramach odpowiednich instrumentów terytorialnych polityki spójności, tj. ZIT i IIT.

Niniejsza strategia terytorialna IIT (innych instrumentów terytorialnych) Partnerstwa Międzywojewódzkiego Obszar Funkcjonalny Żuławy stanowi odpowiedź na problemy, potrzeby rozwojowe, wyzwania i szanse wskazane w przeprowadzonej diagnozie obszaru partnerstwa. Strategia i jej proces przygotowywania są zgodne z ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, ustawą o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. oraz ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 6 grudnia 2006 r. Strategia zawiera m.in. syntezę diagnozy, cele, do których partnerstwo dąży oraz odpowiadające im kierunki działań, wskaźniki, listę projektów wraz z informacją o ich wyborze, źródła finansowania i opis systemu wdrażania.

Wskazane w dokumencie projekty mają charakter zintegrowany w oparciu o założenia Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej przedstawione w dokumencie pn. „Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie 2021 -2027”. Z kolei prezentowane w strategii podejście zintegrowane oparte jest na autorskiej koncepcji wiązek projektowych, stanowiących fundament do wykazania powiązań między projektami, celami oraz działaniami. Zakres strategii, w szczególności w odniesieniu do wzoru listy projektów, podejścia zintegrowanego, wskaźników, zostanie skonsultowany z przedstawicielami Instytucji Zarządzającej Województwa Pomorskiego oraz Instytucji Zarządzającej Województwa Warmińsko – mazurskiego.

Projekt strategii rozwoju Partnerstwa Międzywojewódzkiego Obszar Funkcjonalny Żuławy został przygotowany przez partnerów i zespół ekspertów Związku Miast Polskich w okresie listopad 2022 r. – kwiecień 2023 r. w ramach projektu Centrum Wsparcia Doradczego Plus, zainicjowanego przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. W pracach nad dokumentem zaangażowani zostali przedstawiciele samorządów tworzących partnerstwo (Rada Partnerstwa oraz Grupa Robocza) oraz partnerzy społeczno-gospodarczy i interesariusze różnych środowisk. Ostateczny kształt projektu strategii został zatwierdzony przez Lidera Partnerstwa.

2. Synteza diagnozy, analiza uwarunkowań i powiązań strategicznych

2.1. Podstawowe informacje o Partnerstwie

Żuławy to obszar o powierzchni około 1.700 km², położony w północnej części Polski, w delcie Wisły i w ponad jednej czwartej położony poniżej poziomu morza. Największe obszary depresyjne na podstawie najnowszych badań znajdują się w miejscowości Marzęcino i sięgają do 2,07 m p.p.m. Dla porównania najwyższy punkt na Żuławach zlokalizowany został w miejscowości Grabiny Zameczek (14,6 m n.p.m.).

Obszar Żuław swoim kształtem jest przybliżony do odwróconego trójkąta, którego wierzchołek znajduje się w rozwidleniu Wisły i Nogatu, w okolicy miejscowości Biała Góra, podstawę tego trójkąta wyznacza teren Mierzei Wiślanej. Żuławy zajmują zaledwie około 2 procent powierzchni Polski, jednak spotkamy tam niepowtarzalny krajobraz, środowisko przyrodnicze, a także wyjątkową historię i dziedzictwo kulturowe. Żuławy warte są szczególnej uwagi jako dzieło rzeki, morza, wiatru i człowieka.

Rysunek 1 Obszar partnerstwa - orientacja na mapie

Źródło: opracowanie własne ZMP

Ze względu na uwarunkowania geograficzno-przyrodnicze, w tym hydrologiczne, w granicach Żuław Wiślanych leżą Żuławy Właściwe, w skład których wchodzi:

- Żuławy Gdańskie (na zachód od Wisły) – o powierzchni około 390 km², obejmujące gminy: Suchy Dąb, Cedry Wielkie oraz częściowo: miasta Gdańsk i Pruszcz Gdański oraz gminy: Pruszcz Gdański, Pszczółki i Tczew,
- Żuławy Wielkie (od Wisły do Nogatu) – o powierzchni około 830 km², obejmujące gminy: Lichnowy, Miłoradz, Nowy Dwór Gdański, Nowy Staw, Ostaszewo, Stegna, Sztutowo oraz częściowo miasto oraz gmina Malbork i Sztum; część z nich znajduje się pod znaczącym wpływem Zalewu Wiślanego,
- Żuław Elbląskie (na wschód od Wisły) – o powierzchni około 480 km², obejmujące gminy: Elbląg, Stare Pole, Gronowo Elbląskie, Markusy i częściowo miasto Elbląg oraz gminy: Dzierżgoń, Rychliki, Stary Targ, Pasłęk¹

¹ Podkreślono gminy tworzące w projekcie CWD Plus Partnerstwo OF Żuław.

Każdy z tych obszarów różni się od pozostałych głównie warunkami gruntowymi, wysokościowymi, bliskością Wisły i jej warunków hydrologicznych, przyleganiem do Wysoczyzn (gdańskiej i elbląskiej) lub występowanie linii brzegowej wód Zatoki Gdańskiej lub Zalewu Wiślanego. Także strategiczne położenie gmin partnerstwa w układzie osi komunikacyjnej Gdańsk – Elbląg wpływa na warunki rozwoju społecznego i gospodarczego.

Mimo braku formalnego herbu charakterystycznym dla Żuław jest wiatrak, związany z osadnictwem holenderskim, których kilka ostatnich egzemplarzy można spotkać w regionie, a niektóre także zwiedzić. W przeszłości wiatraki były wykorzystywane m.in. do odwadniania terenów depresyjnych.

2.2. Analiza zdiagnozowanych uwarunkowań rozwojowych

2.2.1. Kluczowe problemy rozwojowe Partnerstwa

Prezentowane poniżej wnioski zostały przedstawione w układzie czterech obszarów, w ramach których następnie wyróżniono 4 cele strategiczne. Poniższe wnioski powstały w oparciu o wnioski warsztatów strategicznych, w których udział wzięli przedstawiciele gmin wchodzących w skład Partnerstwa a także interesariusze oraz w oparciu o wyniki badań społecznych przeprowadzonych w okresie opracowywania diagnozy. „Raport diagnostyczny Partnerstwa Obszar Funkcjonalny Żuławy” powstawał w okresie od maja do października 2022 roku i jest źródłowym dokumentem danych statystycznych oraz wyników badań uzupełnionych na spotkaniach warsztatowych, na podstawie których sformułowano wnioski do Strategii.

Poprzez problemy rozumiemy niekorzystne zjawiska i procesy, a także bariery rozwoju i niewykorzystane specyficzne możliwości obszaru Żuław. W kategoryzacji problemów wykorzystano wnioski z diagnozy bazując na niskich (ujemnych) wskaźnikach rozwoju.

Na obszarze partnerstwa zidentyfikowano cztery problemy kluczowe:

1. niski poziom konkurencyjności lokalnej gospodarki, w szczególności w obszarze rolnictwa i turystyki (obszar gospodarczy);
2. słabnąca atrakcyjność zamieszkania (obszar społeczny);
3. nie w pełni wykorzystany potencjał przyrodniczy i krajobrazowy (obszar środowiskowy).
4. niewykorzystane warunki współpracy międzysamorządowej oraz międzysektorowej

2.2.1.1. Niski poziom konkurencyjności lokalnej gospodarki, w szczególności w obszarze rolnictwa i turystyki (obszar gospodarczy).

W tabeli wskazano na główne problemy obszaru Partnerstwa odnoszące się do obszaru gospodarczego.

<p>Niekorzystne trendy demograficzne, zmiany w strukturze wiekowej mieszkańców</p>	<p>W 2021 roku w granicach OF Żuławcy zamieszkiwało łącznie 170 397 mieszkańców, w porównaniu do 2011 roku, w którym na tym obszarze zamieszkiwało 159 778 osób (dynamika wzrostu liczby ludności na tym terenie pomiędzy 2011 a 2021 rokiem wyniosła 6,65%). Na wzrost liczby mieszkańców Żuławcy wpływa dodatnie saldo migracji. W 2021 r. różnica ilości osób które opuściły Żuławcy a nowoprzybytymi wyniosła 742 osoby (w 2011 roku saldo wyniosło 1016 osób). Głównymi kierunkami ruchów migracyjnych są migracje wewnętrzne oraz zagraniczne (na Pomorze przybywa więcej osób niż ubywa z terenu województwa). Istotnym czynnikiem wzrostu liczby mieszkańców Żuławcy są także migracje mieszkańców w skali lokalnej, mieszkańcy większych miast szukając większego komfortu zamieszkania przeprowadzają się na tereny podmiejskie.</p> <p>Mimo wzrastającej liczby mieszkańców na Żuławcach struktura wiekowa osób jest niekorzystna a zmiany w tym kierunku postępują. Najliczniejszą grupą są osoby w wieku produkcyjnym (zgodnie z def. GUS dla mężczyzn grupa wieku 18-64 lata, dla kobiet: 18-59 lat). Dzieci najmłodsze i młodzież, do 17 roku życia stanowią jeszcze nieco większą grupę aniżeli ludność w wieku poprodukcyjnym, choć wielkości tych grup są już bardzo zbliżone, jednak dynamika przyrostu w grupie osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2011-2021 jest bardzo wysoka (52,06%), znacznie wyższa aniżeli dla grupy osób w wieku do 17 r.ż. (5,42%). W wieku produkcyjnym w 2021 r. było 102 341 osób. Dynamika zmian w tej grupie wiekowej w latach 2011 – 2021 wyniosła -2,22% (różnica – 2 324).</p> <p>Do niekorzystnych zjawisk demograficznych, które w dłuższej perspektywie należy także zaliczyć ujemny przyrost naturalny. Wpływ na to ma stale malejąca liczba urodzeń, a tendencje na przyszłość będą się pogłębiać zważywszy na dane wskazujące na malejącą liczbę kobiet w wieku prokreacyjnym oraz równoległe malejący współczynnik dzietności kobiet (w 2021 r. wartość wskaźnika 1,31). Od 2020 roku różnica pomiędzy liczbą urodzeń a liczbą zgonów wyniosła -161, a w 2021 roku – 401.</p> <p>Zastępowalność pokoleń na rynku pracy, mierzona różnicą liczby mieszkańców w wieku 20-24 i 60-64, przyjmuje dla całych Żuławcy wartości ujemne. W 2021 roku osoby starsze przeważały liczebnie nad osobami młodymi w gminach: Malbork (gm. miejska), Nowy Dwór Gdański oraz Stegna. Korzystną proporcję liczebności</p>
--	--

	<p>osób młodych do osób starszych w 2021 r. osiągały jeszcze gminy Markusy, Malbork (gm. wiejska) i Lichnowy, jednak we wszystkich gminach na Żuławach trend przyjmuje wartości ujemne. Zmniejszająca się liczba osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności będzie miała negatywne skutki dla rozwoju gospodarczego Żuław w przyszłości (brak kadr).</p>
<p>Nieatrakcyjne zarobki oraz zahamowanie wzrostu dochodów osób prowadzących działalność gospodarczą</p>	<p>Mimo niekorzystnych zjawisk demograficznych na Żuławach stale rośnie liczba osób pracujących, w 2021 roku były to łącznie 26 492 osoby. Udział mieszkańców pracujących w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym wynosiła ponad 20% (dane nie uwzględniają osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób). Łączna kwota dochodów z tytułu stosunku pracy w całym Partnerstwie w 2020 r. wyniosła 2,37 mld zł, a wartość zaliczki na podatek dochodowy - ponad 192 mln zł. W 2021 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminach na Żuławach wynosiło 5035,71 zł (wzrost o 2051,40 zł od 2011 roku), jednak sytuacja w gminach z grupy porównawczej poprawia się szybciej. W tym samym roku działalność gospodarczą w gminach na Żuławach prowadziło 16 514 osób. Dynamika wzrostu tego wskaźnika pomiędzy 2011 a 2021 rokiem wynosi prawie 35%. Niestety w 2019 roku zaznaczyło się niekorzystne zahamowanie wzrostu dochodów mieszkańców z tej grupy i zatrzymanie wzrostu wielkości zapłaconego przez nich podatku dochodowego (demografia, nowe regulacje). Łączna kwota dochodów z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w 2020 r. to 1,25 mld zł a kwota zaliczki na podatek dochodowy wyniosła dla tej grupy osób nieco ponad 148 mln zł.</p>
<p>Negatywna ocena sytuacji na rynku pracy</p>	<p>Oferty pracy i rynek pracy został negatywnie oceniony przez młodzież ze szkół ponadpodstawowych uczestniczących w badaniu ankietowym. Aż 59,7% uczniów odpowiedziało, że deficyty w tym obszarze mogą być dla nich powodem do opuszczenia Żuław w przyszłości. Jedynie 21,27% odpowiedziało twierdząco na pytanie czy atrakcyjność rynku i ofert pracy zachęca do dalszego zamieszkiwania na obszarze gmin tworzących Partnerstwo Żuławy. Aż 61,57% ankietowanej młodzieży oczekuje uruchomienia na Żuławach przedsięwzięć w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy, a 42,91% odpowiadających oczekuje lepszych warunków i wsparcia dla zakładania własnych firm. W obecnej sytuacji jedynie 18,66% ankietowanych uczniów wyraża chęć pracy w miejscowości, w której aktualnie mieszka lub w innej miejscowości w ramach obszaru Partnerstwa. Mieszkańcy</p>

	<p>Żuława w badaniu ankietowym podobnie nisko oceniają sytuację na rynku pracy. 70,75% mieszkańców ocenia swoją gminę negatywnie w obszarze oferty pracy i rynek pracy, 69,32% - pod względem zarobków i płac. Jedynie 48,48% liderów odpowiada w ankiecie (patrz zał. nr 1), że oferty pracy i rynek pracy są słabą stroną gminy, a 57,58% wskazuje, że słabą stroną gminy są zarobki i płace.</p>
<p>Brak wzmocnienia postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży</p>	<p>W 2020 roku łączna liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w bazie REGON wynosiła 20 168 a dynamika wzrostu w okresie 2011- 2020 wyniosła blisko 30%. Poza kategorią pozostałe (6 011 podmiotów w 2021 r.), największa liczba podmiotów zarejestrowała swoją działalność pod kodami PKD w sekcjach G – handel hurtowy i detaliczny oraz F – budownictwo. Budownictwo to najdynamiczniej rozwijający się sektor firm, w 2021 r. łączna liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w sekcji F wynosiła 3 524 (wzrost o 1 546 od 2011 r., dynamika 78,16%). Wśród najpoważniejszych motywatorów do podjęcia własnej działalności gospodarczej młodzieży wymienia posiadanie dobrego pomysłu na biznes (45,15% odpowiedzi), wiedzę i doświadczenie w zawodzie (37,87% odpowiedzi) oraz znajomości i kontakty, i posiadanie kapitału na start firmy (po 32,09% odpowiedzi). Prawie 70% młodzieży kończącej etap kształcenia na poziomie średnim posiada doświadczenie pracy, za którą otrzymała wynagrodzenie, z tego dla co piątej osoby była to praca stała. 45% młodych osób zdecyduje się na prowadzenie własnej firmy jeśli odkryje dobry pomysł na biznes, a co trzecia osoba potrzebowałaby dodatkowo odpowiednich środków „na start”.</p> <p>Jedynie w połowie gmin funkcjonują organizacje zrzeszające przedsiębiorców (m.in. Lokalne Organizacje Turystyczne, Izby Rolnicze, Cech Rzemiosł Różnych, Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza, Pracodawcy Pomorza Rada, Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości w Malborku). W połowie gmin Partnerstwa występują inicjatywy zachęcające do korzystania z usług lokalnych przedsiębiorców, np. w formie kiermaszów lub rynekczków ze stoiskami na produkty lokalne. Jedynie połowa gmin na obszarze Partnerstwa prowadzi formalne doradztwo zawodowe dla młodzieży.</p>
<p>Malejąca liczba rolników, brak planów</p>	<p>W 2021 r. na całych Żuławach było 3761 rolników (oraz 518 ich domowników). W strukturze dominują duże gospodarstwa, około 70% to gospodarstwa o powierzchni powyżej 6 ha, jedna trzecia rolników posiada gospodarstwa o powierzchni mniejszej aniżeli 6 ha. W 2020 r. Liczba rolników systematycznie spada, w okresie 5 lat zanotowano spadek liczby rolników o około 15%. W strukturze wiekowej rolników, określonej na</p>

<p>sukcesji rodzinnych gospodarstw i firm</p>	<p>podstawie danych dotyczących wieku osób ubezpieczonych w KRUS dominują osoby w wieku od 31-54 lat (60,64%) a prawie 1/3 stanowią osoby powyżej 55 roku życia. Tylko co dziesiąty rolnik ma od 19 do 30 lat.</p> <p>Zauważalną zmianą jest odchodzenie od produkcji i działalności rolniczej na rzecz działalności nierolniczej prowadzonej w formie działalności gospodarczej lub w oparciu o podmiot prawa handlowego. W 2020 roku zarejestrowanych było ponad 11 tys. nierolniczych działalności gospodarczych, 2,3 tys. przedsiębiorstw nierolniczych.</p> <p>Jako atrakcyjną pracę w gospodarstwie rolnym wskazało jedynie 35% uczniów biorących udział w badaniu, a prowadzenie własnego gospodarstwa rolnego 36%. W badaniu ankietowym zaskakuje także brak wsparcia dla ich kreatywności i przedsiębiorczości ze strony najbliższych. Zaledwie 11% badanej młodzieży, których rodzice prowadzą firmę rodzinną lub/i gospodarstwo rolne uważa, że ich rodzina oczekuje, że podejmą oni pracę w firmie rodzinnej lub gospodarstwie rolnym.</p>
<p>Nieugruntowana pozycja branży turystycznej oraz bliskość obszarów konkurencyjnych</p>	<p>Na Żuławach obserwuje się systematyczny wzrost ruchu turystycznego mierzony wzrastającą liczbą miejsc noclegowych oraz wzrastającą liczbę turystów korzystających z noclegów, choć okres pandemii (2019 – 2020) wyraźnie ten trend osłabił (w skali ogólnej, nie tylko na Żuławach). Dominują głównie obiekty turystyczne w formie agroturystyki i kwater prywatnych, zlokalizowanych jest także kilkadziesiąt ośrodków wczasowych, wypoczynkowo szkoleniowych i kolonijnych, kilkadziesiąt hoteli oraz kempingów. Nie zarejestrowano obiektów typu motel, schronisko ani zakładów uzdrowiskowych, choć dla tych ostatnich istnieją warunki klimatyczne, ale żadna z gmin nie posiada statusu uzdrowiska.</p> <p>Największe inwestycje hotelowe w okresie ostatnich 10 lat liczone według nowo wybudowanej powierzchni hotelowej zlokalizowane są w Krynicy Morskiej i Stegnie. Następnie kolejno w Sztutowie, Pruszczu Gdańskim, Elblągu, Malborku, Nowym Stawie, Pszczółkach i Mińskiemu. W pozostałych gminach na Żuławach nie powstała nowa powierzchnia hotelowa.</p>

	<p>W otoczeniu Partnerstwa występują wyraźnie ośrodki turystyczne m.in. gminy pasa nadmorskiego i Pojezierze Kaszubskie od zachodu, Pojezierze Kujawskie położone od południa oraz Pojezierze Ostródzko – Iławskie i Kraina Wielkich Jezior Mazurskich położone od wschodu.</p>
Zmniejszające się zdolności JST do finansowania rozwoju	<p>Gminy w Partnerstwie odnotowują znacznie wyższą dynamikę wzrostu wydatków bieżących (120%) w stosunku dla dochodów bieżących (113%). Konsekwencją tej niekorzystnej proporcji jest malejąca kwota nadwyżki operacyjnej ogółem. Skumulowana wartość NO gmin w Partnerstwie wyniosła w 2021 r. 118,5 mln zł a wartość rocznych zobowiązań z tytułu zaciągniętego długu w tym samym roku wynosi 31,5 mln zł. Sytuacja, w której samorzady kumulują coraz mniejsze wartości NO spowoduje, że JST będą posiadały mniej środków na spłatę długu oraz na wydatki majątkowe, co w przyszłości znacznie ograniczy możliwości finansowania działań rozwojowych gmin, w tym na zabezpieczenie wkładu własnego na projekty dofinansowane z funduszy UE. Sytuacja w gminach na Żuławach w tym obszarze pogarsza się w porównaniu do innych gmin o czym świadczą ujemne wskaźniki rozwoju w tym podobszarze.</p>
Niewystarczająca współpraca z przedsiębiorcami	<p>Współpraca wymaga przemyślanych i wypracowanych wspólnie ze środowiskiem przedsiębiorców planów działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości. Taki plan posiada zaledwie 20% gmin w Partnerstwie, a tylko w 40% urzędów jest komórka lub osoba odpowiedzialna za współpracę z przedsiębiorcami. Tylko w połowie gmin funkcjonują organizacje zrzeszające przedsiębiorców (m.in. Lokalne Organizacje Turystyczne, Izby Rolnicze, Cech Rzemiosł Różnych, Regionalna Izba Gospodarcza Pomorza, Pracodawcy Pomorza Rada, Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości). W połowie gmin Partnerstwa występują inicjatywy zachęcające do korzystania z usług lokalnych przedsiębiorców, np. w formie kiermaszów lub ryneczków ze stoiskami na produkty lokalne.</p> <p>Konkretne działania dla przedsiębiorców podejmuje 73% gmin, głównie w formie przygotowania terenów pod inwestycje (66%), w formie ulg podatkowych (66%) oraz oferując nieruchomości pod działalność gospodarczą (40%). Przedsiębiorcy 2/3 gmin w Partnerstwie są zaangażowani w kształcenie zawodowe i promocję przedsiębiorczości wśród młodzieży szkolnej organizując staże zawodowe lub współorganizując np. Dni Przedsiębiorczości. Tylko jedna gmina w Partnerstwie bada poziom satysfakcji przedsiębiorców z jakości obsługi administracyjnej.</p>

<p>Umiarkowanie peryferyjne położenie i słabe połączenia komunikacyjne z regionem</p>	<p>Odległość z gminy Nowy Dwór Gdański do Gdańska (centrum aglomeracji trójmiejskiej) wynosi 39 km, a czas przejazdu w godzinach szczytu ruchu komunikacyjnego wynosi nawet 40 minut. Czas przejazdu z Krynicy Morskiej (jedna ze skrajnie położonych miejscowości w Partnerstwie) do Gdańska wynosi aż 1,5 godziny.</p> <p>Na samych Żuławach i w jego najbliższym otoczeniu można wyróżnić sieć ośrodków miejskich o dużej sile oddziaływania na całe Partnerstwo, będące jednocześnie determinantem rozwoju gospodarczego i społecznego. Do ośrodków tych zalicza się: Miasto Pruszcz Gdański (poza partnerstwem), Gmina Nowy Dwór Gdański, Miasto Malbork, Miasto Elbląg (poza partnerstwem), Miasta Gdańsk, Sopot i Gdynia (otoczenie partnerstwa). Układ komunikacyjny na osi wschód – zachód, wyznaczony przebiegającą przez teren Żuław drogą krajową nr 7 pomiędzy Gdańskiem a Elblągiem, ma duży wpływ na wybór miejsc położonych wzdłuż trasy do realizacji usług publicznych oraz rynkowych przez mieszkańców zamieszkujących w gminach na obszarze Partnerstwa. Kolejną osią dystrybucji usług pomiędzy gminami Partnerstwa jest droga wojewódzka nr 501 między Stegną i Krynicą Morską. Na tej trasie po usługi dojeżdżają do siebie nawzajem mieszkańcy gmin Stegna, Sztutowo i Krynica Morska, choć należy zaznaczyć skrajne położenie Krynicy Morskiej, tak na obszarze partnerstwa, jak i na granicy kraju.</p> <p>Gminy skrajnie położone na obszarze Żuław w naturalny sposób sięgają poza granice Partnerstwa, szczególnie do ośrodków miejskich Elbląg i Pruszcz Gdański. Do tych ośrodków mieszkańcy udają się, aby korzystać z ofert: rozrywki, kultury wysokiej, imprez sportowych, opieki zdrowotnej, doradztwa specjalistycznego i ofert na rynku pracy.</p> <p>Jedynie 62% dróg gminnych i powiatowych na obszarze Partnerstwa posiada nawierzchnię twarda ulepszoną. Istniejący układ drogowy nie jest wydolny w szczycie sezonu turystycznego, zakorkowane drogi dojazdowe na Mierzeję Wiślaną. Mieszkańcy i młodzież w badaniu ankietowym wyrażają negatywne opinie na temat warunków komunikacji i transportu zbiorowego oraz skomunikowania z sąsiednimi miejscowościami. Aż 44,40% młodzieży i 57,58% badanych liderów oraz 49,11% mieszkańców uważa za pilną realizację przedsięwzięć w kierunku uzyskania lepszych połączeń komunikacyjnych z regionem i światem.</p>
---	---

2.2.1.2. Słabnąca atrakcyjność zamieszkania (obszar społeczny);

W tabeli wskazano na główne problemy obszaru Partnerstwa odnoszące się do obszaru społecznego.

<p>Słaba jakość edukacji</p>	<p>W zakresie edukacji obserwuje się systematyczny wzrost liczby uczniów w szkołach podstawowych oraz wzrost liczby oddziałów w tych placówkach. Trend potwierdza dodatnie wskaźniki demograficzne obserwowane w grupie osób w wieku 7-14 lat. Trend ten jednak wkrótce ulegnie wyhamowaniu, gdyż w kolejnej grupie wiekowej osób, które wejdą do systemu edukacji obserwuje się spadek liczby dzieci. W grupach wiekowych 15-19 lat i 20-24 także obserwuje się około 20% spadek populacji, a wraz z nim ubywanie uczniów w liceach i technikach oraz zamykanie oddziałów w tych placówkach.</p> <p>Uczniowie klas ósmych poza powiatem gdańskim uzyskali niższe wyniki na egzaminach aniżeli w województwie. W 2022 roku średni wynik z języka polskiego w powiecie gdańskim wyniósł 59,44%, w malborskim 55,05%, w nowodworskim 57,50% (pomorskie 59,17%), w powiecie elbląskim 54,05% (warmińsko – mazurskie 56,83%); wynik z matematyki w powiecie gdańskim wyniósł 59,15%, w malborskim 47,24%, w nowodworskim 47,81%, (pomorskie 56,18%), w powiecie elbląskim 49,24% (warmińsko – mazurskie 53,41%); z języka angielskiego w powiecie gdańskim wyniósł 70,98%, w malborskim 61,44%, w nowodworskim 60,84% (pomorskie 66,75%), w powiecie elbląskim 56,25% (warmińsko – mazurskie 63,21%).</p> <p>Wyniki badań społecznych wskazują, że oferta edukacji i kształcenia się na obszarze Partnerstwa nie jest wystarczająca dobra, prawie 48% ankietowanej młodzieży twierdzi, że oferta edukacji i kształcenia się raczej zachęca do opuszczenia terenu Partnerstwa w przyszłości. Młodzież poszukuje głównie praktycznych umiejętności związanych z zawodem (51%), wiedzy jak i gdzie efektywnie szukać pracy (48%), znajomości języków obcych (47%), wiedzy z zakresu planowania, zarządzania i prowadzenia własnej firmy, gospodarstwa rolnego (38%) oraz wiedzy psychologicznej: jak wykorzystać własne predyspozycje, koncentrować się, znosić stres (36%).</p>
<p>Słaba dostępność do usług i opieki zdrowotnej oraz opieki społecznej</p>	<p>W związku z rosnącym odsetkiem osób starszych w ogólnej strukturze ludności na Żuławach w obszarze dostępu do usług zdrowotnych i opieki społecznej występują deficyty, które potwierdzają badania ankietowe mieszkańców. 65,52% ankietowanych uznaje ofertę usług zdrowotnych jako słabą stroną obszaru, a 37,22% ma taką opinię w stosunku do usług opiekuńczych.</p>

	<p>Według danych ze statystyki publicznej w latach 2011 – 2021 na obszarze Partnerstwa zmniejszyła się liczba porad lekarskich w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, maleją także przeliczeniowo wydatki na ochronę zdrowia. Wycinkowo sytuacja poprawia się poprzez wzrost liczby łóżek w szpitalach ogólnych i malejącego odsetka zgonów osób poniżej 60 roku życia.</p>
Niska aktywność i integracja społeczna	<p>W gminach na Żuławach rośnie liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych, wskaźnik wzrostu w latach 2011-2021 wynosi prawie 50%, nominalnie liczba ogólna zarejestrowanych NGO wzrosła o 177 podmiotów. W tym samym czasie tyle samo podmiotów wypisało się z Rejestru. W tym czasie także prawie dwukrotnie wzrosła kwota dotacji dla NGO na realizację zadań publicznych. Zmniejszyła się liczba czytelników bibliotek, choć znaczny spadek odnotowano dopiero w 2020 roku i był on najprawdopodobniej spowodowany ograniczeniami związanymi z pandemią. Nie odnotowuje się znaczącej zmiany w zakresie liczby uczestników zajęć centrów, domów i ośrodków kultury, maleje liczba osób odwiedzających muzea, wystawy i koncerty.</p> <p>Politykę w obszarze integracji społecznej można budować bazując na wyrażonych w badaniach opiniach mieszkańców, którzy uważają, że atutem mieszkania w gminie są relacje międzyludzkie: z sąsiadami, przyjaciółmi, znajomymi (58,03%), więzi i tradycje rodzinne (55,53%), lokalny patriotyzm, dziedzictwo i historia (54,46%), aktywność społeczna i współdziałanie mieszkańców (36,86%).</p>
Niewystarczająca oferta usług opiekuńczych, niezaspokojone potrzeby starzejącego się społeczeństwa	<p>W związku z rosnącym odsetkiem osób starszych w ogólnej strukturze ludności na Żuławach w obszarze dostępu do usług zdrowotnych i opieki społecznej występują deficyty, które potwierdzają badania ankietowe mieszkańców. 65,52% ankietowanych uznaje ofertę usług zdrowotnych jako słabą stroną obszaru, a 37,22% ma taką opinię w stosunku do usług opiekuńczych.</p> <p>W latach 2011 – 2021 na obszarze Partnerstwa wzrosła liczba miejsc w domach pomocy społecznej z 645 do 906 oraz liczba placówek stacjonarnej pomocy społecznej z 8 do 12. W związku z trendami demograficznymi potrzeby w tym obszarze będą niewystarczające w kolejnych latach.</p>

<p>Niewykorzystane warunki do rozwoju turystyki i rekreacji</p>	<p>Gminy na obszarze Partnerstwa posiadają wysokie wskaźniki rozwoju funkcji turystycznej mierzone liczbą miejsc noclegowych i gęstością bazy turystycznej oraz liczbą odwiedzających turystów. W skali od 0 do 4 najwyższy lokalnie wskaźnik rozwoju funkcji turystycznej na Żuławach uzyskują gminy powiatu nowodworskiego (3), następnie gminy powiatów: gdańskiego i malborskiego (2) oraz elbląskiego (1).</p> <p>Największe inwestycje hotelowe w okresie ostatnich 10 lat liczone według nowo wybudowanej powierzchni hotelowej zlokalizowane są w Krynicy Morskiej i Stegnie. Następnie kolejno w Sztutowie, Pruszczu Gdańskim, Elblągu, Malborku, Nowym Stawie, Pszczółkach i Miłoradzu. W pozostałych gminach na Żuławach nie powstała nowa powierzchnia hotelowa.</p> <p>W najbliższym otoczeniu Partnerstwa znajdują się jednak podobnie lub bardziej atrakcyjnie turystycznie tereny (gminy pasa nadmorskiego, rejon Kaszub i Mazur, pojezierze Ostródzko – Elbląskie) brakuje więc silnych impulsów, aby stale wzmacniać lokalną tożsamość i szukać bezspornych wyróżników tworząc zintegrowaną ofertę spędzania czasu wolnego mieszkańców Żuław poprawiając równocześnie warunki do rozwoju turystyki i rekreacji.</p>
<p>Niewykorzystana oferta kulturalna i rozrywkowa</p>	<p>54,46% mieszkańców Partnerstwa uważa, że aktualna oferta kulturalna i rozrywkowa jest słabą stroną gminy i zachęca do opuszczenia Żuław, przeciwnego zdania jest 27,47% ankietowanych. Jednocześnie prawie 64% ankietowanych pozytywnie ocenia atrakcyjność obszaru jego warunki przyrodnicze i kulturowe. Prawie 40% młodzieży uważa za pilne, przedsięwzięcia poprawiające atrakcyjność kulturalną i spędzania czasu wolnego.</p> <p>Stan wielu zabytków wymaga pilnej interwencji, niszczeję ostatnie, które się zachowały zabytkowe wiatraki, remontu i zabezpieczeń wymagają zabytkowe domy podcieniowe. Dla części obiektów planowane są nowe funkcje w obszarze kultury oraz wzmacniające produkt turystyczny (np. wieża ciśnień w Nowym Dworze Gdańskim, dom podcieniowy w Miłocinie, budynki po dawnej szkolne we wsi Kolnik, świetlica wiejska w Żuławkach). W części miejscowości na obszarze Partnerstwa brakuje infrastruktury kultury.</p>

2.2.1.3. Nie w pełni wykorzystany potencjał przyrodniczy i kulturowy (obszar przyrodniczo - przestrzenny).

W tabeli wskazano na główne problemy obszaru Partnerstwa odnoszące się do obszaru przyrodniczego i przestrzennego.

<p>Zagrożenie przeciwpowodziowe, niska jakość infrastruktury przeciwpowodziowej</p>	<p>Proces zmian klimatycznych polegający na ocieplaniu klimatu wraz z trendem stałego podnoszenia poziomu mórz a także rosnąca częstotliwość występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych do których należą intensywne opasy deszczu, silne i porywiste wiatry, sztormy, powodzie wymuszają uzupełnienie braków w infrastrukturze która zabezpieczy teren Żuław i warunki do bezpiecznego zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej. Rejon Żuław został uznany za jeden z najbardziej zagrożonych powodziami obszarów kraju.</p> <p>W maju 2010 roku został zatwierdzony przez Ministra Środowiska Program Żuławski – 2030 - dokument strategiczny będący podstawą realizacji działań objętych ochroną przeciwpowodziową. Program zakłada m.in: modernizację około 400 km wałów przeciwpowodziowych, przebudowę lub odbudowę blisko 60 stacji pomp i ponad i 300 budowli hydrotechnicznych, przebudowę około 260 km rzek i potoków oraz odbudowę blisko 600 km kanałów melioracyjnych. Do tej pory zrealizowany w części poprzez odbudowę budowli regulacyjnych na Wiśle, przebudowę ujścia Wisły, budowę wrót sztormowych na rzece Tuga, przebudowę stopnia wodnego Przegalina na Martwej Wiśle oraz budowę systemu monitoringu ryzyka powodziowego.</p> <p>Konieczne jest dalsze zwiększenie skuteczności ochrony przeciwpowodziowej stymulującej wzrost potencjału dla zrównoważonego rozwoju całego obszaru Żuław – od Pruszcza Gdańskiego po Elbląg - regionu o wyjątkowych walorach dziedzictwa kulturowego, krajobrazowego i przyrodniczego, z dużym potencjałem gospodarczym i turystycznym, jednakże uznanego za jeden z najbardziej zagrożonych powodziami obszarów kraju.</p> <p>Według badań Polskiej Akademii Nauk globalne ocieplenie jest faktem, skutkiem ocieplenia jest topnienie lodowców i podnoszenie się ogólnego poziomu wód. Badania i dotychczasowe pomiary wskazują, że obecnie poziom mórz i oceanów podnosi się około 0,48 mm na rok, co stanowi około 4,8 cm w ciągu dziesięciolecia i 0,48 metra w ciągu 100 lat. Najgroźniejsze, ale już analizowane scenariusze zmian klimatycznych oraz skutków emisji gazów cieplarnianych do atmosfery przewidują podniesienie poziomu mórz nawet o 8 a niektóre także aż 16 metrów w kolejnych stu latach.</p>
---	--

<p>Niewykorzystany potencjał do rozwoju OZE i innych działań w obszarze transformacji energetycznej</p>	<p>Gminy zlokalizowane na Żuławach charakteryzują się nadmorskim położeniem a dodatkowo uwarunkowania terenu (obszar niezalesiony, niziny) sprawiają, że Żuławki są jednym z najlepszych obszarów w kraju pod względem warunków wietrznych, solarnych oraz ze względu na rozwiniętą produkcję rolniczą - także do pozyskiwania biomasy.</p> <p>Żuławki cechuje jednak niewystarczający poziom inwestycji w OZE zarówno po stronie samorządu jak i wśród przedsiębiorców. Brakuje działań towarzyszących mogących wpłynąć na poprawę efektywności energetycznej obiektów, w tym budynków użyteczności publicznej jak i budynków zamieszkania. Niewykorzystany potencjał także w liczbie mikro instalacji na budynkach prywatnych, co związane jest z licznymi barierami w zakresie rozwoju infrastruktury przesyłowej, niestabilnością przepisów a także niskim poziomem dofinansowania inwestycji.</p>
<p>Braki w infrastrukturze sprzyjającej ochronie środowiska</p>	<p>W latach 2015 – 2020 wybudowano 341 km sieci kanalizacyjnej z dynamiką zmian prawie 45%, a odsetek korzystających wzrósł z 47,5% do 60,4% ogółu ludności. Mimo dynamicznych inwestycji w rozwój sieci kanalizacyjnej odsetek ludności z niej korzystających pozostaje nadal mały, co jest jedną z przyczyn miejscowych zanieczyszczeń gleb i wód gruntowych.</p> <p>Gminy na Żuławach nie zabezpieczyły w wystarczającym stopniu stanu technicznego większości gminnych obiektów budowlanych. Do największych potrzeb termomodernizacyjnych zaliczamy inwestycje w budynki użyteczności publicznej (urzędy, szkoły oraz tym obiekty, których działalność związana jest z kulturą – świetlice, ośrodki kultury, biblioteki). Część obiektów posiada status zabytku.</p> <p>Gminy położone na Żuławach zmagają się z problemem niskiego poziomu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, w tym odpadów organicznych. Każdego roku zwiększa się masa wytworzonych przez mieszkańców odpadów zmieszanych a problem szczególnie narasta w miejscowościach turystycznych. Infrastruktura w zakresie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych jest niewystarczająca, słaba sieć PSZOK-ów, brak wyposażenia w dodatkowe funkcje zmierzające do redukcji ilości zgromadzonych odpadów, niewystarczające dziaania edukacyjne.</p>

	<p>Rośnie liczba opracowanych i obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego a także sumaryczna powierzchnia Żuław objęta tymi planami. Systematycznie maleje liczba wydawanych pozwoleń w drodze decyzji o warunkach zabudowy. Jednak w 2020 roku nadal 610 inwestycji było prowadzonych w oparciu o decyzję o warunkach zabudowy, co powoduje potencjalne zagrożenia w aspekcie środowiskowo – przestrzennym (rozlewanie centrów miast i wsi, nieuporządkowana przestrzeń, zwiększenie ruchu drogowego wokół inwestycji, zmiana sposobu użytkowania gruntu oraz zniszczenie przyrody i krajobrazu).</p> <p>Gminy nie są także przygotowane na wystąpienia nagłych i ekstremalnych zjawisk pogodowych. Przyjmując i tak wysoki poziom wód gruntowych oraz liczną sieć cieków wodnych istnieje wyraźny brak inwestycji: w zielono – błękitną infrastrukturę, szczególnie służącą gromadzeniu wody opadowej w miejscu opadu, zwiększanie powierzchni terenów zielonych w miastach, lokalizacji nowych zbiorników retencyjnych a także budowy systemu lokalnych systemów zatrzymywania i zagospodarowania wód opadowych.</p>
<p>Niewystarczające połączenia lokalne, niewystarczająca infrastruktura teleinformatyczna</p>	<p>Udział wydatków w dziale Transport i łączność w 2020 r. stanowił ponad 80% wszystkich wydatków majątkowych inwestycyjnych w gminach na Żuławach, a na przestrzeni 10 lat powstało 116 km ścieżek rowerowych. Mieszkańcy w badaniu ankietowym wyrażają jednak negatywne opinie na temat warunków komunikacji i transportu zbiorowego oraz skomunikowania z sąsiednimi miejscowościami. Aż 44,40% młodzieży i 57,58% badanych liderów oraz 49,11% mieszkańców uważa za pilną realizację przedsięwzięć w kierunku uzyskania lepszych połączeń komunikacyjnych z regionem i światem oraz budowę dróg.</p> <p>Układ komunikacyjny na Żuławach opiera się głównie na drodze krajowej DK 7 relacji Gdańsk – Nowy Dwór Gdański – Elbląg (dalej droga nr E77 do Warszawy) oraz pozostałych: DK nr 1 relacji Pruszcz Gdański – Toruń – Łódź (do węzła autostrad A1 i A2), DK nr 22 relacji Elbląg – Malbork – Gorzów Wlk., DK nr 55 relacji Nowy Dwór Gdański – Malbork – Kwidzyn – Grudziądz (do autostrady A1). Przez Żuławy przebiegają także linie kolejowe Gdańsk – Tczew – Bydgoszcz oraz Malbork – Kwidzyn – Toruń (w układzie południkowym) oraz Gdańsk – Tczew – Warszawa (w układzie równoleżnikowym). Odczuwalny jest brak połączenia kolejowego z Gdańska do Elbląga poprzez Nowy Dwór Gdański. Połączenie kolejowe przechodzące poprzez centralną część Żuław, łącznie jej skrajne położone ośrodki miejskie stanowiłoby ogromną siłę do jej rozwoju.</p>

	<p>Niedostępne komunikacyjnie są głównie mniejsze miejscowości, szczególnie w centralnej części Żuław. Mieszkańcy negatywnie oceniają ofertę transportu publicznego i likwidację połączeń autobusowych. Istniejąca oferta przewozów autobusowych jest niewystarczająca (mała liczba połączeń, niska jakość taboru) co w kontekście zmian demograficznych dla coraz większej części mieszkańców będzie stanowiło barierę w korzystaniu z usług społecznych, w tym socjalnych i zdrowotnych, których oferta koncentruje się w większych miejscowościach.</p> <p>Większość miejscowości na Żuławach ze względu na niską gęstość zaludnienia oraz na trudną inwestycyjnie dostępność nie ma możliwości korzystania z sieci szerokopasmowych. Szczególnie niska dostępność Internetu stacjonarnego o przepustowości co najmniej 30 Mb/s występuje w środkowej części woj. pomorskiego.</p>
<p>Niski poziom zabezpieczenia obiektów zabytkowych</p>	<p>Na Żuławach zlokalizowane są obiekty zabytkowe, z których najbardziej znany to największy i najlepiej zachowany w Europie zamek gotycki w Malborku. Część obiektów zabytkowych jest zarządzana przez podmioty prywatne (np. dom podcieniowy w Żelichowie będący siedzibą gospody Mały Holender). Na granicy Żuław i pojezierza ostródzko – elbląskiego znajduje się najciekawszy zabytek techniki wodnej Kanał Ostródzko – Elbląski, będący systemem śluz i pochylni łączący jezioro Drużno z Drwęcą oraz z jeziorem Jeziorak.</p> <p>Wymiana ludności po II wojnie światowej sprawiła, że nowi osadnicy wykazywali naturalną obojętność wobec zastanych dóbr materialnych i dziedzictwa kulturowego. Wiele zabytków wymaga pilnej konserwacji, większość z nich ma potencjał do pełnienia nowych funkcji społeczno – kulturalnych: np. dom Podcieniowy w Miłocinie, budynek dworca kolejowego w Cedrach Wielkich, budynek szkoły łacińskiej w Malborku, budynek Szkoły Podstawowej w Zwierznie, kaplica menonicka w Jeziorze, świetlica wiejska w Żuławkach, budynek dawnej szkoły w Kolniku, budynek dworca kolejowego w Nowym Dworze Gdańskim.</p> <p>Na Żuławach spotkać można także zabytki hydrotechniczne: śluzy, mosty zwodzone i obrotowe, a także akwedukty, które po odpowiednim zabezpieczeniu dla zwiedzających mogą wzbogacić ofertę turystyczną Pętli Żuławskiej.</p>

<p>Niewykorzystana przestrzeń publiczna do rozwoju obszaru</p>	<p>Liczne rezerваты przyrody oraz obszary chronionego krajobrazu, park krajobrazowy „Mierzeja Wiślana” oraz obszary sieci Natura 2000 posiadają nadal niewykorzystany potencjał do rozwoju zrównoważonej turystyki a także codziennego wypoczynku mieszkańców obszaru.</p> <p>Nadal część obszarów nie wykorzystuje potencjału rozwojowego opartego na zrównoważonym podejściu. Niewykorzystane są na Żuławach warunki do planowania i organizacji ekoturystyki. Rozwój ekoturystyki może przyczynić się do ochrony przyrody, poprawy jakości życia mieszkańców i przynosić korzyści ekonomiczne dla lokalnej społeczności. Także zrównoważone rolnictwo może przyczynić się do ochrony ziemi i wody, oraz do poprawy jakości życia lokalnej społeczności.</p> <p>W kontekście zagrożenia powodziowego należy także zwiększyć obecność obszarów naturalnych o wysokiej przepuszczalności dla wody i wdrożyć rozwiązania techniczne służące zwiększeniu retencji wody. Poziom retencji wody na Żuławach wynosi około 4%, przeciętnie w Polsce w ciągu ostatnich dwóch lat zmienił się z 5% na 7% co jest daleko niewystarczające do parametrów innych krajów np. Niemiec w których poziom retencji wody w miejscu opadu wynosi około 30%.</p> <p>Niewystarczająco wykorzystuje się także obszary chronione do roli centrów badawczych oraz służących edukacji. Wiedza i świadomość ekologiczna są kluczowe dla efektywnego wykorzystania potencjału przyrodniczego obszaru. Brakuje programów edukacyjnych, szkoleń i kampanii informacyjnych podnoszących świadomość społeczną i kształtujących poprawne postawy wobec środowiska naturalnego.</p>
--	--

2.2.1.4. Niewykorzystane warunki współpracy międzysamorządowej oraz międzysektorowej (obszar współpraca).

W tabeli wskazano na główne problemy obszaru Partnerstwa odnoszące się do obszaru współpracy.

<p>Brak spójnej i zintegrowanej promocji marki turystycznej Żuław.</p>	<p>Najbardziej rozpoznawalnym obiektem będącym jednocześnie marką turystyczną na Żuławach jest Zamek w Malborku. Nie mniej zaawansowaną promocję Żuław prowadzi się wokół nowego produktu turystycznego jakim jest Pętla Żuławska. Na warsztatach dotyczących turystyki zdiagnozowano liczne obiekty infrastruktury, które mają potencjał włączyć się do wspólnej promocji i wzmocnić markę obszaru.</p> <p>Niewykorzystanym potencjałem do wzmocnienia lokalnych zasobów jest edukacja młodzieży w zakresie lokalnej tożsamości, organizacja wydarzeń szkolnych z wykorzystaniem marki turystycznej Żuław, a także głębsze zakorzenienie w tej marce poprzez współuczestnictwo w jej tworzeniu. Brakuje aktywnych stałych, działań marketingowych, wzmocnienia kanałów komunikacyjnych, programów edukacyjnych i innych inicjatyw, które mogą przyczynić się do kreowania wizerunku regionu. Brakuje wspólnej koordynacji i współpracy, nastawienia na wspólny cel i sprawnej komunikacji wewnętrznej obszaru.</p>
<p>Niska aktywność społeczna i spadek zaufania do instytucji publicznych i organizacji życia społecznego.</p>	<p>Aktywność społeczna mierzona liczbą zarejestrowanych organizacji pozarządowych nie odnotowuje znaczących zmian, wciąż rejestrują się nowe organizacje lecz saldo po wypisaniu z rejestru nieaktywnych w 2021 roku wyniosło 13. W gminach na Żuławach liczba uczestników zajęć ośrodków kultury od lat pozostaje na poziomie 2 tys. osób (to zaledwie 1,17% mieszkańców Żuław) oraz spada liczba czytelników bibliotek. W 2011 roku 21 tys. osób korzystało z usług bibliotecznych, ich liczba spadła w 2021 roku do 15,5 tys.</p> <p>Badania ankietowe prowadzone na etapie Diagnozy wskazują także na niski poziom zaufania mieszkańców do organizacji pozarządowych, lokalnych społeczników, także do lokalnych mediów.</p>
<p>Niewystarczająca współpraca podmiotów na obszarze Partnerstwa</p>	<p>Niski poziom zaufania i współpracy w Partnerstwie wymaga czasu, wysiłku i ciągłego dialogu z mieszkańcami, partnerami biznesowymi i organizacjami społecznymi. Ważne jest, aby wdrożyć skuteczne metody komunikacji, nawiązać partnerstwa oraz działać zgodnie z celami wypracowanymi w Partnerstwie. Należy odnotować problemy Partnerstwa w obszarach:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Komunikacja – brak regularnej i transparentnej komunikacji, która jest kluczowa w budowaniu zaufania i współpracy. Należy dbać o to, aby mieszkańcy oraz partnerzy biznesowi i społeczni mieli dostęp do

	<p>informacji o działaniach JST, a także mieli możliwość wyrażania swoich opinii i sugestii. Ważne jest, aby przekazywać informacje w sposób jasny, zrozumiały i w terminie</p> <ul style="list-style-type: none">✓ Partnerstwo - ważne jest nawiązywanie partnerstw z innymi organizacjami, przedsiębiorcami i mieszkańcami. Dobrze działać w sieci, tworząc koalicje społeczne, które działają na rzecz wspólnych celów. Partnerstwo może skutecznie wzmocnić siłę oddziaływania działań JST oraz przyczynić się do budowania trwałych relacji z mieszkańcami i partnerami biznesowymi✓ Otwartość – w Partnerstwie brakuje otwartości na potrzeby mieszkańców, na inicjatywy, jakie dostrzegają w otoczeniu, a także otwartość na nowe pomysły, które mogą przyczynić się do rozwoju obszaru. Ważne jest także dążenie do transparentnego wykorzystania środków publicznych, co buduje zaufanie mieszkańców. <p>Także badania społeczne potwierdzają bardzo niski poziom zaufania młodzieży do instytucji publicznych ale także do organizacji pozarządowych i kościoła (nie ufa odpowiednio 44,78%, 41,42%, 59,14% badanej młodzieży).</p>
--	--

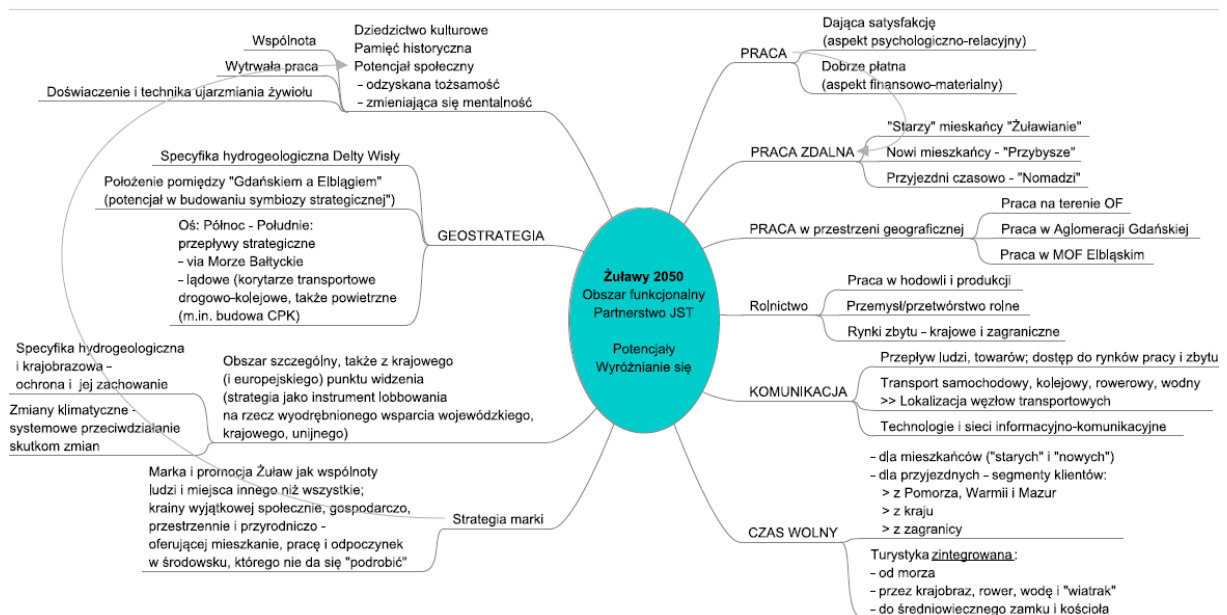
Choć problemy kluczowe dotyczą różnych obszarów to ich przyczyny bywają zbieżne. Takimi są m.in. niska jakość infrastruktury, niska aktywność społeczna czy słabe połączenia komunikacyjne. Sytuacja, gdy niektóre przyczyny leżą u podstaw kilku problemów kluczowych, może znacząco pomóc w trafnym ukierunkowaniu (skoncentrowaniu) strategicznych wyzwań rozwojowych Żuław.

2.2.2. Kluczowe potencjały rozwojowe Partnerstwa

W toku prowadzonych prac analitycznych i warsztatowych zdefiniowano kluczowe zasoby oraz produkty obszaru Żuław. Poprzez zasoby rozumiemy to, czym dysponują Żuławcy a co można wykorzystać jako źródło ich rozwoju, co stanowi ich specyficzne elementy, cechy, wyróżniki (materialne/niematerialne) i co jest niezbędne do tworzenia tzw. produktów.

Identyfikacja zasobów nastąpiła głównie podczas pierwszego warsztatu strategicznego, w którym wzięli udział przedstawiciele gmin wchodzących w skład Partnerstwa. Zasoby zostały zidentyfikowane na podstawie ich zasięgu oddziaływania, a także unikalności i dotychczasowego stopnia wykorzystania (zagospodarowania).

Rysunek 2 Zapis potencjałów/wyróżników Żuław wypracowany metodą warsztatową

Źródło: opracowanie ZMP (Grzegorz Dziarski)

Niewątpliwymi potencjałami a zarazem wyróżnikami Żuław są:

- ✓ położenie w delcie Wisły i wynikająca z niego specyfika hydrogeologiczna
- ✓ wysokiej jakości grunty rolne
- ✓ warunki przyrodniczo - krajobrazowe i klimat
- ✓ energia słońca, wody i wiatru
- ✓ tożsamość kulturowa oparta na doświadczeniu w ujarzmianiu żywiołów wody i wiatru
- ✓ pamięć historyczna i odradzająca się tożsamość miejsca
- ✓ zmieniająca się mentalność społeczna
- ✓ strategiczne położenie pomiędzy ośrodkami miejskimi: Gdańskiem a Elblągiem
- ✓ strategiczne połączenia na osi północ-południe poprzez Morze Bałtyckie oraz drogi lądowe i transport lotniczy
- ✓ doświadczenie współpracy przy realizacji wspólnych projektów w Partnerstwie.

2.2.3. Kluczowe potrzeby rozwojowe Partnerstwa

W świetle przytoczonych wyżej informacji i danych należy podkreślić, że depopulacja i starzenie się mieszkańców są obecnie kluczowymi uwarunkowaniami rozwoju Żuław. Malejąca liczba ludzi młodych i osób w wieku produkcyjnym sprawia, że ekonomiczne podstawy rozwoju Żuław są zagrożone, trendy te wzmacniają mało optymistyczne prognozy demograficzne.

Starzejące się społeczeństwo będzie potrzebować dostępu do różnych form aktywności fizycznej i intelektualnej, aby utrzymać swoje zdrowie i dobre samopoczucie. Ważne jest, aby zapewnić im odpowiednie warunki, które będą zachęcały do aktywności. Wraz z wiekiem, rośnie ryzyko chorób przewlekłych i problemów zdrowotnych, co będzie wymagało zorganizowania szerszej i dostępnej opieki medycznej i inwestycji w tym obszarze, w tym z wykorzystaniem najnowszych technologii.

Niewątpliwie niezbędna jest aktywna polityka gmin w zakresie zwiększania atrakcyjności zamieszkania na Żuławach wobec młodych osób. Przyciągające oferty pracy, atrakcyjne warunki do rozwoju własnego biznesu, wysoka jakość edukacji zorientowana na rozwój ucznia oraz powiązana z budowaniem poczucia tożsamości, oferta opieki przedszkolnej na wysokim poziomie oraz rozwój dobrej jakości lokalnej oferty kulturalno – rozrywkowej to sposoby na przyciągnięcie młodych osób na Żuławę, które z racji położenia oferują pełne historii i piękną natury okolice do zamieszkania.

W gminach na Żuławach znacząco rosną obciążenia finansowe związane z funkcjonowaniem głównych usług publicznych (edukacja, sport, opieka społeczna). Okolicznością, która łagodzi te długofalowo negatywne trendy jest widoczny w ostatnich latach wzrost aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców, któremu towarzyszą symptomy wzrostu aktywności obywatelskiej. Wyraźny trend wzrostowy strumienia dochodów JST (głównie z udziału w PIT) związany z poprawą koniunktury gospodarczej (wyhamowany w okresie pandemii COVID) nie przekłada się jednak na wzrost udziału dochodów własnych w dochodach ogółem gmin, a także na odwrócenie trendu wzrostowego w zakresie wydatków bieżących. Konsekwencją malejącej ogółem wartości nadwyżki operacyjnej są zmniejszające się zdolności gmin do finansowania rozwoju.

Gminy na Żuławach cechuje nadal mała baza podatkowa i aktywność gospodarcza nie wykorzystująca naturalnych atutów obszaru. Zdecydowanie maleją wydatki publiczne w zakresie budowania nowej atrakcyjnej infrastruktury, w tym dla przedsiębiorców.

Mocno niewykorzystanym atutem gmin położonych na Żuławach jest energetyka odnawialna. Cały obszar odznacza się wyjątkowymi warunkami do wytwarzania energii odnawialnej, w szczególności wiatrowej i słonecznej. Wiatr wieje tu stosunkowo często, a w okresie letnim słoneczne dni są długie i intensywne. Bogate zasoby wodne pozwalają na rozwój innowacyjnych technologii np. wytwarzania zielonego wodoru na bazie elektrolizy. Wodór jest powszechnie uważany za przyszłościowy nośnik energii.

Niedocenianym obszarem gospodarczym (w tym zwłaszcza w opiniach młodzieży) jest rolnictwo. Rozwiązania prawne i podatkowo - ekonomiczne także nie ułatwiają dynamicznej poprawy sytuacji dla działalności rolniczej. Duże gospodarstwa rolne przynoszą korzyści ich właścicielom, rozwój współpracy z rolnictwem w zakresie np. produkcji energii może zwiększyć te korzyści nie tylko dla rolników ale dla całego obszaru.

Trudno jest w sposób trwały zwiększać atrakcyjność osiedleńczą czy inwestycyjną Żuław, która jest dodatkowo ograniczona ich umiarkowanie ale jednak peryferyjnym położeniem i słabo rozwiniętą infrastrukturą komunikacyjną (komunikacja publiczna) zwłaszcza w mniejszych miejscowościach. Takie obszary zazwyczaj mają mniejszy dostęp do rynków, usług i inwestycji, co może prowadzić do niższego poziomu zatrudnienia, słabszych dochodów oraz mniejszych szans na rozwój biznesu i inwestycji.

Niski poziom dostępności komunikacyjnej ogranicza mobilność mieszkańców, co utrudnia im dostęp do pracy, szkoły, usług i atrakcji kulturalnych.

Ograniczeniami rozwoju części gmin są także regulacje prawne w obszarze ochrony środowiska. Z drugiej strony, regulacje prawne w obszarze ochrony środowiska mogą przyczynić się do rozwoju nowych technologii i działań zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju. Na przykład, wymagania dotyczące energetycznej efektywności budynków, produkcji energii z odnawialnych źródeł, czy też ochrony bioróżnorodności, mogą stymulować inwestycje w tych obszarach, które to pośrednio przyczynią się do oszczędzania zasobów, finansów a w konsekwencji także do rozwoju gospodarczego.

Niezaprzeczalną potrzebą Żuław jest stałe wzmacnianie atutów wynikających z ich specyfiki hydrogeologicznej, przyrodniczo-krajobrazowej i klimatycznej. Odpowiedzią na potrzebę będą m.in. inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, w tym sieć wodociągowej oraz oczyszczalnie ścieków. Działania te pozwolą na zwiększenie ilości dostępnej wody pitnej oraz na poprawę jakości wody odprowadzanej do rzek i zbiorników wodnych. Wzmacnianie atutów wynikających z przyrody Żuław będzie polegać na ochronie tych obszarów przed niszczeniem i degradacją oraz na promowaniu zrównoważonej turystyki. Podejmowane inwestycje powinny pozwalać na ochronę bioróżnorodności Żuław oraz na rozwijanie turystyki bazującej na endogennych potencjałach, poszanowaniu lokalnego dziedzictwa krajobrazowego i kulturowego.

Kluczowym dla Żuław będzie zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa poprzez działania wzmacniające odporność na zmiany klimatyczne oraz ekstremalne zjawiska pogodowe takie jak intensywne opady deszczu, huragany czy podtopienia. Wymaga to inwestycji w infrastrukturę przeciwpowodziową, rozwój systemów ostrzegawczych, wyposażenie służb ratowniczych w sprzęt ratujący ludzi, zwierzęta oraz elementy materialne. Ważna jest rozważne planowanie inwestycji a także przemyślana architektura i planowanie przestrzeni.

Bazując na zidentyfikowanych wyróżnikach oraz zasobach Żuław określono następujące wyzwania rozwojowe:

Tabela 1 Matryca powiązań problemów, zasobów i wyzwań rozwojowych dla OF Żuławy.

Problemy	Zasoby	Wyzwania rozwojowe
niewykorzystany w pełni potencjał przyrodniczy i krajobrazowy	położenie w delcie Wisły i wynikająca z niego specyfika hydrogeologiczna, przyrodniczo-krajobrazowa i klimatyczna	Budowanie strategicznej symbiozy terenów leżących pomiędzy Morzem Bałtyckim, obszarem Pojezierza Kaszubskiego od zachodu, Pojezierza Kujawskiego od południa oraz Mazur i Warmii od południa i wschodu.
		Rozwój zintegrowanej oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców i osób przyjezdnych.
		Poprawa jakości środowiska, służąca poprawie atrakcyjności osadniczej, gospodarczej (rolnej) i turystycznej.
	Energia słońca, wody i wiatru	Inwestycje w odnawialne źródła energii dające bezpieczne i energetycznie oszczędne miejsca do życia, pracy i świadczenia różnych usług publicznych.
		Bezpieczeństwo energetyczne w działaniach przeciwpowodziowych.
	pamięć i tożsamość historyczna i odradzająca się tożsamość miejsca	Wykorzystywanie miejsc pamięci historycznej wzmacniających lokalną tożsamość oraz silne i trwałe więzi międzypokoleniowe.
Rozwój zintegrowanej turystyki historyczno-kulturowej, powiązanej z turystyką i rekreacją wypoczynkową oraz przyrodniczo-krajobrazową.		
slabnąca atrakcyjność zamieszkania	tożsamość kulturowa oparta na doświadczeniu w ujarzmianiu żywiołów wody i wiatru	Promocja i marka Żuław jako wspólnoty ludzi i miejsca innego niż wszystkie, krainy wyjątkowej historycznie, społecznie, gospodarczo, przestrzennie i przyrodniczo oferującej mieszkanie, pracę, edukację i odpoczynek oraz ofertę usług opiekuńczych i zdrowotnych.

	zmieniająca się mentalność społeczna	Rozwój wysokiej jakości edukacji opartej na tożsamości miejsca, dobrze zorientowanej na lokalną gospodarkę, gwarantującej satysfakcjonującą pracę blisko miejsca zamieszkania
	systemy i sieci techniczno-technologiczne	Rozbudowa wysokowydajnych urzędzeń, baz, sieci technicznych i telekomunikacyjnych umożliwiających wysokowydajną pracę i edukację zdalną oraz kreatywne wykorzystywanie czasu wolnego, w tym rozwój aplikacji turystycznych
niski poziom konkurencyjności lokalnej gospodarki	wysokiej jakości tereny rolne	Rozwój wysokiej jakości i ekologicznej produkcji rolniczej, także przetwórstwo na rynki zbytu w całej Europie i poza, dające satysfakcję miejsca pracy w nowoczesnych przedsiębiorstwach rolniczych.
	strategiczne położenie i połączenia pomiędzy ośrodkami miejskimi: Gdańskiem a Elblągiem	Poprawa jakości szlaków komunikacyjnych na osi Gdańsk Elbląg, pożądana dla inwestorów, przedsiębiorców, rolników oraz sprawna i bezpieczna komunikacja publiczna (kolej) dla dojeżdżających do pracy, szkół oraz dla turystów.
	strategiczne połączenia na osi północ-południe poprzez Morze Bałtyckie oraz drogi lądowe i transport lotniczy	Wzmacnianie tożsamości społeczno-kulturowej mieszkańca Europy i świata, otwartej i konkurencyjnej społeczności, wykształconej, tworzącej wartości świata materialnego, społecznego i mentalnego.
niewykorzystane warunki współpracy międzysamorządowej oraz międzysektorowej	doświadczenie współpracy przy realizacji wspólnych projektów w Partnerstwie	Rozwój współpracy w Partnerstwie, demokratyczne podejmowanie decyzji, dążenie do realizacji wspólnych usług w Partnerstwie i instytucjonalizacja współpracy.
		Podnoszenie poziomu włączania interesariuszy do realizacji celów strategicznych, stała informacja i komunikacja planów rozwojowych Partnerstwa, edukacja i włączanie interesariuszy, wsparcie dla inicjatyw społeczno-gospodarczych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników warsztatów strategicznych

2.3. Analiza powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych w obszarze Partnerstwa

2.3.1. Ocena ogólnego potencjału rozwoju obszaru partnerstwa

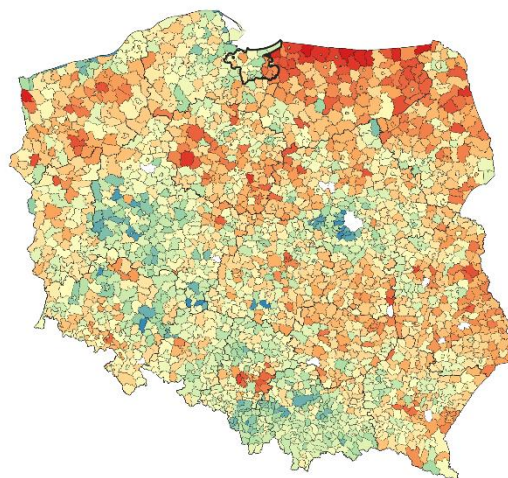
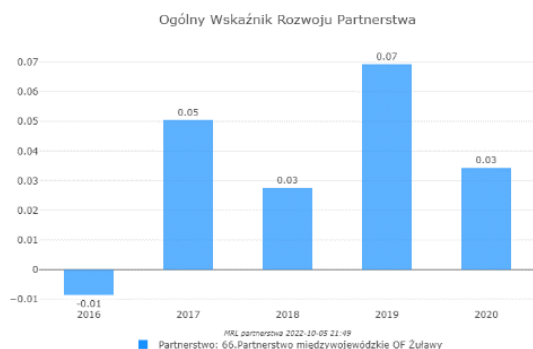
Partnerstwo OF Żuławy tworzą łącznie 22 jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego i powiatowego na terenie dwóch województw:

- pomorskiego: Miasto i Gmina Nowy Dwór Gdański, Miasto i Gmina Nowy Staw, Gmina Cedry Wielkie, Gmina Miasta Krynica Morska, Gmina Ostaszewo, Gmina Stegna, Gmina Sztutowo, Gmina Pszczółki, Gmina Pruszcz Gdański, Gmina Suchy Dąb, Gmina Lichnowy, Miasto Malbork, Gmina Malbork, Gmina Miłoradz, Gmina Stare Pole, Powiat Nowodworski, Powiat Malborski, Powiat Gdański
- warmińsko – mazurskiego: Gmina Gronowo Elbląskie, Gmina Elbląg, Gmina Markusy, Powiat Elbląski.

Wartość ogólnego wskaźnika rozwoju partnerstwa OF Żuławy w latach 2017 – 2020 jest dodatnia, co potwierdza dobrą sytuację w partnerstwie w relacji do innych obszarów składających się z podobnych gmin. Tylko w 2016 roku wskaźnik miał wartość minimalnie poniżej zera, w kolejnych latach wskaźnik przyjmował wartości dodatnie. Niewielkie wahania wartości wskaźnika w analizowanych latach potwierdzają to, że wypadkowa zmian sytuacji społeczno-ekonomicznej na Żuławach była podobna do zmian zachodzących w innych podobnych obszarach.

Wartość ogólnego wskaźnika rozwoju partnerstwa Obszar Funkcjonalny Żuławy w 2020 roku jest dodatnia, co oznacza dobrą, sytuację w partnerstwie w relacji do innych podobnych obszarów.

Wykres 1 Syntetyczny wskaźnik rozwoju OF Żuławy w latach 2016-2020 - wskaźnik ogólny oraz na tle kraju

Źródło: MRL, monitorrozwoju.pl

2.3.2. Rozkład wartości wskaźnika ogólnego potencjału rozwoju gmin partnerstwa Żuławy.

Rozkład wartości ogólnego wskaźnika rozwoju gmin partnerstwa potwierdza silny potencjał rozwoju i poprawę sytuacji większości gmin partnerstwa.

W partnerstwie OF Żuławy mamy dużą ilość gmin o różnych funkcjach i zróżnicowanej sytuacji społeczno-ekonomicznej. Do partnerstwa należą gminy miejskie, miejsko wiejskie i wiejskie o zróżnicowanej charakterystyce:

Tabela 2 Funkcje wiodące gmin OF Żuławy

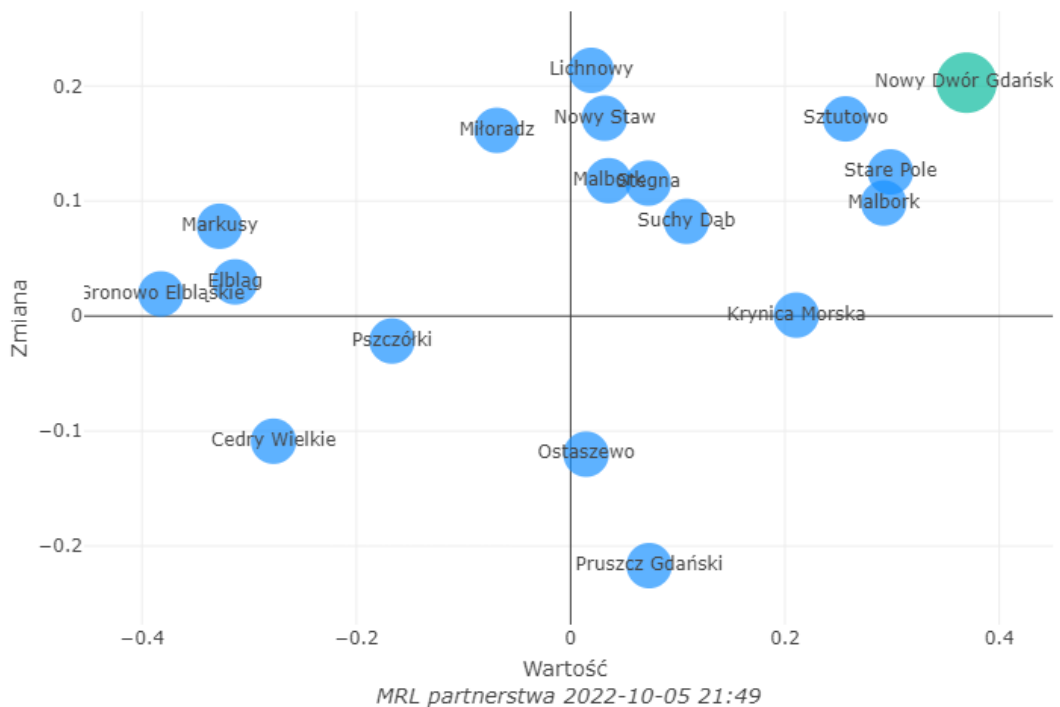
Funkcja wiodąca	Kod	Nazwa gminy
gminy miejsko-wiejskie z intensywnie rozwiniętą funkcją rolniczą	H3	Nowy Dwór Gdański, Nowy Staw
gminy wiejskie z intensywnie rozwiniętą funkcją rolniczą	H4	Lichnowy, Malbork, Stare Pole, Markusy
gminy wiejskie - strefy zewnętrzne OF ośrodków wojewódzkich	B4	Cedry Wielkie, Pszczółki, Pruszcz Gdański
gminy wiejskie z umiarkowaną funkcją rolniczą	I4	Miłoradz, Ostaszewo, Gronowo Elbląskie
gminy miejskie funkcje pozarolnicze	G2	Krynica Morska
gminy wiejskie funkcje pozarolnicze	G4	Stegna, Sztutowo
gminy wiejskie strefy zewnętrzne OF miast subregionalnych	D4	Elbląg
gminy miejskie ośrodki wielofunkcyjne	E2	Malbork

gminy wiejskie gospodarka ekstensywna	J4	Suchy Dąb
---------------------------------------	----	-----------

Źródło: opracowanie własne

Żadna z Gmin Obszaru Funkcjonalnego Żuławy nie pełni wobec pozostałych roli nadrzędnej. Spoiwem obszaru są uzupełniające się funkcje występujące na obszarze partnerstwa (i wynikające z nich powiązania) a także wspólne wyzwania (problemy) w sferze społeczno-gospodarczej i przestrzenno – środowiskowej.

Wykres 2 Pozycja gmin OF Żuławy - ogólny wskaźnik rozwoju

Źródło: MRL, monitorrozwoju.pl

Wartości wskaźników dla każdej z gmin partnerstwa są określone poprzez odniesienie do wartości przeciętnych dla grup funkcjonalnych, do których należą poszczególne gminy. Największa ilość gmin tworzących OF Żuławy lokuje się w I ćwiartce (dodatnie wartości na osi X i Y) wykresu co oznacza, że wartości ogólnego wskaźnika rozwoju są powyżej przeciętnych dla tych gmin w ich grupach porównawczych oraz że sytuacja uległa poprawie w okresie analizy w relacji do gmin w ich grupach porównawczych. Trzy gminy lokują się w II ćwiartce (dodatnie wartości na osi X i ujemne na osi Y) co oznacza, że ogólny wskaźnik rozwoju tych gmin jest ponad przeciętną dla grup porównawczych, ale ich pozycja uległa osłabieniu. Cztery gminy lokują się w III ćwiartce wykresu (ujemne wartości na osi X i dodatnie wartości na osi Y) co oznacza, że wartości ogólnego wskaźnika rozwoju są poniżej przeciętnych wartości dla grup funkcjonalnych, do których należą te gminy,

ale ich sytuacja się poprawiła w relacji do wartości przeciętnej w analizowanym okresie. Dwie gminy lokują się w IV ćwiartce wykresu (ujemne wartości na osi X i Y) co oznacza, że ich pozycja jest poniżej przeciętnej sytuacji w grupach porównawczych i w okresie analizy uległa osłabieniu.

Tabela 3 Ogólny wskaźnik rozwoju w ujęciu terytorialnym

Nazwa gminy	Typ gminy	OWR (ogólny wskaźnik rozwoju)	
		wartość 2020	zmiana 2020-2016
Cedry Wielkie	gmina wiejska	-0,29	-0,12
Elbląg	gmina wiejska	-0,33	0,01
Gronowo Elbląskie	gmina wiejska	-0,37	0,03
Krynica Morska	gmina miejska	0,16	-0,03
Lichnowy	gmina wiejska	0,01	0,20
Malbork	gmina miejska	0,03	0,12
Malbork	gmina wiejska	0,28	0,08
Markusy	gmina wiejska	-0,34	0,07
Miłoradz	gmina wiejska	-0,06	0,17
Nowy Dwór Gdański	gmina miejsko-wiejska	0,38	0,21
Nowy Staw	gmina miejsko-wiejska	0,02	0,16
Ostaszewo	gmina wiejska	0,02	-0,10
Pruszcz Gdański	gmina wiejska	0,08	-0,21
Pszczółki	gmina wiejska	-0,16	-0,02
Stare Pole	gmina wiejska	0,31	0,14
Stegna	gmina wiejska	0,08	0,12
Suchy Dąb	gmina wiejska	0,11	0,08
Sztutowo	gmina wiejska	0,26	0,18

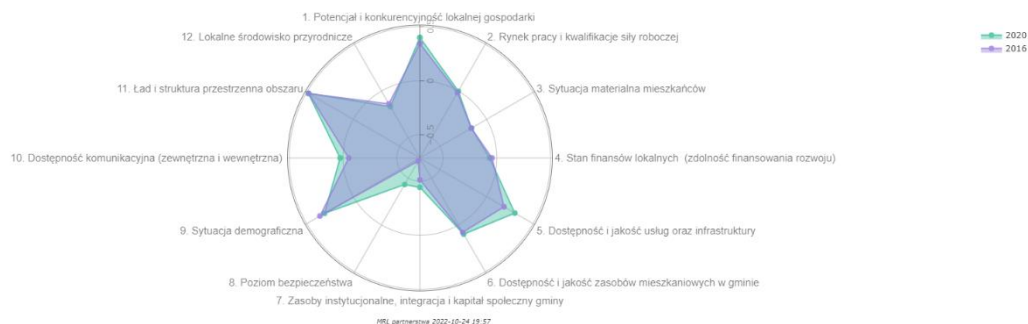
Źródło: opracowanie własne na podstawie MRL; monitorrozwoju.pl

2.3.3. Stopień zrównoważenia potencjału rozwoju

Ocena ogólnego potencjału rozwoju partnerstwa w 12 obszarach sytuacji społeczno-ekonomicznej pozwala ocenić, na ile zrównoważony jest potencjał rozwoju całego obszaru. Wykres ilustruje zróżnicowany potencjał partnerstwa w poszczególnych 12 obszarach. Analiza wartości i zmian wartości dla poszczególnych obszarów potwierdza ponadprzeciętny potencjał rozwoju partnerstwa dla zdecydowanej większości. Pomiędzy rokiem 2016 a 2020 pozycja partnerstwa została utrzymana w dwóch obszarach, w siedmiu obszarach uległa poprawie a w trzech uległa pogorszeniu.

Podczas warsztatów strategicznych oraz spotkań z interesariuszami poddano analizie sytuację w poszczególnych wymiarach i pogłębiono analizę kluczowych dla rozwoju Żuław procesów społeczno-ekonomicznych dla identyfikacji przyczyn i skutków potencjałów i problemów obszaru. Będą one podstawą identyfikacji kluczowych dla partnerstwa wspólnych projektów rozwoju.

Wykres 3 Zrównoważenie rozwoju OF Żuław w 12 podobszarach

Źródło: MRL, monitorrozwoju.pl

Tabela 4 Wartość wskaźników OF Żuław w podobszarach oraz zmiana 2016-2020

	Żuławy	2016	2017	2018	2019	2020	zmiana 2016-2020
wskaźniki gospodarcze	1. Potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki	0,34	0,36	0,39	0,4	0,4	0,06
	2. Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej	-0,02	0,05	0,03	0,07	0	0,02
	3. Sytuacja materialna mieszkańców	-0,16	-0,13	-0,15	-0,16	-0,16	0
	4. Stan finansów lokalnych (zdolność finansowania rozwoju)	-0,04	-0,04	0,11	0,03	-0,07	-0,03
wskaźniki społeczne	5. Dostępność i jakość usług oraz infrastruktury	0,19	0,38	0,24	0,32	0,3	0,11
	6. Dostępność i jakość zasobów mieszkaniowych w gminie	0,08	0,25	0,12	0,24	0,1	0,02
	7. Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny gminy	-0,51	-0,39	-0,46	-0,33	-0,44	0,07
	8. Poziom bezpieczeństwa	-0,68	-0,71	-0,53	-0,5	-0,43	0,25
	9. Sytuacja demograficzna	0,36	0,45	0,35	0,45	0,31	-0,05
wskaźniki środowiskowe	10. Dostępność komunikacyjna (zewnętrzna i wewnętrzna)	-0,05	0	-0,01	0,06	0,03	0,08
	11. Ład i struktura przestrzenna obszaru	0,48	0,49	0,5	0,5	0,48	0
	12. Lokalne środowisko przyrodnicze	-0,14	-0,14	-0,21	-0,3	-0,17	-0,03

Źródło: opracowanie własne na podst. MRL, monitorrozwoju.pl

Na ogólnie dobrą sytuację na Żuławach wpływa dobra pozycja konkurencyjna lokalnej gospodarki, której podstawą jest wyższy aniżeli przeciętnie poziom przedsiębiorczości mieszkańców (rosnąca liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w bazie REGON oraz rosące dochody budżetów gmin z tytułu udziału w PIT), wyższy aniżeli w grupie porównawczej poziom konkurencyjności i zdywersyfikowania struktury podmiotów gospodarczych (brak dużego przemysłu, wysoki odsetek osób zatrudnionych w usługach, w tym w pobliskich ośrodkach miejskich). Dostępność i jakość usług (szkoły, przedszkola, turystyka, sport,

rekreacja) oraz infrastruktury jest wyższa aniżeli w gminach z grupy porównawczej, rosną także wydatki na rozwój w tych obszarach. Rosną inwestycje mieszkaniowe, choć wyłącznie sektora prywatnego, ale dostępność mieszkań mierzona wskaźnikiem powierzchni, jaką można kupić za przeciętne wynagrodzenie maleje (cena m kw. powierzchni mieszkaniowej rośnie w stosunku do przeciętne miesięcznego wynagrodzenia). Aktualna sytuacja demograficzna na Żuławach jest dobra w relacji do innych podobnych obszarów, choć tendencje zmian na przyszłość są niekorzystne. Wysoki udział terenów prawnie chronionych oraz parków, zieleńców i zieleni osiedlowej dają Żuławom przewagę konkurencyjną także w obszarze ładu i struktura przestrzenna.

Wyniki badań społecznych wskazują, że ogólnie Żuławki są dobrym miejscem do życia i rozwoju w opinii liderów, mieszkańców oraz młodzieży.

Tabela 5 Syntetyczne wyniki badań społecznych na Żuławkach

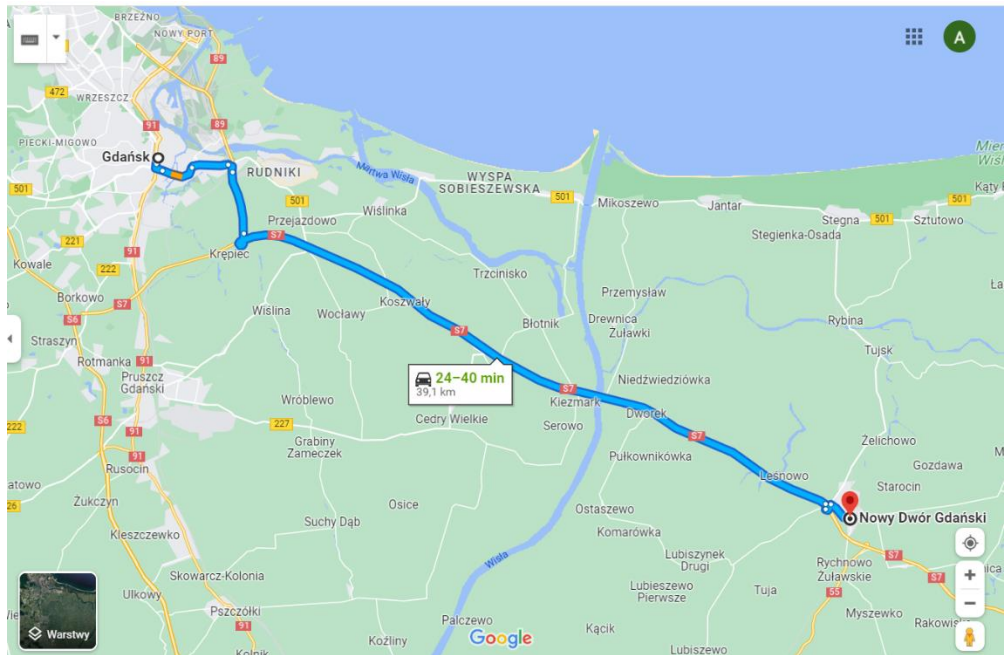
Czy obszar Partnerstwa opisany powyżej jest Pana/i zdaniem dobrym miejscem do życia i rozwoju?	Młodzież	Liderzy	Mieszkańcy
Tak i raczej tak	62,50	90,91	77,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych

2.3.4. Lokalizacja Partnerstwa w woj. pomorskim i warmińsko - mazurskim

Lokalizacja Partnerstwa w Województwie Pomorskim cechuje umiarkowana peryferyjność spowodowana oddaleniem od większych miast. Odległość z gminy Nowy Dwór Gdański do Gdańska (centrum aglomeracji trójmiejskiej) wynosi 39 km, a czas przejazdu w godzinach szczytu ruchu komunikacyjnego wynosi nawet 40 minut. Czas przejazdu z Krynicy Morskiej (jedna ze skrajnie położonych miejscowości w Partnerstwie) do Gdańska wynosi aż 1,5 godziny.

Rysunek 3 Odległość pomiędzy miejscowościami na Żuławach a stolicą obszaru metropolitalnego

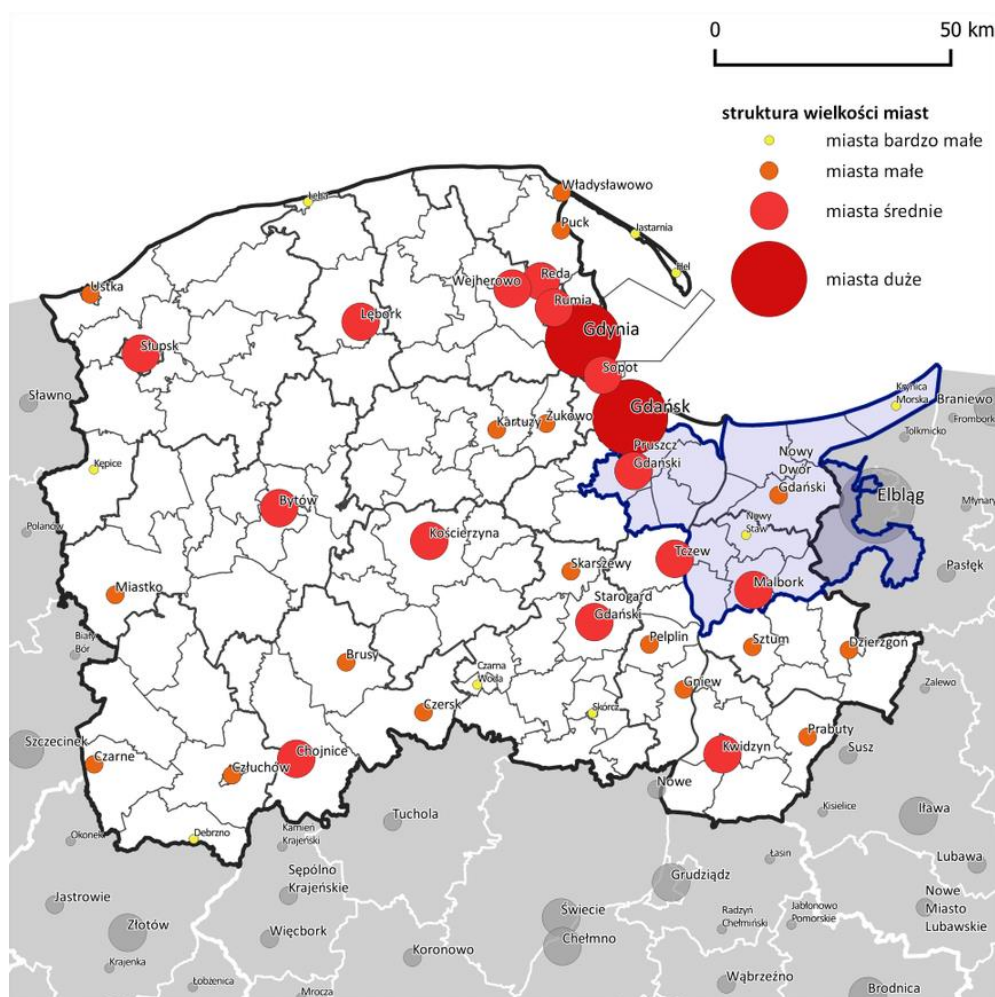

Źródło: google maps

Na samych Żuławach i w jego najbliższym otoczeniu można wyróżnić sześć ośrodków miejskich o dużej sile oddziaływania na całe Partnerstwo, będące jednocześnie determinantem rozwoju gospodarczego i społecznego. Do ośrodków tych zaliczyć można:

1. Miasto Pruszczyk Gdański (poza partnerstwem)
2. Gmina Nowy Dwór Gdański
3. Miasto Malbork
4. Miasto Elbląg (poza partnerstwem)
5. Miasto Gdańsk (otoczenie partnerstwa)
6. Miasto Sopot (otoczenie partnerstwa)
7. Miasto Gdynia (otoczenie partnerstwa).

Rysunek 4 Sieć miast w otoczeniu partnerstwa wg liczby ludności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Szczególnie lokalizacja Partnerstwa pomiędzy skrajnymi jednostkami (Pruszcz Gdański i Elbląg) w praktyce generuje największe interakcje dla całego obszaru, pomiędzy tymi miastami przebiega główny szlak komunikacyjny w regionie – DK nr 7.

Terytorialny wymiar polityki rozwoju przejawia się w programowaniu rozwoju i podejmowaniu działań w stosunku do obszarów strategicznej interwencji wskazanych co do rodzaju i wstępnie zdelimitowanych na poziomie średniookresowej strategii rozwoju kraju – Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz wyznaczone w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, a uszczegółowionych na poziomie regionu.

Na poziomie krajowym wyznaczono dwa główne typy terytoriów stanowiących OSI: obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze. Obszary te wspierane będą z poziomu kraju oraz regionu za pomocą specjalnie dedykowanych instrumentów.

W Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030 (przyjętej uchwałą 376/XXXI/21 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 12 kwietnia 2021 r.) potencjały i bariery rozwojowe obszaru także zostały scharakteryzowane w sposób przestrzenny, a podejście terytorialne jest istotne dla prowadzenia polityki regionalnej.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego² wyznacza m.in. „strefy wielofunkcyjne – przede wszystkim obejmujące obszary wiejskie i małe miasta, które z uwagi na specyfikę położenia geograficznego szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej: Strefa Przybrzeżna, Żuławy”³

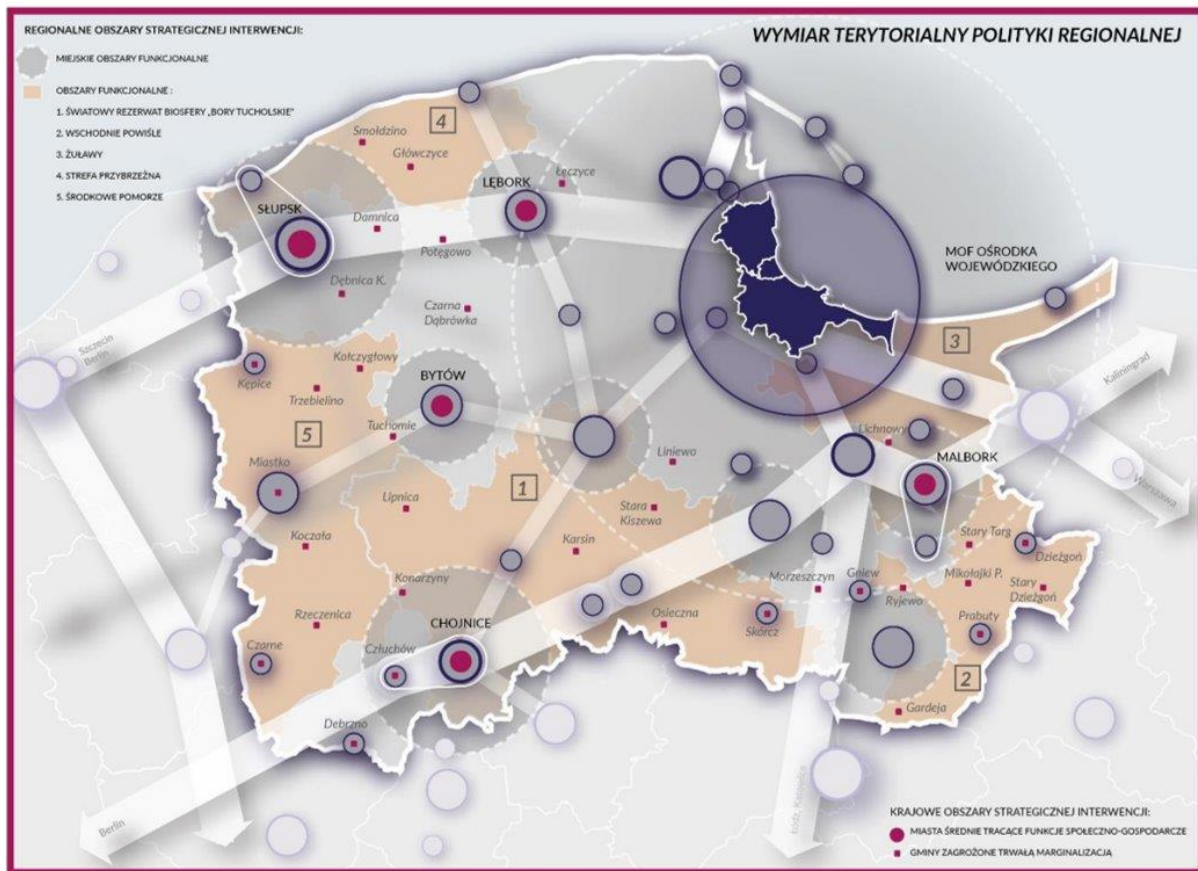
Zasięg przestrzenny OF Żuławy na obszarze województwa pomorskiego obejmuje miasta: Gdańsk, Krynica Morska, Malbork, Pruszcz Gdański, gminy miejsko-wiejskie: Nowy Dwór Gdański, Nowy Staw oraz gminy wiejskie: Cedry Wielkie, Lichnowy, Malbork, Miłoradz, Ostaszewo, Pruszcz Gdański, Pszczółki, Stare Pole, Stegna, Suchy Dąb i Szutowo⁴. Zasięg obszaru pokrywa się częściowo (miasto Gdańsk, Krynica Morska, gmina miejsko-wiejska Nowy Dwór Gdański i gminy wiejskie Stegna i Szutowo) z OF Strefa Przybrzeżna. Powierzchnia obszaru Żuław na terenie województwa pomorskiego wynosi 1 847 km².

² PZPWP przyjęty uchwałą Nr 318/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r.

³ SRWP do 2030 r., str. 120

⁴ Podkreślono gminy tworzące w Projekcie CWD Plus Obszar Funkcjonalny Żuławy.

Rysunek 5 Wymiar terytorialny polityki regionalnej woj. pomorskiego

Źródło: opracowanie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego Regionalne Biuro Planowania Przestrzennego

Należy zaznaczyć, że w strefie obszaru funkcjonalnego Żuławy funkcjonuje także Miejski Obszar Funkcjonalny (MOF) Malbork – Sztum. Zasięg MOF z wyjątkiem gminy miejsko-wiejskiej Sztum, zawiera się w OF Żuławy.

łącznie na obszarze woj. pomorskiego zidentyfikowano:

- 9 Miejskich Obszarów Funkcjonalnych (MOF), na których będą wdrażane mechanizmy Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT)
- 5 Obszarów Funkcjonalnych (OF), na których będzie wdrażany mechanizm Zintegrowanych Porozumień Terytorialnych (ZPT)
- Lokalne Grupy Działania i Lokalna Grupa Rybacka (w trakcie wyboru), na których będzie wdrażany mechanizm RLKS.

Gdańsk, Gdynia i Sopot to trzy największe ośrodki miejskie o dużej sile oddziaływania na całe Partnerstwo, będące jednocześnie determinantem jego rozwoju gospodarczego i społecznego.

Wsparcie dla Obszarów Funkcjonalnych na terenie woj. pomorskiego zostało zdefiniowane w treści 4 celu polityki przestrzennego zagospodarowania województwa *Uruchomione potencjały rozwojowe obszarów funkcjonalnych*. „Podstawą do sformułowania celu były m.in. niewykorzystane potencjały rozwojowe endogeniczne poszczególnych części województwa, niewystarczająca współpraca samorządów w układach funkcjonalno – przestrzennych, słabe dostosowanie interwencji publicznej do szczegółowych kontekstów terytorialnych”⁵.

Wyzwanie rozwojowe dla Obszaru Funkcjonalnego Żuławy opisano w ramach kierunku rozwoju 4.2 *Koordinacja polityki przestrzennej na obszarach szczególnych zjawisk w skali makroregionalnej* jako „kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe i ograniczanie emisji zanieczyszczeń do środowiska w celu wykorzystania szans rozwojowych, wynikających z unikatowych walorów krajobrazowych i kulturowych oraz korzystnego położenia względem układu transportowego poprawiającego dostępność zewnętrzną, jako silnych bodźców do rozwoju turystyki oraz prowadzenia zrównoważonej gospodarki rolnej i rybackiej, stanowiących podstawę bazy ekonomicznej obszaru”.⁶

OF Żuławy posiada swą kontynuację na terenie województwa warmińsko-mazurskiego (m.in. gminy Elbląg, Gronowo – Elbląskie i Markusy).

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2030⁷ wskazano osiem obszarów funkcjonalnych, w tym cztery o znaczeniu ponadregionalnym oraz cztery o znaczeniu regionalnym. Dla każdego z obszarów określono kierunki i zasady zagospodarowania przestrzennego. Żuławy, w skład których wchodzi: gmina miejska Elbląg, gmina miejsko – wiejska Pastęk, gminy wiejskie: Elbląg, Gronowo Elbląskie, Markusy⁸ i Rychliki są zdefiniowane jako obszar funkcjonalny o znaczeniu ponadregionalnym. Powierzchnia obszaru Żuław na terenie woj. warmińsko – mazurskiego to 867 km².

⁵ PZPWP do 2030 r. str. 181

⁶ PZPWP do 2030 r., str. 204

⁷ PZPWWM przyjęty uchwałą Nr XXXIX/832/18 Sejmiku Województwa Warmińsko - Mazurskiego z dnia 28 sierpnia 2018 r.

⁸ Podkreślono gminy tworzące w Projekcie CWD Plus Partnerstwo OF Żuławy.

Rysunek 6 OF Żuławy na terenie woj. warmińsko - mazurskiego

Źródło: opracowanie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko – Mazurskiego
Warmińsko - Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego

Przestrzennie Obszar Funkcjonalny Żuławy na terenie woj. warmińsko – mazurskiego nakłada się na inne obszary funkcjonalne:

- Przygraniczny OF (gminy miejska i wiejska Elbląg, , gminy wiejskie Gronowo Elbląskie i Markusy),
- Przybrzeżny OF (gminy miejska i wiejska Elbląg),
- MOF Elbląga (gminy miejska i wiejska Elbląg, , gminy wiejskie Gronowo Elbląskie i Markusy).

Olsztyn i Elbląg to dwa największe ośrodki miejskie o dużej sile oddziaływania na całe Partnerstwo, będące jednocześnie determinantem rozwoju gospodarczego i społecznego.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2030 wskazano, że głównymi funkcjami obszaru Żuław są funkcja

gospodarcza (rolnicza, turystyczna) i funkcja przyrodnicza. „Obszar wyróżnia się w skali Polski i Europy położeniem w delcie Wisły, w otoczeniu wysoczyzn morenowych oraz wału mierzejowego, wysokimi wartościami przyrodniczymi, żyznymi glebami pochodzenia aluwialnego, znacznym udziałem obszarów depresyjnych i specyficznym układem hydrograficznym”⁹. Żuławy Elbląskie zostały zaliczone do obszarów najcenniejszych krajobrazowo jako „obszary o własnej specyfice kulturowej i krajobrazowej, cenne ze względu na swoje wartości przyrodnicze, kulturowe, historyczne lub estetyczno-widokowe. (...) Teren (...) unikatowy w skali Europy o wyjątkowych walorach dziedzictwa kulturowego, krajobrazowego i przyrodniczego. Geneza terenu związana ze sztucznym osuszaniem Żuław silnie uzależniła je od sprawnego funkcjonowania systemu melioracyjnego i sztucznego odwadniania, gwarantującego bezpieczeństwo powodziowe mieszkańcom. Na atrakcyjność krajobrazu wpływa wzajemne funkcjonowanie systemu przyrodniczo-technicznego, którego uzupełnieniem jest specyficzna sieć układu osadniczego z samotniczymi gospodarstwami budowanymi na sztucznie usypanych wśród kanałów, rowów, wałów wyniesieniach (terpach). W krajobrazie dominują charakterystyczne zadrzewienia wierzbowe i olchowe (szpalery). Obszar o bardzo urodzajnych glebach wykorzystywanych głównie rolniczo. W centralnej części znajduje się jezioro Drużno o wyjątkowych walorach przyrodniczych. Obszar wyróżniają stanowiska archeologiczne (Weklice – stanowisko Gotów, Janowo – osada „Truso”)”¹⁰.

W rozdziale V Planu określono następujące kierunki i zasady zagospodarowania przestrzennego dla Żuław:

- 1) Ochrona przed powodzią oraz ograniczanie skutków jej wystąpienia.
- 2) Racjonalne gospodarowanie przestrzenią przyrodniczą m.in. poprzez stosowanie rozwiązań służących podnoszeniu jakości przyrodniczej.
- 3) Ochrona dziedzictwa i krajobrazu kulturowego Żuław Wiślanych.
- 4) Rozwój turystyki na obszarze Żuław.
- 5) Rozwój gospodarki rolnej.
- 6) Rozwój infrastruktury technicznej.

2.3.5. Interesariusze Strategii

Interesariusze odgrywają kluczową rolę w tworzeniu i wdrażaniu strategii Partnerstwa. To osoby, grupy, organizacje lub instytucje, które mogą wpływać na działania poszczególnych jednostek tworzących Partnerstwo. Interesariusze

⁹ PZRWWM do 2030 r. str. 209

¹⁰ PZPWWM do 2030 r., str. 50

pomagają w identyfikacji kluczowych potrzeb i oczekiwań, jakie mogą mieć wobec działalności jst, dzięki czemu można lepiej zrozumieć perspektywę mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, organizacji społecznych i innych zainteresowanych stron. Partnerstwo poprzez włączenie interesariuszy może lepiej dostosować swoje działania i cele do wymagań społecznych, co z kolei może przyczynić się do lepszej efektywności działań. interesariusze mogą być również ważnym źródłem informacji, np. wskazując na problemy, które wymagają działań Partnerstwa. Dzięki temu samorządy mogą zwiększyć swoją otwartość i uwzględniać różnorodne potrzeby społeczne w swoich działaniach.

Ostatecznie, interesariusze mogą stanowić ważnych partnerów dla samorządów w procesie realizacji celów strategicznych, poprzez współpracę w realizacji projektów, inicjatyw czy programów, które mogą przyczynić się do rozwoju obszaru i poprawy warunków życia mieszkańców.

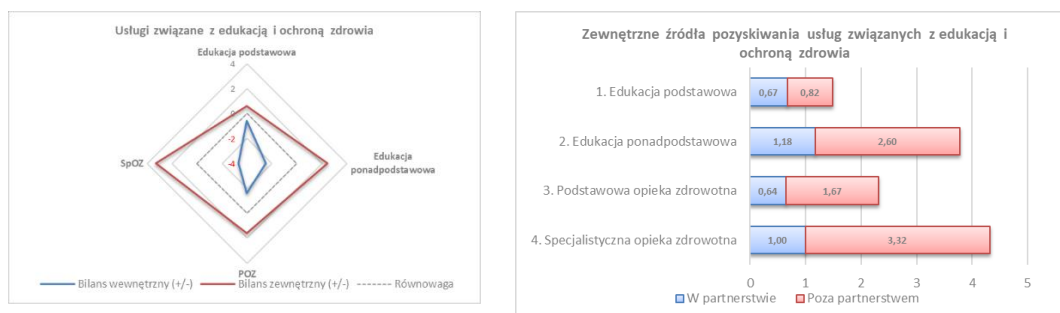
Mapę interesariuszy Strategii wypracowano podczas warsztatów z udziałem członków grupy roboczej. Interesariuszy wyszczególniono w podziale na każdą z jednostek uczestniczących w Partnerstwie:

2.3.6. Powiązania funkcjonalne na obszarze Partnerstwa

W procesie analizy powiązań funkcjonalnych usług publicznych zebrano dane pochodzące z badań ankietowych mieszkańców oraz otrzymane z urzędów 18 gmin z obszaru Partnerstwa w odpowiedzi na badanie Bilans usług w Partnerstwie

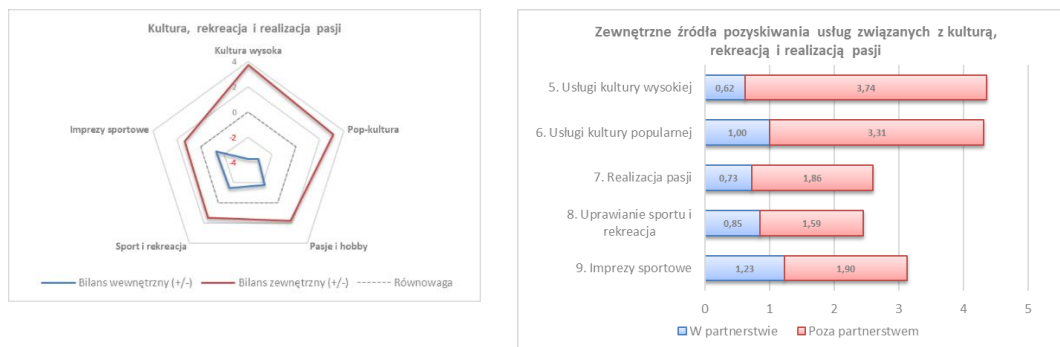
Badanie przeprowadzone wg sektorów usług: oświata, zdrowie, sport i rekreacja, usługi administracyjne, transportowe, budowlane. Przeanalizowano także relacje popytu i podaży na usługi publiczne i rynkowe oraz przepływ mieszkańców obszaru funkcjonalnego w zakresie rynku pracy i usług publicznych. Wyniki przedstawiają trendy i prawidłowości w dostępności usług, a także w brakach lokalnej oferty.

Bilans usług Edukacja i ochrona zdrowia

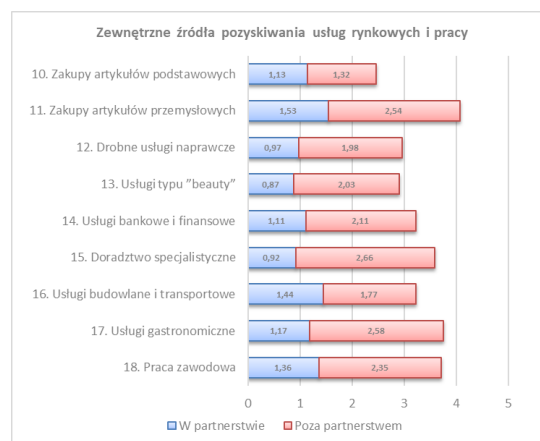
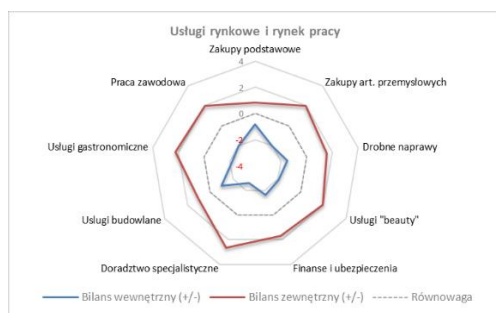
Dla wszystkich usług w obszarze edukacja i ochrona zdrowia linia niebieska, pokazująca wewnętrzny bilans przepływów usług, ma wartość ujemną. Oznacza to, że partnerzy kupują więcej usług niż ich sprzedają, czyli partnerstwo jako całość importuje usługę. Ten nadwyżkowy popyt zgłaszany przez mieszkańców z terenu partnerstwa musi zostać zaspokojony przez ośrodki zewnętrzne, znajdujące się w jego otoczeniu. Obrazuje to czerwona linia, pokazująca bilans przepływu usług z perspektywy otoczenia. Otoczenie sprzedaje partnerstwu więcej usług z zakresu edukacji i ochrony zdrowia niż od niego kupuje, dlatego czerwona linia przyjmuje wartości dodatnie.

Bilans usług Kultura rekreacja i realizacja pasji

Dla wszystkich usług w obszarze kultura i realizacja pasji linia niebieska, pokazująca wewnętrzny bilans przepływów usług, ma wartość ujemną. Oznacza to, że partnerzy kupują więcej usług niż ich sprzedają, czyli partnerstwo jako całość importuje usługę. Ten nadwyżkowy popyt zgłaszany przez mieszkańców z terenu partnerstwa musi zostać zaspokojony przez ośrodki zewnętrzne, znajdujące się w jego otoczeniu. Obrazuje to czerwona linia, pokazująca bilans przepływu usług z perspektywy otoczenia. Otoczenie sprzedaje partnerstwu więcej usług kulturalnych niż od niego kupuje, dlatego czerwona linia przyjmuje wartości dodatnie.

Bilans usług rynkowych i rynku pracy

Dla wszystkich usług rynkowych oraz dla rynku pracy linia niebieska, pokazująca wewnętrzny bilans przepływów usług, ma wartość ujemną. Oznacza to, że partnerzy kupują więcej usług niż ich sprzedają, czyli partnerstwo jako całość importuje usługę. Ten nadwyżkowy popyt zgłaszany przez mieszkańców z terenu partnerstwa musi zostać zaspokojony przez ośrodki zewnętrzne, znajdujące się w jego otoczeniu. Obrazuje to czerwona linia, pokazująca bilans przepływu usług z perspektywy otoczenia. Otoczenie sprzedaje partnerstwu więcej usług rynkowych i zw. Z rynkiem pracy niż od niego kupuje, dlatego czerwona linia przyjmuje wartości dodatnie.

Układ komunikacyjny na osi wschód – zachód, wyznaczony przebiegającą przez teren Żuław drogą krajową nr 7 pomiędzy Gdańskiem a Elblągiem, ma duży wpływ na wybór miejsc położonych wzdłuż trasy do realizacji usług publicznych oraz rynkowych przez mieszkańców zamieszkujących w gminach na obszarze Partnerstwa.

Kolejną osią dystrybucji usług pomiędzy gminami Partnerstwa jest droga wojewódzka nr 501 między Stegną i Krynica Morską. Na tej trasie po usługi dojeżdżają do siebie nawzajem mieszkańcy gmin Stegna, Sztutowo i Krynica Morska, choć należy zaznaczyć skrajne położenie Krynicy Morskiej, tak na obszarze partnerstwa, jak i na granicy kraju.

W obrębie wszystkich badanych usług przeważa ich import spoza obszaru partnerstwa. Strzałki na grafie sieciowym wskazują wyjazdy po usługę do gminy (lub do otoczenia partnerstwa) wskazanej strzałką, a wartości na strzałce siłę importu usług (mieszkańcy jeżdżą po usługę z gminy A do B lub poza obszar partnerstwa).

Wyjazdy po usługi na zewnątrz Partnerstwa świadczą o nieatrakcyjności obszaru z powodu braku możliwości zaspokajania potrzeb społeczno – ekonomicznych mieszkańców. Utrzymywanie takiego bilansu może w przyszłości pogłębiać zjawiska odpływu szczególnie młodych ludzi z obszaru Partnerstwa, pogarszając i tak już niekorzystne trendy demograficzne.

Na obszarze Partnerstwa Żuławy występuje znaczna przewaga importu większości usług publicznych i rynkowych, otoczenie Partnerstwa sprzedaje więcej usług do Partnerstwa niż od niego kupuje.

3. Cele partnerstwa i ich operacjonalizacja

3.1. Cele strategii Partnerstwa

3.1.1. Cel ogólny (misja) Partnerstwa

Na podstawie analizy wyników diagnozy obszaru oraz w wyniku warsztatów strategicznych Partnerstwo wypracowało cel ogólny, zwany misją Partnerstwa:

Cel ogólny (misja Partnerstwa)

Wysoki poziom rozwoju społecznego, umiejętności współpracy i poczucia przynależności do wspólnoty lokalnej czyni z Żuław BEZPIECZNE i atrakcyjne miejsce do życia, pracy i spędzania czasu wolnego o wysokich walorach KRAJOBRAZU i środowiska naturalnego oferujące szeroki zakres usług społecznych i nowoczesną infrastrukturę.

3.1.2. Cel przekrojowy Partnerstwa

Cel nadrzędny początkowo zaliczony do celów szczegółowych w wyniku dyskusji na posiedzeniu Rady Partnerstwa w dn. 09.03.2023 r. został podniesiony do rangi celu przekrojowego.

W wyniku wyrażonych potrzeb i planowanych działań w obszarze budowania bezpieczeństwa energetycznego cel przekrojowy został sformułowany jako:

Przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu dla Żuław.

Cel przekrojowy: Żuławy to obszar dysponujący infrastrukturą, która wzmocni warunki do bezpiecznego zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej w kontekście możliwych skutków procesu zmian klimatycznych.

Opis/założenia

W obliczu znanych czynników ryzyka wystąpienia ekstremalnych zjawisk pogodowych, w tym powodzi błyskawicznych a także rozważanych scenariuszy

długofalowych skutków zmian klimatycznych postuluje się rozpocząć międzywojewódzki program dostosowania się obszaru Żuław do możliwej zmiany.

Żuławy leżą na obszarze województwa pomorskiego i warmińsko – mazurskiego. W gminach na Żuławach (uwzględniając miasto Pruszcz Gdański oraz Elbląg) zamieszkuje ponad ćwierć miliona mieszkańców. Do największych miast obszaru zaliczamy także Nowy Dwór Gdański i Malbork.

Tereny wyróżniają się bogactwem krajobrazu, który stworzą m.in. atrakcyjnie turystyczna dla mieszkańców zwłaszcza centralnej Polski - Mierzeja Wiślana, najlepiej zachowany w tej części Europy gotycki Zamek w Malborku i łączące te dwa rejony niepowtarzalne przyrodniczo i krajobrazowo tereny nizinne i depresyjne. Region wyróżnia dobrze rozwinięta infrastruktura turystyczna – Projekt Pętli Żuławskiej umożliwiające uprawianie rekreacji wodnej (żaglówką, łodziami i kajakami) od malborskiego Zamku aż po wody Zatoki Wiślanej a od niedawna poprzez nowo wybudowany Port na Mierzei Wiślanej także na wodach Morza Bałtyckiego. Wysokiej jakości grunty rolne umożliwiają wydajną uprawę roślin i hodowlę zwierząt.

Inwestowanie w infrastrukturę, która jest odporna na zagrożenia klimatyczne jest kluczowe dla zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom i przedsiębiorcom działającym na tym terenie. Taka infrastruktura może obejmować m.in. budowę wałów przeciwpowodziowych, systemów odwodnienia, czy też dostosowanie budynków mieszkalnych i przemysłowych do ekstremalnych warunków pogodowych.

Celem przekrojowym jest zwiększenie odporności Żuław na zmiany klimatu i jest on także zorientowany na skuteczniejsze osiągnięcie celu jakim jest zrównoważony rozwój Żuław w obliczu zmian i możliwych czynników ryzyka. Cel przekrojowy warunkuje stabilny rozwój Żuław w obszarze społecznym (bezpieczeństwo zamieszkania) oraz gospodarczym (nowe inwestycje, miejsca pracy, wzrost zatrudnienia) a także środowiskowym (zachowanie bioróżnorodności, ochrona terenów cennych przyrodniczo, poprawa jakości życia mieszkańców).

Gminy na obszarze Żuław wykazują dużą rezyliencję do realizacji tego celu: wyrażają gotowość, zaangażowanie, współpracę, solidność i odpowiedzialność.

3.1.3. Cele szczegółowe strategii Partnerstwa

Cel szczegółowy 1 Żuławy to obszar konkurencyjnej i zrównoważonej gospodarki opartej o nowoczesne technologie i wysokiej jakości edukację będącej podstawą ekonomicznego rozwoju mieszkańców, firm oraz samorządów lokalnych.

Opis/założenia

Wsparcie dla rozwoju konkurencyjnej gospodarki jest kluczowe dla zapewnienia stabilnego rozwoju Żuław. Stworzenie sprzyjającego środowiska dla przedsiębiorstw i firm z różnych branż ale w szczególności w branżach związanych z energetyką odnawialną, nowoczesnym rolnictwem, branżą budowlaną, techniką melioracyjną oraz kształceniem na kierunkach morskich może przyczynić się do rozwoju i tworzenia nowych miejsc pracy w regionie, co może poprawić sytuację ekonomiczną mieszkańców Żuław. Wspieranie zrównoważonego rozwoju to kluczowa kwestia dla obszarów wiejskich, które zazwyczaj posiadają bogactwo zasobów naturalnych. Stawiając na rozwój oparty na nowoczesnych technologiach, można przyczynić się do ograniczenia negatywnego wpływu działalności gospodarczej na środowisko naturalne oraz zwiększyć efektywność produkcji. Wysokiej jakości edukacja jest kluczowa dla rozwoju regionu. Zapewnienie odpowiedniej jakości szkół i instytucji edukacyjnych może przyciągnąć inwestycje, a także zapewnić mieszkańcom dostęp do wykształcenia i wiedzy. Inwestorzy powinni aktywnie wspierać edukację w lokalnych placówkach, szczególnie w technikach i szkołach zawodowych. Poprzez kształcenie specjalistów w dziedzinach high tech i innych nowoczesnych kierunkach Żuławy mogą przyciągnąć inwestycje i przedsięwzięcia, które wymagają wysoko wykwalifikowanej siły roboczej. Cały rozwój sektora gospodarczego może przyczynić się do rozwoju lokalnej społeczności, zwiększenia zatrudnienia, a co za tym idzie, poprawy sytuacji ekonomicznej mieszkańców i samorządów lokalnych zwiększając jakość życia w XXI wieku.

Cel szczegółowy 2 Żuławy to atrakcyjne miejsce zamieszkania tworzące możliwości rozwoju osobistego, aktywności zawodowej, oferujące wysoką jakość usług publicznych i nowoczesną infrastrukturę.

Opis/założenia

Obszary, które oferują wysoką jakość życia, przyciągają nowych mieszkańców i inwestorów. Taka sytuacja przyczynia się do wzrostu liczby ludności, rozwijania się gospodarki, w tym zwiększania zatrudnienia, co w konsekwencji zwiększa

dochody lokalnych samorządów. Mieszkańcy mają prawo do godnego życia, zgodnego z ich potrzebami i oczekiwaniami. Zapewnienie im atrakcyjnego miejsca zamieszkania, w którym mogą rozwijać się zawodowo i osobiście, a także korzystać z wysokiej jakości usług publicznych i infrastruktury, przyczynia się do podniesienia jakości życia. Atrakcyjne miasta i gminy z dobrze rozwiniętą i odpowiadającą potrzebom infrastrukturą w połączeniu z wysoką jakością usług publicznych cieszą się lepszym wizerunkiem w kraju i za granicą. To z kolei przyciąga inwestycje, turystów i mieszkańców z innych miejscowości. Miejsca, które oferują korzystne warunki życia, są bardziej konkurencyjne wobec innych miejscowości, szczególnie w kontekście walki o młodych mieszkańców, inwestycje i wysoko wykwalifikowanych pracowników.

Cel szczegółowy 3 Żuławy to obszar wysokiej jakości środowiska naturalnego o wysokiej odporności na zmiany klimatyczne oraz dążący do autonomii energetycznej.

Opis/założenia

Obszar Żuław to unikalne środowisko naturalne, charakteryzujące się wysoką różnorodnością biologiczną i ekosystemową. Cel strategiczny pozwoli na ochronę tego obszaru przed negatywnymi skutkami działań ludzkich, co jest ważne dla przyszłych pokoleń. Obszar Żuław jest narażony na skutki zmian klimatycznych, takie jak wzrost poziomu morza, zmiany w strukturze opadów czy zwiększone ryzyko wystąpienia ekstremalnych zjawisk pogodowych. Dążenie do autonomii energetycznej i zwiększenia odporności na zmiany klimatyczne pozwoli na dostosowanie się do tych zmian i minimalizację ich negatywnych skutków. Działania realizowane zgodnie z celem pozwolą na rozwój obszaru Żuław w sposób zrównoważony, czyli tak, aby dzisiejsze potrzeby nie były realizowane kosztem przyszłych pokoleń. Dążenie do autonomii energetycznej i ochrony środowiska naturalnego to kluczowe elementy rozwoju zrównoważonego wykorzystujące naturalne potencjały do rozwoju energetyki wiatrowej, fotowoltaiki oraz do produkcji energii z biomasy jak również możliwości jej magazynowania w postaci np. wodoru wykorzystując lokalne zasoby wodne. Dążenie do autonomii energetycznej wpłynie na jakość życia mieszkańców Żuław, zapewniając im czystsze powietrze i wodę oraz większą stabilność energetyczną, szczególnie w obliczu zagrożeń ekonomicznych oraz ze strony przyrodniczej.

Cel szczegółowy 4 Żuławy to obszar wyjątkowej, sprawnej współpracy międzysamorządowej i międzysektorowej będącej platformą działań prorozwojowych oddziałujących na cały obszar Partnerstwa.

Opis/założenia

Żuławy to partnerstwo podmiotów – jednostek samorządu terytorialnego, które zawarło umowę o współpracy na rzecz rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Żuławy. Posiada już doświadczenie w realizacji wspólnych projektów rozwojowych np. Pętli Żuławskiej. Partnerstwo charakteryzuje się dużą liczbą samorządów oraz różnorodnością działających podmiotów w obszarach rolnictwa, turystyki, budownictwa czy transportu. W związku z tym, koordynacja działań i współpraca między tymi podmiotami są niezbędne, aby osiągnąć efektywne i skuteczne rozwiązania rozwojowe dla całego regionu.

Współpraca międzysektorowa i międzysamorządowa to także ważne elementy, które pozwalają na lepsze wykorzystanie zasobów i potencjału obszaru. Działania podejmowane przez samorządy czy przedsiębiorców często mają swoje źródła w różnych sektorach, a koordynacja ich działań pozwala na skuteczniejsze wykorzystanie zasobów i uniknięcie konfliktów interesów.

Wzmocnienie lokalnych organizacji pozarządowych, budowanie koalicji na rzecz rozwoju lokalnego może zwiększyć szanse na osiągnięcie zakładanych celów rozwojowych w Strategii. Ogromnie ważną rolę odgrywają organizacje pozarządowe w obszarach:

- kształtowania wiedzy i świadomości mieszkańców obszaru w różnych obszarach
- mediacji, komunikowania i informowania o ważnych dla lokalnej społeczności sprawach
- angażowania społeczności do działań na rzecz włączającego rozwoju lokalnego
- monitorowania, działań strażniczych szczególnie w odniesieniu do podmiotów pełniących zadania publiczne.

Partnerstwo stanowi zatem platformę, na której różne podmioty mogą działać wspólnie, wymieniać się wiedzą i doświadczeniem oraz opracowywać i wdrażać strategie rozwojowe, które oddziałują na cały obszar Żuław. Dzięki temu, osiągnięte są efekty synergii, a złożone problemy rozwojowe mogą być lepiej rozwiązane.

Cel przekrojowy
Przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu dla Żuław

Tabela 6 Tabela integracji celów szczegółowych Strategii

Cele szczegółowe strategii:	Spolecznym	Gospodarczym	Środowiskowym
Cel 1 KONKURENCYJNA GOSPODARKA	X	X	X
Cel 2 SILNA I ZINTEGROWANA SPOŁECZNOŚĆ	X	X	
Cel 3 CZYSTE ŚRODOWISKO I FUNKCJONALNA PRZESTRZEŃ	X		X
Cel 4 SKUTECZNA WSPÓŁPRACA	X	X	X

Opracowanie własne

Tabela 7 Matryca celów i zasobów Partnerstwa

Zasoby Partnerstwa	Cele szczegółowe	C 1	C 2	C 3	C 4
Z1	położenie w delcie Wisły i wynikająca z niego specyfika hydrogeologiczna, przyrodniczo-krajobrazowa i klimatyczna	✓		✓	✓
Z2	warunki do rozwoju energetyki odnawialnej, energia słońca, wody i wiatru	✓		✓	✓
Z3	pamięć i tożsamość historyczna i odradzająca się tożsamość miejsca			✓	✓
Z4	tożsamość kulturowa oparta na doświadczeniu w ujarzmianiu żywiołów wody i wiatru	✓	✓	✓	
Z5	zmieniająca się mentalność społeczna	✓	✓	✓	✓
Z6	rozwój systemów i sieci techniczno-technologicznych	✓	✓	✓	
Z7	wysokiej jakości tereny rolne	✓		✓	
Z8	strategiczne położenie i połączenia pomiędzy ośrodkami miejskimi: Gdańskiem a Elblągiem	✓	✓		
Z9	strategiczne połączenia na osi północ-południe poprzez Morze Bałtyckie oraz drogi lądowe i transport lotniczy	✓	✓		
Z10	możliwość finansowania wybranych zdań ze źródeł zewnętrznych	✓	✓	✓	✓
Z11	rosnąca świadomość ekologiczna, zdrowotna i obywatelska	✓			
Z12	postęp technologiczny i cyfryzacja	✓	✓	✓	✓

Z13	doświadczenie współpracy przy realizacji wspólnych projektów w Partnerstwie	✓	✓	✓	✓
-----	---	---	---	---	---

Opracowanie własne

3.1.4. Wizja strategiczna Partnerstwa

Na podstawie analizy wyników diagnozy obszaru oraz w wyniku warsztatów strategicznych Partnerstwo wypracowało spójną wizję dla Żuław:

Wizja Partnerstwa

MOTTO: Mądrość zbudowała sobie dom na Żuławach

Żuławy w 2050 roku to dumna, wielopokoleniowa i nowoczesna **wspólnota ludzi** zamieszkująca najczystsze tereny Polski, tworzące unikalne połączenie zasobów naturalnych oraz techniki i kultury, które tworzą rozpoznawalną w kraju i za granicą **markę Żuław**.

Wykorzystując nadmorskie położenie Żuławianie w sposób zrównoważony gospodarują swoim wyjątkowym **potencjałem środowiskowym** i aktywnie odpowiadają na wyzwania związane ze zmianami klimatycznymi.

To obszar dobrze skomunikowany wewnętrznie, jak i w kierunkach zewnętrznych z Polską i Europą. Mieszkańcy i goście są zadowoleni z **wysokiej jakości życia** w ich gminach, są **zaangażowani społecznie**, realizują swoje marzenia i aspiracje.

Nowoczesne technologie i infrastruktura zapewniają **bezpieczeństwo zamieszkania i pracy** oraz wypoczynku, a **konkurencyjna gospodarka**, szczególnie w obszarze turystyki i rolnictwa stwarza warunki rozwoju firm i ich pracowników kumulując kapitał wspierający **dobrostan**.

3.2. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

3.2.1. Działania i typy operacji realizujące cele szczegółowe strategii

Tabela 8 Działania i typy operacji przewidziane do realizacji do roku 2050 w ramach celu szczegółowego 1

Cel szczegółowy 1	KONKURENCYJNA GOSPODARKA	
Cele operacyjne	Kierunek działań	Typ operacji
1.1 Nowoczesne kadry gospodarki	1.1.1. Rozwój szkolnictwa ogólnego i zawodowego	<ul style="list-style-type: none"> – Dostosowanie programów kształcenia na potrzeby gospodarki lokalnej: klasy profilowane (porozumienia szkół z pracodawcami, klasy patronackie, organizacja praktyk zawodowych i staży) – Edukacja i promocja postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży – Kształcenie specjalistów w zawodach dla rozwoju regionu: energetyka, melioracja, szkutnictwo – Inwestycje w infrastrukturę szkolną: warsztaty, nowoczesne pracownie i laboratoria – Podnoszenie kwalifikacji nauczycieli zawodów
	1.1.2 Powszechne doradztwo zawodowe	<ul style="list-style-type: none"> – Aktywne wsparcie karier zawodowych uczniów – Podnoszenie kwalifikacji doradców zawodowych – Badanie losów absolwentów szkół średnich (przyczyny migracji, identyfikacja potrzeb rozwojowych)
	1.1.3. Lokalne specjalizacje	<ul style="list-style-type: none"> – Promocja zawodów zanikających (dokumentowanie, organizacja warsztatów rękodzieła i rzemiosłnictwa) – Warunki do rozwoju rzemiosła (rozwój izb rzemiosła, organizacja wydarzeń i szkoleń nt. tradycyjnych zawodów i rzemiosła)
	1.1.4 Pozyskiwanie kadr dla gospodarki	<ul style="list-style-type: none"> – Wspierająca zamieszkanie polityka mieszkaniowa – Polityka kadrowa w samorządach wspierająca zatrudnienie specjalistów – Integracja imigrantów dla rynku pracy

1.2 Inteligentne specjalizacje	1.2.1 Aktywna polityka proinwestycyjna	<ul style="list-style-type: none"> – Prowadzenie polityki podatkowej przyjaznej inwestorom – Rozwój infrastruktury i terenów pod inwestycje – Profesjonalna obsługa inwestorów
	1.2.2 Wspieranie rozwoju kluczowych branż (turystyki, rolnictwa, usług budownictwa)	<ul style="list-style-type: none"> – Rozwój produktu turystycznego Pętla Żuławska, stała koordynacja działań rozwojowych, promocyjnych, współpraca i włączanie interesariuszy w celu osiągnięcia zamierzonego efektu gospodarczego – Wspólne planowanie i organizacja pozostałych przedsięwzięć rozwojowych w branży turystycznej i okołoturystycznej (wydarzenia jednorazowe i cykliczne, tematyczne festiwale i eventy) – Wspieranie przetwórstwa rolno – spożywczego, rozwój kooperatyw spożywczych, innowacyjne technologie w produkcji eko żywności – Promocja lokalnych firm i produktów
	1.2.3 Rozwój stabilnych miejsc pracy w sektorach kreatywnych	<ul style="list-style-type: none"> – Wsparcie rozwoju nowych branż w sektorach kreatywnych – Wsparcie powstawania stabilnych miejsc pracy (elastyczne zatrudnienie, telepraca) w sektorach technologicznych
	1.2.4 Inkubacja i wspieranie innowacji	<ul style="list-style-type: none"> – Wspieranie działalności typu start-up – Wspieranie przedsięwzięć B+R we współpracy z instytutami badawczymi i instytucjami otoczenia biznesu
1.3 Współpraca gospodarcza	1.3.1 Nowoczesne metody współpracy wewnętrznej (na osi biznes-nauka-samorząd)	<ul style="list-style-type: none"> – Stała współpraca z przedsiębiorcami, planowanie rozwoju gospodarczego – Rozwój społecznej odpowiedzialności biznesu
	1.3.2 Wspólna promocja gospodarcza Żuław	<ul style="list-style-type: none"> – Tworzenie warunków do wspólnej wzajemnej promocji przedsiębiorstw (ulgi poprzez polecenie, zniżki do biletów wstępu lub zakupionych usług) – Wzmocnienie wspólnej marki

1.4 Dostępność komunikacyjna dla potrzeb lokalnej gospodarki	1.4.1 Rozwój komunikacji publicznej 1.4.2 Drogi dla rolników	<ul style="list-style-type: none"> – Rozwój transportu kolejowego Gdańsk – Elbląg – Rozwój lokalnych kolei dojazdowych (przygotowanie analizy potrzeb dla systemu komunikacji publicznej wraz z planem jego rozwoju) – Niskoemisyjny tabor autobusowy – Wspólne rozliczenia biletowe w regionie
--	---	---

Tabela 9 Działania i typy operacji przewidziane do realizacji do roku 2050 w ramach celu szczegółowego 2

Cel szczegółowy 2	SILNA I ZINTEGROWANA SPOŁECZNOŚĆ	
Cele operacyjne	Kierunek działań	Typ operacji
2.1 Wysokiej jakości edukacja	2.1.1 Rozwój systemu edukacji przedszkolnej	<ul style="list-style-type: none"> – Wzrost jakości edukacji przedszkolnej – Tworzenie nowych miejsc opieki przedszkolnej, budowa infrastruktury i wyposażenie – Podnoszenie kwalifikacji nauczycieli
	2.1.2 Rozwój systemu edukacji szkolnej	<ul style="list-style-type: none"> – Poprawa jakości edukacji podstawowej, rozwój kompetencji kluczowych – Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych, rozwój talentów – Edukacja tożsamościowa, programy rozwijające wiedzę o Żuławach – Podnoszenie kwalifikacji nauczycieli – Edukacja włączająca, dostosowanie edukacji do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – Aktywna opieka pedagogiczna i wsparcie psychologiczne
2.2 Zdrowi mieszkańcy	2.2.1 Wzrost jakości opieki zdrowotnej	<ul style="list-style-type: none"> – Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia oraz wyposażenie placówek medycznych (szpitale, ośrodki zdrowia) w nowoczesny sprzęt medyczny do świadczenia usług
	2.2.2. Rozwój programów profilaktycznych i prozdrowotnych	<ul style="list-style-type: none"> – Realizacja programów profilaktyki zdrowia (diagnostyka) i edukacja prozdrowotna – Wsparcie programów rehabilitacyjnych dla mieszkańców – Rozwój teleopieki dla osób starszych i chorych
	2.3.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	<ul style="list-style-type: none"> – Wsparcie instytucjonalne (kluby integracji społecznej, świetlice środowiskowe, całodobowe domy opieki,

2.3 Włączenie społeczne		<ul style="list-style-type: none"> – Wsparcie pozainstytucjonalne osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (asystenci rodzinni, rozwój pieczy zastępczej itp.) – Poradnictwo i wsparcie specjalistyczne
	2.3.3 Integracja społeczna seniorów	<ul style="list-style-type: none"> – Dostępność infrastruktury teleinformatycznej w lokalnych centrach kultury i edukacji – Oferta edukacyjna dla seniorów, uniwersytety, oferta aktywności rekreacyjnej i kulturalnej dopasowana do wieku – Usługi opiekuńcze dla seniorów, w tym wsparcie środowiskowe w miejscu zamieszkania – Działania budujące więzi międzypokoleniowe (zapis relacji historycznych, wywiady, rejestracja i dokumentacja dziedzictwa materialnego i niematerialnego Żuław)
	2.3.4 Rozwój srebrnej ekonomii	<ul style="list-style-type: none"> – Oferta zajęć i aktywności włączających osoby w wieku senioralnym
	2.3.5 Integracja imigrantów w środowisku lokalnym	<ul style="list-style-type: none"> – Zajęcia językowe dla imigrantów – Działania integrujące imigrantów w lokalnym środowisku (pikniki, poznawanie kultur innych krajów, wspólne działania artystyczne, kulinarne itp.)
2.4 Aktywni mieszkańcy	2.4.1 Rozwój oferty kulturalnej	<ul style="list-style-type: none"> – wzmocnienie więzi społecznych poprzez aktywność kulturową Żuław
	2.4.2 Rozwój oferty sportowej i rekreacyjnej	<ul style="list-style-type: none"> – Zielone szkoły na żaglach – Innowacyjne wydarzenia sportowe dla każdej grupy wiekowej (cykliczne i tematyczne)
	2.4.3 Pozostały rozwój infrastruktury i usług na bazie endogennych potencjałów	<ul style="list-style-type: none"> – Modernizacja obiektów kultury na cele społeczno-gospodarcze – Zachowanie dziedzictwa materialnego i niematerialnego Żuław (projekty międzypokoleniowe) – Poszukiwanie i wzmocnianie elementów techniki zlokalizowanych na szlakach wodnych

Tabela 10 Działania i typy operacji przewidziane do realizacji do roku 2050 w ramach celu szczegółowego 3

Cel szczegółowy 3	CZYSTE ŚRODOWISKO I FUNKcjONALNA PRĘSTRZEŃ	
Cele operacyjne	Kierunek działań	Typ operacji
3.1 Bezpieczeństwo przeciwpowodziowe	3.1.1 Poprawa jakości infrastruktury przeciwpowodziowej	<ul style="list-style-type: none"> – Opracowanie lub aktualizacja dokumentów strategicznych/planistycznych wymaganych prawem krajowym i unijnym w zakresie gospodarowania wodami oraz ochrony zasobów wodnych – Modernizacja istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej (wały, groble, skarpy kanały i rowy), w tym zabezpieczenie urządzeń przed żerowaniem bobrów – Budowa, przebudowa, remont pozostałych urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej – Modernizacja urządzeń melioracyjnych, wykorzystanie energii z OZE do ich zasilania – Budowa i utrzymanie wrót na ujściach rzek położonych na terenach depresyjnych, – Zagospodarowanie istniejących zbiorników wodnych w celu zwiększenia ich funkcji retencyjnej,
	3.1.2 Rozwój systemów monitoringu i ostrzegania	<ul style="list-style-type: none"> – Budowa systemu monitoringu wód i gleby pod kątem możliwego wystąpienia zjawisk ekstremalnych, – Wyposażenie PSP oraz OSP w sprzęt do prowadzenia sprawnych akcji ratunkowych (łódzie, pojazdy) oraz odpowiednie zaplecze magazynowe i place manewrowe, – Wyposażenie Komend Policji w sprzęt do koordynacji działań w sytuacji kryzysowej – edukacja obywateli w celu zwiększenia świadomości i lepszego dostępu do wiedzy i danych w zakresie zmian klimatycznych oraz na temat właściwego sposobów postępowania w sytuacji kryzysowej
3.2 Bezpieczeństwo energetyczne	3.2.1 Rozwój infrastruktury OZE	<ul style="list-style-type: none"> – instalacje fotowoltaiczne, pompy ciepła, wykorzystanie biomasy w rozwoju lokalnej infrastruktury publicznej i prywatnej,
	3.2.2 Działania w zakresie termomodernizacji	<ul style="list-style-type: none"> – Termomodernizacja infrastruktury kultury (biblioteki, świetlice, domy kultury i pozostałe), – Termomodernizacja pozostałych budynków użyteczności publicznej,

		<ul style="list-style-type: none"> – Termomodernizacja budynków komunalnych, – Pozostałe termomodernizacje budynków prywatnych, promocja rozwiązań technicznych zmniejszających energochłonność obiektów
	3.2.3 Współpraca i integracja działań w zakresie energetyki	<ul style="list-style-type: none"> – Wspólne lokalne inicjatywy energetyczne: klastry energetyczne, spółdzielnie energetyczne – Integracja działań z produkcją rolniczą w zakresie bioodpadów oraz równoległego wykorzystania terenów rolnych pod inwestycje w OZE – Aktywna współpraca z biznesem w zakresie rozwoju zielonej energetyki na obszarze Partnerstwa, wsparcie biznesu dla edukacji specjalistów branży OZE
3.3 Środowisko	Czyste	
	3.3.1 Poprawa infrastruktury technicznej	<ul style="list-style-type: none"> – Rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej – Modernizacja linii ciepłowniczych i energetycznych – Modernizacja oświetlenia ulicznego na inteligentne i energooszczędne
	3.3.2 Rozwój zielono - błękitnej infrastruktury	<ul style="list-style-type: none"> – Tworzenie małej zielonej architektury: miejsca rekreacji w zabudowie wiejskiej i śródmiejskiej np. parków kieszonkowych, zieleńców, ogrodów deszczowych – Tworzenie zielonych miejsc rekreacji na osiedlach mieszkaniowych. – Inicjatywy zwiększające retencję wody – Ekologiczne zagospodarowanie wód opadowych w obszarach zabudowy
	3.3.3 Działania w kierunku GOZ	<ul style="list-style-type: none"> – Rozwój lokalnego systemu zbiórki odpadów, budowa rozbudowa PSZOK, nowe stacje odbioru odpadów segregowanych – Rozwój systemu przetwarzania i zagospodarowania odpadów – Działania w celu zmniejszenia ilości wytworzonych odpadów, np. lokalne punkty napraw zużytego sprzętu
	3.3.4 Działania na rzecz ograniczenia niskiej emisji	<ul style="list-style-type: none"> – Działania na rzecz eliminacji źródeł niskiej emisji w budynkach publicznych i prywatnych, wsparcie wymiany źródeł ciepła
	3.3.5 Ochrona bioróżnorodności	<ul style="list-style-type: none"> – Ochrona siedlisk i gatunków (bez zachwiania równowagi w systemie bezpieczeństwa np. przeciwpowodziowego) – Badania i inwentaryzacje dotyczące cennych przyrodniczo obszarów – Odtwarzanie naturalnych ekosystemów wodnych

	3.3.6 Informacja i edukacja o środowisku	<ul style="list-style-type: none"> – Edukacja ekologiczna w celu zmiany zachowań konsumpcyjnych – Kampanie promocyjne w celu zmiany nawyków komunikacyjnych
3.4 Mobilność	3.4.1 Rozwój mobilności lokalnej	<ul style="list-style-type: none"> – Rozwój alternatywnych zachowań komunikacyjnych (m.in. ścieżki rowerowe, rozwój systemów rowerowych, ścieżki piesze, stacje odbioru przesyłek kurierskich, pomoc sąsiedzka w zakupach i dojazdach) – Rozwój elektromobilności, lokalizacja stacji ładowania pojazdów elektrycznych
	3.4.2 Rozwój infrastruktury teleinformatycznej	<ul style="list-style-type: none"> – Rozwój infrastruktury szybkiego Internetu – Rozwój działalności Lokalnych Centrów Kompetencji
3.5 Przyjazna przestrzeń	3.5.1 Poprawa stanu obiektów zabytkowych	<ul style="list-style-type: none"> – Zachowanie cennych obiektów zabytkowych: wiatraki, domy podcieniowe, inne zabytki materialne i niematerialne – Silniejsze włączenie obiektów zabytkowych do produktów turystycznych – Rozwój obiektów zabytków techniki na szlaku wodnym Pętli Żuławskiej, opis ścieżki tematycznej i udostępnienie obiektów i infrastruktury
	3.5.2 Rozwój terenów zielonych	<ul style="list-style-type: none"> – Powstawanie nowych obszarów zieleni, szczególnie w miastach: parki, skwery, zielen przyuliczna ograniczająca hałas
	3.5.3 Bezpieczeństwo w przestrzeni publicznej	<ul style="list-style-type: none"> – Kształtowanie bezpiecznych przestrzeni publicznych (organizacja stref, oświetlenie) – Systemy monitoringu wizyjnego przestrzeni publicznych
	3.5.4 Organizacja przestrzeni do rozwoju obszaru	<ul style="list-style-type: none"> – Przygotowanie terenów pod budownictwo prywatne i komunalne – Spójna polityka planistyczna dotycząca przestrzeni sprzyjająca koncentracji usług publicznych i wyznaczająca przyjazną strefę publiczną – Tworzenie miejsc do organizacji wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacji

Tabela 11 Działania i typy operacji przewidziane do realizacji do roku 2050 w ramach celu szczegółowego 4

Cel szczegółowy 4	SKUTECZNA WSPÓŁPRACA	
Cele operacyjne	Kierunek działań	Typ operacji
4.1 Demokratyczne i spójne zarządzanie Partnerstwem	4.1.1 Edukacja obywatelska i rozwój partycypacji społecznej	<ul style="list-style-type: none"> – Stała współpraca z interesariuszami Strategii, informacja i komunikacja działań i zamierzeń – Programy wzmacniające liderów lokalnych – Wzmacnianie organizacji pozarządowych i innych inicjatyw społeczno – gospodarczych (kooperatywy, spółdzielnie) do realizacji zadań publicznych oraz do rozwoju gospodarczego – Wspieranie inicjatyw społecznych i rozwój organizacji inicjatyw pozarządowych, np. w formule think - tank
	4.1.2 Instytucjonalny rozwój partnerstwa	<ul style="list-style-type: none"> – Ustalenie struktur i mechanizmów podejmowania decyzji związanych z realizacją strategii dla Żuław – Rozwój kompetencji administracji samorządowej w kierunku sprawnej współpracy i zarządzania procesami w skali Partnerstwa – Zintegrowana i skuteczna promocja produktów turystycznych Pętli Żuławskiej zorientowana na rozwój obszaru i powstawanie nowych miejsc pracy w sektorach związanych z turystyką, – Zintegrowana promocja działań na obszarze Partnerstwa adresowana do odbiorców krajowych i zagranicznych.

3.3. Rezultaty strategiczne

Przyjęto poniższe wskaźniki do monitorowania realizacji celów strategicznych. Stanowią one punkt wyjścia dla działań w zakresie monitorowania oceny realizacji Strategii

Tab. 1 Rezultaty strategiczne poszczególnych celów i ich wskaźniki

Wskaźnik rezultatu strategicznego	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych
Cel strategiczny 1. KONKURENCYJNA GOSPODARKA			
Liczba podmiotów w bazie REGON (szt.)	20168	≥20000	GUS
Udział gmin w podatku dochodowym PIT (PLN)	166 mln	≥190 mln	GUS/US
Liczba miejsc całorocznych w obiektach typu hotele, motele, pensjonaty, inne obiekty hotelowe (szt.)	2 169	≥2500	GUS
Cel strategiczny 2. SILNA I ZINTEGROWANA SPOŁECZNOŚĆ			
Czytelnicy bibliotek (osoby)	15000	≥16500	GUS
Liczba miejsc w placówkach stacjonarnej pomocy społecznej (szt.)	906	≥1000	GUS
Liczba porad lekarskich (szt.)	565 902	≥580 tys.	GUS
Zadowolenie mieszkańców z oferty i infrastruktury kulturalnej i rozrywkowej (w %)	27,47%	≥35%	Badania własne

Wskaźnik rezultatu strategicznego	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło danych
Cel strategiczny 3. CZYSTE ŚRODOWISKO I FUNKCJONALNA PRZESTRZEŃ			
Długość ścieżek rowerowych (km)	143	≥180	GUS
Korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności	60,4	≥70	GUS
Zmniejszenie ilości zebranych zmieszanych odpadów komunalnych w przeliczeniu na mieszkańca (tona/rok)		Spadek o 20%	Dane gmin
Zmniejszenie w % rocznego zużycia energii pierwotnej w zmodernizowanych budynkach użyteczności publicznej (kWh/rok)	-	≥30%	Dane gmin
Cel strategiczny 4. SKUTECZNA WSPÓŁPRACA			
Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych (szt.)	561	≥600	GUS
Zaufanie młodzieży do instytucji publicznych, ngo i liderów życia lokalnego (%)	10	≥20	Badania własne

4. Projekty

4.1. Proces identyfikacji i wyboru projektów

Do opracowania wzięto pod uwagę wszystkie projekty zgłoszone przez gminy w czasie naboru jaki miał miejsce w dniach: od 01.03.2023 r. - 20.03.2023 r. Gminy zgłaszały propozycje projektów do Strategii poprzez wpis na żółtej fiszce na tablicy miro w części odpowiadającej nazwie gminy i obszaru. W podanym czasie zgłoszono łącznie 187 projektów.

Na warsztacie strategicznym jaki odbył się w dniu 06.04.2023r. w Nowym Dworze Gdańskim uczestnicy podzieleni na 3 grupy pogrupowali zgłoszone projekty w 16 fiszek partnerskich projektów z uwzględnieniem obszarów wsparcia zgodnym z podziałem w Programach Regionalnych określając dla każdego projektu:

- Tytuł Projektu
- Cel Projektu
- Problemy (na jakie odpowiada?)
- Potencjał (jaki wykorzystuje?)
- Zgodność z celami Strategii
- Zgodność z wyzwaniami zapisanymi w Strategii.

Ponadto dla każdego projektu określono kluczowe elementy projektu zintegrowanego oraz poddano analizie aspekty:

- Dlaczego warto realizować dany projekt w Partnerstwie?
- Jakie są role poszczególnych Partnerów?

Partnerstwo obecnie jest w trakcie negocjacji Projektów zgłoszonych do Zintegrowanego Porozumienia Terytorialnego z Urzędem Marszałkowskim Województwa Pomorskiego i do końca czerwca br. zakres poszczególnych fiszek może ulec zmianie.

Część projektów wymaga dopracowania sposobów ich realizacji w Partnerstwie oraz zwiększenia poziomu dojrzałości do poziomu opracowanej dokumentacji wykonawczej poszczególnych Zadań i/lub uzyskania zezwolenia na prowadzenie inwestycji od właściwego terytorialnie organu.

4.2. Lista projektów

Tabela 12 Lista projektów

Nr projektu:		1.1	
Tytuł projektu:		Przyszłość Żuław – rozwój kompetencji społeczno – zawodowych młodzieży	
Lider/Wnioskodawca:	Powiat Malborski	Partnerzy/podmioty współpracujące:	Powiatowy Urząd Pracy w Malborku
dojrzałość:	Etap fiszki projektu zintegrowanego, poszczególne gminy w trakcie opracowania dokumentacji	okres realizacji:	2024-2027
Dofinansowanie z programu regionalnego:			
Czy występuje?	Cel, priorytet	planowana kwota	
TAK	Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 Priorytet 5 Fundusze europejskie dla silnego społecznie Pomorza, Cel szczegółowy (f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji.	1. Powiat Malborski – 800 000	

Inne przewidywane źródła dofinansowania:		
[wpisz, jeśli występują]		
Szacunkowa wartość całego projektu w PLN:		
całości projektu	wkładu własnego	sumy dofinansowań
[wpisz]	[wpisz]	[wpisz]
Opis przedsięwzięcia, z wyszczególnieniem planowanych zadań		
<p>Projekt obejmuje działania prowadzące do lepszego dostosowania systemów edukacji do potrzeb rynku pracy. Rezultatem projektu będzie ułatwienie młodzieży przechodzenie z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia m.in. poprzez włączenie w proces edukacji szkoleń działań wspierających rozwój kompetencji społecznych. W ramach projektu zaplanowano działania 1) Prowadzenie doradztwa zawodowego w szkołach w tym podniesienie kompetencji nauczycieli 2) Edukacja nauczycieli w zakresie rozwoju kompetencji społecznych i jej włączania w proces nauczania, w tym ewaluacja podejmowanych działań -praca zespołowa, myślenie krytyczne oraz strukturalne, kreatywność, budowania relacji, komunikatywność, inicjatywność, empatia itp. - szkolenia, coaching, warsztaty itp. 3) kampania „Kreatorzy Przedsiębiorczości” kierowanej do dzieci i młodzieży, obejmującej cykliczne warsztaty z zakresu przedsiębiorczości.</p> <p>Zadania:</p> <p>1. Przyszłość Żuław – Rozwój kompetencji społecznych młodzieży szkół z powiatu malborskiego</p> <p>W ramach realizacji partnerskiego projektu należy zadbać o standaryzację procesu doradztwa zawodowego we wszystkich placówkach otrzymujących wsparcie, zaplanowanie i organizację ponadpowiatowych targów przedsiębiorczości włączając lokalnych przedsiębiorców.</p>		
Grupy docelowe		
Mieszkańcy i inne osoby korzystające ze wsparcia		
Wskaźniki produktu i rezultatu (z uwzględnieniem wskaźników np. w danym CS w FEP 2021-2027)		
Zgodność z celem Strategii	Cel szczegółowy I Konkurencyjna gospodarka Cel operacyjny 1.1 Nowoczesne kadry gospodarki	

		Kierunek działań 1.1.1.Rozwój szkolnictwa ogólnego i zawodowego	
		Kierunek działań 1.1.2 Powszechne doradztwo zawodowe	
Projekt wprowadza zmianę w wymiarach:			
społecznym	gospodarczym	środowiskowym	przestrzennym
TAK	TAK	NIE	NIE

Nr projektu:	1.2		
Tytuł projektu:	Przedsiębiorczość na Żuławach		
Lider/Wnioskodawca:	Powiat Malborski	Partnerzy/podmioty współpracujące:	Powiatowy Urząd Pracy w Malborku
dojrzałość:	Etap fiszki projektu zintegrowanego, poszczególne gminy w trakcie opracowania dokumentacji	okres realizacji:	2024-2027
Dofinansowanie z programu regionalnego:			
Czy występuje?	Cel, priorytet	planowana kwota	
TAK	Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 Priorytet 5 Fundusze europejskie dla silnego społecznie Pomorza, Cel szczegółowy (b) modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na	1. Powiat Malborski – 600 000	

umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy		
Inne przewidywane źródła dofinansowania:		
[wpisz, jeśli występują]		
Szacunkowa wartość całego projektu w PLN:		
całości projektu	wkładu własnego	sumy dofinansowań
[wpisz]	[wpisz]	[wpisz]
Opis przedsięwzięcia, z wyszczególnieniem planowanych zadań		
<p>Projekt obejmuje działania prowadzące do wzrostu poziomu uczestnictwa mieszkańców Żuław posiadających predyspozycje przedsiębiorcze w tworzeniu struktur lokalnych mikroprzedsiębiorstw, w tym wspieranie ich rozwoju na obszarach wiejskich poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – badanie kompetencji przedsiębiorczych mieszkańców Żuław zainteresowanych uruchomieniem własnej działalności, – profesjonalne wsparcie doradcze, – rozwój kompetencji przedsiębiorczych dot. prowadzenia firmy, kreatywności, umiejętności menadżerskich, badania rynku, technik skutecznej komunikacji, autoprezentacji z wykorzystaniem social mediów, negocjacji itp. w tym ukierunkowane na wdrażanie innowacji produktowych lub procesowych oraz cyfryzację, – E - punkt– organizacja spotkań z instytucjami obsługującymi i wspierającymi biznes ZUS, US, UM, PUP, w tym dyżury ekspertów, wsparcie w zakresie prawnym, podatkowym, marketingowym do okresu 12 m-cy prowadzenia działalności, – baza informacji nt. źródeł finansowania i funduszy pożyczkowych ect., – wdrożenie nowych instrumentów wspomagających rozwój biznesu- takich jak np. bony na innowację(bony na zakup sprzętu i narzędzi),bony na rozwój (bony szkoleniowe). <p>Zadania:</p>		

1. Przyszłość Żuław rozwój kompetencji przedsiębiorczych mieszkańców Powiatu Malborskiego

W ramach realizacji partnerskiego projektu należy zadbać o standaryzację procesu doradztwa dla obecnych i przyszłych przedsiębiorców we wszystkich punktach oferujących wsparcie, a także zaplanowanie i organizację ponadpowiatowych targów przedsiębiorczości i innowacyjności.

Grupy docelowe

Mieszkańcy i inne osoby korzystające ze wsparcia

Wskaźniki produktu i rezultatu
(z uwzględnieniem wskaźników np. w danym CS w FEP 2021-2027)

Zgodność z celem Strategii

Cel szczegółowy I Konkurencyjna gospodarka
Cel operacyjny 1.2 Inteligentne specjalizacje
Kierunek działań 1.2.3 Rozwój stabilnych miejsc pracy w sektorach kreatywnych
Kierunek działań 1.2.4 Inkubacja i wspieranie innowacji

Projekt wprowadza zmianę w wymiarach:

społecznym	gospodarczym	środowiskowym	przestrzennym
TAK	TAK	NIE	NIE

Nr projektu:		2.1	
Tytuł projektu:		Żuławska Akadema Przedszkolaka	
Lider/Wnioskodawca:	Gmina Miasto Malbork	Partnerzy/podmioty współpracujące:	Gmina Lichnowy Gmina Cedry Wielkie Gmina Miasta Malbork Gmina Miłoradz Gmina Pruszcz Gdański Gmina Pszczółki Gmina Stare Pole Gmina Nowy Staw Gmina Pszczółki
dojrzałość:	Etap fiszki projektu zintegrowanego, poszczególne gminy w trakcie opracowania dokumentacji	okres realizacji:	2024-2027
Dofinansowanie z programu regionalnego:			
Czy występuje?	Cel, priorytet	planowana kwota	
TAK	Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 Priorytet 5 Fundusze europejskie dla silnego społecznie Pomorza, Cel szczegółowy Cel szczegółowy (f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gmina Lichnowy – 8 682 352,94 (neg. ZPT) 2. Gmina Cedry Wielkie 3 075 000 (neg. ZPT) 3. Gmina Miasta Malbork 3 000 000 (neg. ZPT) 4. Gmina Miłoradz 500 000 (neg. ZPT) 5. Gmina Pruszcz Gdański 1 000 000 (neg. ZPT) 6. Gmina Pszczółki 2 215 700,00 (neg. ZPT) 7. Gmina Stare Pole 500 000 (neg. ZPT) 8. Gmina Nowy Staw 940 000 (neg. ZPT) 9. Gmina Pszczółki 15 700 000 	

niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.		
Inne przewidywane źródła dofinansowania:		
[wpisz, jeśli występują]		
Szacunkowa wartość całego projektu w PLN:		
całości projektu	wkładu własnego	sumy dofinansowań
[wpisz]	[wpisz]	[wpisz]
Opis przedsięwzięcia, z wyszczególnieniem planowanych zadań		
<p>Projekt obejmuje działania prowadzące do wzrostu liczby miejsc w oddziałach przedszkolnych w gminach na obszarze Partnerstwa, Planowane są inwestycje w rozbudowę lub modernizację obiektów, w których sprawowana jest opieka przedszkolna wraz z wyposażeniem a także dostosowaniem do osób ze specjalnymi potrzebami. Planowane jest także wyposażenie placówek w niezbędne pomoce dydaktyczne do prowadzenia zajęć, w tym w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych dzieci. Elementem integrującym w Projekcie będzie budowanie poczucia tożsamości regionalnej w ramach pilotażowego programu nauczania pn. Uniwersytet Żuławski dla najmłodszych - podniesienie kompetencji w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej. Interwencja uwzględni będzie potrzeby imigrantów oraz osób ze szczególnymi potrzebami. Planowane jest także wsparcie psychologiczne. Ponadto planuje się podniesienie kompetencji nauczycieli w ramach doskonalenia zawodowego w zakresie kompetencji kluczowych, nauczania o regionie.</p> <p>Zadania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Podniesienie jakości edukacji przedszkolnej poprzez zorganizowanie zajęć dydaktycznych oraz podniesienie kompetencji nauczycieli w Gminie Lichnowy 2. Edukacja przedszkolna w Gminie Cedry Wielkie 3. Żuławskie przedszkola - nowa jakość edukacji 		

4. Żuławska Akademia Przedszkolaka w Gminie Miłoradz
5. Żuławska Akademia Przedszkolaka w Gminie Pruszcz Gdański
6. Rozwój edukacji przedszkolnej w Gminie Pszczółki
7. Rozwój kompetencji kluczowych dzieci biorących udział w edukacji przedszkolnej w Gminie Stare Pole
8. Tworzenie nowych miejsc i rozwój kompetencji kluczowych w Zespole Szkolno - Przedszkolnym w Nowym Stawie
9. Rozbudowa przedszkola gminnego w Pszczółkach

Grupy docelowe

Mieszkańcy i inne osoby korzystające ze wsparcia

Wskaźniki produktu i rezultatu
(z uwzględnieniem wskaźników
np. w danym CS
w FEP 2021-2027)

Liczba dofinansowanych miejsc wychowania
przedszkolnego

Zgodność z celem Strategii

Cel szczegółowy II Silna i zintegrowana społeczność
Cel operacyjny 2.1 Wysokiej jakości edukacja
Kierunek działań 2.1.1 Rozwój systemu edukacji
przedszkolnej
Kierunek działań 1.2.4 Inkubacja i wspieranie innowacji

Projekt wprowadza zmianę w wymiarach:

społecznym

gospodarczym

środowiskowym

przestrzennym

TAK

TAK

NIE

NIE

Nr projektu:	2.2		
Tytuł projektu:	Centra Usług Społecznych na Żuławach		
Lider/Wnioskodawca:	Gmina Lichnowy	Partnerzy/podmioty współpracujące:	Powiatowy Urząd Pracy w Malborku
dojrzałość:	Etap fiszki projektu zintegrowanego, poszczególne gminy w trakcie opracowania dokumentacji	okres realizacji:	2024-2027
Dofinansowanie z programu regionalnego:			
Czy występuje?	Cel, priorytet	planowana kwota	
TAK	Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 Priorytet 5 Fundusze europejskie dla silnego społecznie Pomorza, Cel szczegółowy (k) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gmina Lichnowy – 2 170 588,23 (neg. ZPT) 2. Gmina Pruszcz Gdański 2 700 000 3. Gmina Miłoradz 800 000 4. Gmina Sztutowo 2 000 000 5. Powiat Malborski 4 000 000 	

grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej		
Inne przewidywane źródła dofinansowania:		
[wpisz, jeśli występują]		
Szacunkowa wartość całego projektu w PLN:		
całości projektu	wkładu własnego	sumy dofinansowań
[wpisz]	[wpisz]	[wpisz]
Opis przedsięwzięcia, z wyszczególnieniem planowanych zadań		
<p>Projekt obejmuje działania kierowane do grup osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, dzieci i młodzieży ale także seniorów. Oferowane wsparcie obejmuje włączanie osób do życia społecznego, opiekę nad osobami starszymi i niesamodzielnymi, rozwój mieszkalnictwa wspomaganego, pomoc psychologiczną, usługi asystenckie i opiekuńcze w zdeinstytucjonalizowanych formach. Działania będą także kierowane do migrantów.</p> <p>Zadania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przyszłość Żuław rozwój kompetencji przedsiębiorczych mieszkańców Powiatu Malborskiego 2. Rozwój infrastruktury społecznej w Gminie Pruszcz Gdański 3. Centrum wsparcia rodziny w Gminie Miłoradz 4. Rozwój zdeinstytucjonalizowanych usług społecznych w Gminie Pruszcz Gdański 5. Usługi wsparcia dziennego dla dzieci, młodzieży i seniorów w Gminie Sztutowo 6. Aktywizacja społeczna i edukacyjna migrantów w Gminie Pruszcz Gdański 7. Przebudowa, rozbudowa i zmiana przeznaczenia budynków użytkowych Domu Pomocy Społecznej w Malborku. <p>W ramach realizacji partnerskiego projektu należy zadbać o standaryzację procesu wsparcia we wszystkich punktach oferujących wsparcie, a także uzupełnić je o ofertę działań wzmacniających tożsamość Żuławiaków np. poprzez wspólne ze szkołami i przedszkolami działania integrujące.</p>		

Grupy docelowe			
Mieszkańcy i inne osoby korzystające ze wsparcia			
Wskaźniki produktu i rezultatu (z uwzględnieniem wskaźników np. w danym CS w FEP 2021-2027)			
Zgodność z celem Strategii	Cel szczegółowy II Silna i zintegrowana społeczność Cel operacyjny 2.3 Włączenie społeczne Kierunek działań 2.3.1 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu Kierunek działań 2.3.2 Integracja społeczna seniorów Kierunek działań 2.3.3 Rozwój srebrnej ekonomii		
Projekt wprowadza zmianę w wymiarach:			
społecznym	gospodarczym	środowiskowym	przestrzennym
TAK	NIE	NIE	NIE

Nr projektu:		2.3	
Tytuł projektu:		Żuławskie Lokalne Centra Integracji	
Lider/Wnioskodawca:		Partnerzy/podmioty współpracujące:	Gmina Cedry Wielkie Gmina Lichnowy Gmina Miłoradz Gmina Pszczółki Gmina Stare Pole Gmina Stegna
dojrzałość:	Etap fiszki projektu zintegrowanego, poszczególne gminy w trakcie opracowania dokumentacji	okres realizacji:	2024-2027
Dofinansowanie z programu regionalnego:			
Czy występuje?	Cel, priorytet	planowana kwota	
TAK	Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 Priorytet 5 Fundusze europejskie dla silnego społecznie Pomorza, Cel szczegółowy (vi) Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gmina Cedry Wielkie 1 476 000 2. Gmina Lichnowy 9 235 294,12 3. Gmina Miłoradz 1 900 000 4. Gmina Pszczółki 5 320 000,00 5. Gmina Stare Pole 2 000 000 6. Gmina Stegna 7 000 000 	

Inne przewidywane źródła dofinansowania:		
[wpisz, jeśli występują]		
Szacunkowa wartość całego projektu w PLN:		
całości projektu	wkładu własnego	sumy dofinansowań
[wpisz]	[wpisz]	[wpisz]
Opis przedsięwzięcia, z wyszczególnieniem planowanych zadań		
<p>Projekt obejmuje działania z zakresu poprawy infrastruktury kultury na obszarze gmin tworzących Partnerstwo Żuławy wraz z rozwojem zintegrowanej oferty kulturalnej. Wsparta infrastruktura kultury będzie służyła zbudowaniu tożsamości regionalnej wśród lokalnej społeczności (w tym imigrantów) poprzez utworzenie zintegrowanej oferty opartej na tożsamości Żuław. Planowane działania obejmą wszystkie grupy wiekowe, pożądane będą projekty łączące pokolenia młodych osób z seniorami, a także projekty włączające osoby w niekorzystnej sytuacji.</p> <p>Zadania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przebudowa świetlicy wiejskiej w Trzciniску, gm. Cedry Wielkie 2. Rozbudowa świetlicy wiejskiej w Lisewie Malborskim w gminie Lichnowy 3. Produkt lokalny drogą do wzmocnienia roli kultury na terenie gminy Lichnowy 4. <i>Żuławska Pętla Kultury</i> w gminie Miłoradz 5. Rozbudowa siedziby Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu oraz Biblioteki w Miłoradzu 6. Centrum integracji kulturowej – Pogranicze Kultur we wsi Kolnik w gm. Pszczółki 7. Remont i adaptacja świetlicy wiejskiej w Złotowie, gm. Stare Pole 8. Stworzenie Muzeum Rolnictwa w Żuławkach, gm. Stegna <p>W ramach realizacji partnerskiego projektu należy zadbać o standaryzację procesu wsparcia we wszystkich punktach oferujących wsparcie, a także uzupełnić je o ofertę działań wzmacniających tożsamość Żuławiaków np. poprzez wspólne ze szkołami i przedszkolami działania integrujące.</p>		
Grupy docelowe		
Mieszkańcy i inne osoby korzystające ze wsparcia		
Wskaźniki produktu i rezultatu (z uwzględnieniem wskaźników np. w danym CS w FEP 2021-2027)	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 8	
Zgodność z celem Strategii	Cel szczegółowy II Silna i zintegrowana społeczność	

Cel operacyjny 2.4 Aktywni mieszkańcy			
Kierunek działań 2.4.1 Rozwój oferty kulturalnej			
Kierunek działań 2.4.3 Pozostały rozwój infrastruktury i usług na bazie endogennych potencjałów			
Projekt wprowadza zmianę w wymiarach:			
społecznym	gospodarczym	środowiskowym	przestrzennym
TAK	NIE	NIE	NIE

Nr projektu:	2.4		
Tytuł projektu:	Żuławska Pętla Kultury		
Lider/Wnioskodawca:	Gmina Cedry Wielkie	Partnerzy/podmioty współpracujące:	Gmina Miasta Malbork Powiat Nowodworski Gmina Nowy Dwór Gdański Powiat Nowodworski
dojrzałość:	Etap fiszki projektu zintegrowanego, poszczególne gminy w trakcie opracowania dokumentacji	okres realizacji:	2024-2027
Dofinansowanie z programu regionalnego:			
Czy występuje?	Cel, priorytet	planowana kwota	
TAK	Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 Priorytet 6 Fundusze europejskie dla silnego społecznie Pomorza (EFRR), Cel szczegółowy (vi) Wzmacnianie roli kultury i	1. Gmina Cedry Wielkie 2 890 500 2. Gmina Lichnowy 7 000 000,00 3. Gmina Miasta Malbork 5 000 000 4. Powiat Nowodworski 10 000 000 5. Nowy Dwór Gdański 24 200 000	

zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych

Inne przewidywane źródła dofinansowania:

[wpisz, jeśli występują]

Szacunkowa wartość całego projektu w PLN:

całości projektu	wkładu własnego	sumy dofinansowań
[wpisz]	[wpisz]	[wpisz]

**Opis przedsięwzięcia,
z wyszczególnieniem planowanych zadań**

Projekt obejmuje działania z zakresu poprawy infrastruktury kultury na obszarze gmin tworzących Partnerstwo Żuławy wraz z rozwojem zintegrowanej oferty kulturalnej. Wsparta infrastruktura kultury będzie służyła zbudowaniu tożsamości regionalnej wśród lokalnej społeczności (w tym imigrantów) poprzez utworzenie zintegrowanej oferty opartej na tożsamości Żuław. Planowane działania obejmą wszystkie grupy wiekowe, pożądane będą projekty łączące pokolenia młodych osób z seniorami, a także projekty włączające osoby w niekorzystnej sytuacji.

Inwestycje będą powiązane i będą rozwijały ofertę Pętli Żuławskiej – trasy łączącej szlaki wodne Żuław i składającej się z sieci portów, przystani żeglarskich i pomostów, wybudowanych w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007–2013 .

Zadania:

1. Remont i modernizacja zabytkowego Domu podcieniowego w Miłocinie, gm. Cedry Wielkie
2. Rekonstrukcja i przywrócenie historycznego stanu dawnego budynku dworca w Cedrach Wielkich nadaniem nowych funkcji dla celów kulturalnych i turystycznych.
3. Pętla Żuławska – kurs na KULTURĘ! w Gminie Miasta Malbork
4. Przebudowa budynku dworca kolejowego w Nowym Dworze Gdańskim w celu nadania mu nowych funkcji społeczno – kulturalno – turystycznych
5. Dostosowanie budynku magazynowego Starej Mleczarni na cele kulturalne i społeczne w Nowym Dworze Gdańskim
6. Dostosowanie budynku Żuławskiego Ośrodka Kultury do nowych funkcji społeczno-kulturalnych w gm. Nowy Dwór Gdański.
7. Przebudowa budynku Starostwa Powiatowego w Nowym Dworze Gdańskim w celu nadania mu nowych funkcji społeczno – kulturalno - turystycznych

Grupy docelowe			
Mieszkańcy i inne osoby korzystające ze wsparcia			
Wskaźniki produktu i rezultatu (z uwzględnieniem wskaźników np. w danym CS w FEP 2021-2027)	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem		
2 Zgodność z celem Strategii	Cel szczegółowy II Silna i zintegrowana społeczność Cel operacyjny 2.4 Aktywni mieszkańcy Kierunek działań 2.4.1 Rozwój oferty kulturalnej Kierunek działań 2.4.3 Pozostały rozwój infrastruktury i usług na bazie endogennych potencjałów		
Projekt wprowadza zmianę w wymiarach:			
społecznym	gospodarczym	środowiskowym	przestrzennym
TAK	NIE	NIE	NIE

Nr projektu:		2.5	
Tytuł projektu:		Nowoczesna i dostępna służba zdrowia	
Lider/Wnioskodawca:		Partnerzy/podmioty współpracujące:	
dojrzałość:	Etap fiszki projektu zintegrowanego, poszczególne gminy w trakcie opracowania dokumentacji	okres realizacji:	2024-2028
Dofinansowanie z programu regionalnego:			
Czy występuje?	Cel, priorytet	planowana kwota	
TAK	Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 Priorytet 6 Fundusze europejskie dla silnego społeczeństwa Pomorza (EFRR), Cel szczegółowy (v) zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej	1. Gmina Sztutowo 1 500 000 2. Powiat Gdański 20 000 000 3. Powiat Malborski- Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o.o. 45 500 000	
Inne przewidywane źródła dofinansowania:			
[wpisz, jeśli występują]			
Szacunkowa wartość całego projektu w PLN:			
całości projektu	wkładu własnego	sumy dofinansowań	
[wpisz]	[wpisz]	[wpisz]	

**Opis przedsięwzięcia,
z wyszczególnieniem planowanych zadań**

Projekt obejmuje zadania:

1. Modernizacja Ośrodka Zdrowia w Sztutowie na cele ambulatorium i wdrożenie działań profilaktycznych.
2. Budowa Powiatowego oddziału ratunkowego w Powiecie Gdańskim
3. Modernizacja Przychodni POZ w Malborku oraz budowa przychodni w Nowym Dworze Gdańskim
4. Modernizacja bloku operacyjnego szpitala w Malborku
5. Budowa izby przyjęć szpitala w Malborku wraz z lądowiskiem dla helikopterów

W ramach realizacji partnerskiego projektu należy zadbać o realizację w oparciu o wybudowaną infrastrukturę i upowszechnienie wystandaryzowanych programów diagnostyki chorób cywilizacyjnych: chorób układu krążenia, oddechowego, metabolicznych i układu trawiennego, nowotworów, chorób psychicznych szczególnie u dzieci i młodzieży.

Grupy docelowe

Mieszkańcy i inne osoby korzystające ze wsparcia

Wskaźniki produktu i rezultatu
(z uwzględnieniem wskaźników np. w danym CS w FEP 2021-2027)

2 Zgodność z celem Strategii

Cel szczegółowy II Silna i zintegrowana społeczność
 Cel operacyjny 2.2 Zdrowi mieszkańcy
 Kierunek działań 2.2.1 Wzrost jakości opieki zdrowotnej
 Kierunek działań 2.2.2. Rozwój programów profilaktycznych i prozdrowotnych.

Projekt wprowadza zmianę w wymiarach:

społecznym	gospodarczym	środowiskowym	przestrzennym
TAK	TAK	NIE	NIE

Nr projektu:		3.1	
Tytuł projektu:		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej	
Lider/Wnioskodawca:	Gmina Lichnowy	Partnerzy/podmioty współpracujące:	Centralny Wodociąg Żuławski Sp. z o.o. Gmina Miłoradz Gmina Pszczółki Gmina Stare Pole Powiat Gdański Gmina Sztutowo
dojrzałość:	Etap fizyki projektu zintegrowanego, poszczególne gminy w trakcie opracowania dokumentacji	okres realizacji:	2023-2027
Dofinansowanie z programu regionalnego:			
Czy występuje?	Cel, priorytet	Planowana kwota	
TAK	Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 2. Fundusze europejskie dla zielonego Pomorza, (i) wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	1. Centralny Wodociąg Żuławski Sp z o.o 800 000 2. Gmina Miłoradz 2 000 000 3. Gmina Pszczółki 2 600 000 4. Gmina Stare Pole 1 500 000 5. Gmina Stare Pole 1 500 000 6. Gmina Stare Pole 2 000 000 7. Powiat Gdański 2 500 000 8. Gmina Sztutowo 400 000	
Inne przewidywane źródła dofinansowania:			
1. Fundusze krajowe: a) Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych;			

- b) Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- c) Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

- 2. Środki własne gmin.
- 3. Kredyty i pożyczki bankowe.

Szacunkowa wartość całego projektu w PLN:

całości projektu	wkładu własnego	sumy dofinansowań
[wpisz]	[wpisz]	[wpisz]

**Opis przedsięwzięcia,
z wyszczególnieniem planowanych zadań**

Projekt polega na działaniach termomodernizacyjnych w budynkach użyteczności publicznej w gminach na terenie Partnerstwa. Obejmuje takie elementy jak wykonanie docieplenia, wymiana okien i drzwi, modernizacja pokrycia dachowego, wymianę źródeł ciepła na efektywniejsze i ekologiczne (np. gaz lub sieć ciepłownicza) a także wykonanie instalacji źródeł energii w postaci pomp ciepła lub paneli fotowoltaicznych.

Zadania:

1. Termomodernizacja budynku Centralnego Wodociągu Żuławskiego
2. Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej w gminie Miłoradz
3. Kompleksowa termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Skowarczu gm. Pszczółki
4. *Kompleksowa modernizacja remizy OSP w Ząbrowie g. Stare Pole*
5. *Poprawa efektywności energetycznej budynku Urzędu Gminy w Starym Polu*
6. *Poprawa efektywności energetycznej budynku oczyszczalni ścieków w Starym Polu*
7. *Poprawa efektywności energetycznej na budynkach użyteczności publicznej w Powiecie Gdańskim*
8. Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Sztutowie

W ramach realizacji partnerskiego projektu należy zadbać o standaryzację rozwiązań technicznych, dążyć do wspólnego opracowania/aktualizacji dokumentów sektorowych wymaganych do ubiegania się o dofinansowanie (np. audyty energetyczne, studium wykonalności). Dodatkowym elementem integrującym działania w Projekcie będzie wspólna oferta edukacji ekologicznej skierowana do mieszkańców obszaru oraz turystów w obszarze ochrony środowiska w placówkach objętych wsparciem.

Grupy docelowe

Korzystający z budynków i infrastruktury objętej interwencją

Wskaźniki produktu i rezultatu
(z uwzględnieniem wskaźników

Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków:

np. w danym CS w FEP 2021-2027)			
Zgodność z celem Strategii		Cel szczegółowy III Czyste środowisko i funkcjonalna przestrzeń Cel operacyjny 3.2 bezpieczeństwo energetyczne Kierunek działań 3.2.2 Działania w zakresie termomodernizacji Kierunek działań 3.3.6 Informacja i edukacja środowiskowa	
Projekt wprowadza zmianę w wymiarach:			
społecznym	gospodarczym	środowiskowym	przestrzennym
TAK	NIE	TAK	TAK

Nr projektu:	3.2		
Tytuł projektu	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej zw. z działalnością kulturalną		
Lider/Wnioskodawca:	Gmina Lichnowy	Partnerzy/podmioty współpracujące:	Gmina Gronowo Elbląskie Gmina Nowy Dwór Gdański Gmina Ostaszewo Gmina Sztutowo
dojrzałość:	Etap fiszki projektu zintegrowanego, poszczególne gminy w trakcie opracowania dokumentacji	okres realizacji:	2023-2027
Dofinansowanie z programu regionalnego:			
Czy występuje?	Cel, priorytet	Planowana kwota (w zł)	
TAK	Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 2. Fundusze europejskie dla zielonego Pomorza (i)	1. Gmina Lichnowy 11 576 470,59 (neg. ZPT) 2. Gmina Nowy Dwór Gdański 7 400 000 (neg. ZPT)	

	wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 2.2 Środowisko (CS2.i) wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	3. Gmina Ostaszewo 1 400 000 (neg. ZPT) 4. Gmina Sztutowo 1 500 000 (neg. ZPT) 5. Gmina Gronowo Elbląskie 8 200 000,00
Inne przewidywane źródła dofinansowania:		
4. Fundusze krajowe: a) Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; b) Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej; c) Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. 5. Środki własne gmin. 6. Kredyty i pożyczki bankowe.		
Szacunkowa wartość całego projektu w PLN:		
całości projektu	wkładu własnego	sumy dofinansowań
[wpisz]	[wpisz]	[wpisz]
Opis przedsięwzięcia, z wyszczególnieniem planowanych zadań		
<p>Projekt polega na działaniach termomodernizacyjnych w budynkach użyteczności publicznej w gminach na terenie Partnerstwa. Obejmuje takie elementy jak wykonanie docieplenia, wymiana okien i drzwi, modernizacja pokrycia dachowego, wymianę źródeł ciepła na efektywniejsze i ekologiczne (spełniające normy) a także wykonanie instalacji źródeł energii w postaci pomp ciepła lub paneli fotowoltaicznych.</p>		
<p>Zadania:</p>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Termomodernizacja budynków świetlic wiejskich na terenie gminy Lichnowy 2. Termomodernizacja, zakup pomp ciepła i fotowoltaiki budynków użyteczności publicznej w Gminie Gronowo Elbląskie (Biblioteka Publiczna Gminy Gronowo Elbląskie wraz z filią, Świetlica Wiejska w Wikrowie, Świetlica wiejska w Karczowska Górne, Świetlica wiejska w Rozgardzie. 3. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na cele kultury w Gminie Nowy Dwór Gdański (Żuławski Ośrodek Kultury, Żuławski Park Historyczny, Świetlica wiejska w Lubieszewie, Świetlica wiejska w m. Marynowy. 4. Poprawa efektywności energetycznej poprzez termomodernizację budynku Biblioteki Publicznej i Gminnego Ośrodka Kultury w Ostaszewie 		

5. Termomodernizacja świetlic wiejskich: Groszkowo, Kobyła Kępa, Płonina wraz z montażem instalacji fotowoltaicznych w gm. Sztutowo

W ramach realizacji partnerskiego projektu należy zadbać o standaryzację rozwiązań technicznych, dążyć do wspólnego opracowania/aktualizacji dokumentów sektorowych wymaganych do ubiegania się o dofinansowanie (np. audyty energetyczne, studium wykonalności). Dodatkowym elementem integrującym działania w Projekcie będzie wspólna oferta edukacji ekologicznej skierowana do mieszkańców obszaru oraz turystów w obszarze ochrony środowiska w placówkach objętych wsparciem.

Grupy docelowe

Korzystający z budynków i infrastruktury objętej interwencją

Wskaźniki produktu i rezultatu
(z uwzględnieniem wskaźników np. w danym CS w FEP 2021-2027)

Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków:

Zgodność z celem Strategii

Cel szczegółowy III Czyste środowisko i funkcjonalna przestrzeń

Cel operacyjny 3.2 bezpieczeństwo energetyczne

Kierunek działań 3.2.2 Działania w zakresie termomodernizacji

Kierunek działań 3.3.6 Informacja i edukacja środowiskowa

Projekt wprowadza zmianę w wymiarach:

społecznym	gospodarczym	środowiskowym	przestrzennym
TAK	NIE	TAK	TAK

Nr projektu:		3.3	
Tytuł projektu:		Program poprawy bezpieczeństwa powodziowego Partnerstwa Obszar Funkcjonalny Żuławy	
Lider/Wnioskodawca:	Gmina Nowy Dwór Gdański	Partnerzy/podmioty współpracujące:	pozostałe 17 gmin wchodzących w skład Partnerstwa oraz 4 powiaty (łącznie 22 jst)
dojrzałość:	Etap fiszki projektu zintegrowanego, na podstawie opracowanego w 2011 r. dokumentu pn. „Program Żuławski 2030 Plan działań dla etapu II 2014 – 2020”	okres realizacji:	2023-2029
Dofinansowanie z programu regionalnego:			
Czy występuje?	Cel, priorytet	Planowana kwota	
n/d	n/d	n/d	
Inne przewidywane źródła dofinansowania:			
<ol style="list-style-type: none"> 1. FENIKS 2021-2027 PRIORYTET II: Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z EFRR Cel szczegółowy 2.4 Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego. 2. Fundusze krajowe: <ol style="list-style-type: none"> a) Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych; b) Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej; c) Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. 3. Środki własne gmin. 4. Kredyty i pożyczki bankowe. 			

Szacunkowa wartość całego projektu w PLN:		
całości projektu	wkładu własnego	sumy dofinansowań
416,9 mln	[wpisz]	[wpisz]
Opis przedsięwzięcia, z wyszczególnieniem planowanych zadań		
<p>KOMPONENT INWESTYCYJNY (ZADANIA):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. opracowanie lub aktualizacja dokumentów strategicznych/planistycznych wymaganych prawem krajowym i unijnym w zakresie gospodarowania wodami oraz ochrony zasobów wodnych 2. Budowa, przebudowa, modernizacja istniejącej infrastruktury przeciwpowodziowej (wały przeciwpowodziowe, groble, skarpy kanały i rowy, poldery), w tym zabezpieczenie urządzeń przed żerowaniem bobrów 3. budowa, przebudowa, remont pozostałych urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej (stacje pomp, kanały pompowe, śluzy wałowe) 4. modernizacja urządzeń melioracyjnych, wykorzystanie energii z OZE do ich zasilania (patrz projekty komplementarne), 5. budowa wrót na ujściach rzek położonych na terenach depresyjnych, 6. zagospodarowanie istniejących zbiorników wodnych w celu zwiększenia ich funkcji retencyjnej, 7. odcinkowa budowa kanalizacji deszczowej, 8. budowa systemu monitoringu wód i gleby pod kątem możliwego wystąpienia zjawisk ekstremalnych, 9. nasadzenia roślinności zwiększającej retencję wody deszczowej i roztopowej, 10. inwestycje w błękitno – zieloną infrastrukturę zatrzymującą wodę w miejscu opadu, 11. Wyposażenie PSP oraz OSP w sprzęt do prowadzenia sprawnych akcji ratunkowych (łodzie, pojazdy) oraz odpowiednie zaplecze magazynowe i place manewrowe, 12. Wyposażenie Komend Policji w sprzęt do koordynacji działań w sytuacji kryzysowej. <p>KOMPONENT EDUKACYJNY I SPOŁECZNY (ZADANIA):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. edukacja obywateli w celu zwiększenia świadomości i lepszego dostępu do wiedzy i danych w zakresie zmian klimatycznych oraz na temat właściwego sposobów postępowania w sytuacji kryzysowej, 2. uruchomienie w szkołach branżowych kierunków technicznych kształcących specjalistów do obsługi nowoczesnych urządzeń melioracyjnych a także do obsługi licznych mostów, 3. opracowanie tematyczne dla Pętli Żuławskiej jako atrakcji turystycznej - szlakiem zabytków techniki wodnej,, 		

4. integracja mieszkańców i wzmocnienie tożsamości kulturowej wzorem Kaszubów i innych regionów poprzez programy edukacyjne, tożsamościowe, wydawnictwa, filmografię itp.

W ramach realizacji partnerskiego projektu należy zadbać o standaryzację rozwiązań technicznych, dążyć do wspólnego opracowania/aktualizacji dokumentów sektorowych wymaganych do ubiegania się o dofinansowanie (np. aktualizacja Programu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, studium wykonalności). Dodatkowym elementem integrującym działania w Projekcie będzie wspólny komponent edukacyjny kierowany do mieszkańców obszaru.

Grupy docelowe

Mieszkańcy i inni użytkownicy korzystający ze wspartej infrastruktury

Wskaźniki produktu i rezultatu	<p>Inwestycje w nowe lub zmodernizowane systemy monitorowania, gotowości, ostrzegania i reagowania w kontekście klęsk żywiołowych i katastrof w przypadku klęsk żywiołowych - 416,9 mln zł</p> <p>Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej – 170 tys. osób</p>
Zgodność z celem Strategii	<p>Cel szczegółowy III Czyste środowisko i funkcjonalna przestrzeń</p> <p>Cel operacyjny 3.1 Bezpieczeństwo przeciwpowodziowe</p> <p>Kierunek działań 3.1.1 Poprawa jakości infrastruktury przeciwpowodziowej, 3.1.2 Rozwój systemów monitoringu i ostrzegania</p> <p>Kierunek działań 3.3.6 Informacja i edukacja środowiskowa</p>

Projekt wprowadza zmianę w wymiarach:

społecznym	gospodarczym	środowiskowym	przestrzennym
TAK	TAK	TAK	TAK

Nr projektu:		3.4	
Tytuł projektu:		Rozwój zielono – błękitnej infrastruktury na obszarze Partnerstwa Żuławy	
Lider/Wnioskodawca:	Gmina Nowy Dwór Gdański	Partnerzy/podmioty współpracujące:	Gmina Lichnowy
dojrzałość:	Etap fazy projektu zintegrowanego, poszczególne gminy w trakcie opracowania dokumentacji	okres realizacji:	2023-2027
Dofinansowanie z programu regionalnego:			
Czy występuje?	Cel, priorytet	Planowana kwota	
TAK	Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 2. Fundusze europejskie dla zielonego Pomorza, (i) wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	1. Gmina Nowy Dwór Gdański 3 000 000,00 (neg. ZPT) 2. Gmina Lichnowy 1 736 470,59 (neg. ZPT) 3. Gmina Pszczółki 6 000 000,00 4. Gmina Pruszcz Gdański 7 000 000,00	
Inne przewidywane źródła dofinansowania:			
[wpisz, jeśli występują]			
Szacunkowa wartość całego projektu w PLN:			
całości projektu	wkładu własnego	sumy dofinansowań	
[wpisz]	[wpisz]	[wpisz]	
Opis przedsięwzięcia, z wyszczególnieniem planowanych zadań			
Projekt polega na działaniach takich jak tworzenie nowych terenów zielonych, usprawnienie systemów odprowadzania wody opadowej, czy też wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań urbanistycznych i architektonicznych. Zielono-błękitna infrastruktura obejmuje różne rodzaje elementów przyrodniczych, takie jak parki, ogrody,			

lasy, ale także naturalne i sztuczne ciekły wodne, mokradła, zbiorniki retencyjne, tereny zielone na dachach i ścianach budynków, czy też pasy zieleni wzdłuż ulic.

Zadania:

1. Zagospodarowanie wód opadowych i budowa błękitno-zielonej infrastruktury na terenie Nowego Dworu Gdańskiego
2. Zagospodarowanie zbiorników wody na terenie gminy Lichnowy w celu odprowadzenia wód opadowych i roztopowych
3. Utworzenie Parku Deszczowego w Różynach, gm. Pszczółki
4. Zagospodarowanie wód opadowych na terenie miejscowości Borkowo, Rotmanka i Straszyn, gm. Pruszcz Gdański

W ramach realizacji partnerskiego projektu należy zadbać o standaryzację rozwiązań technicznych, dążyć do wspólnego opracowania/aktualizacji dokumentów sektorowych wymaganych do ubiegania się o dofinansowanie (np. studium wykonalności). Dodatkowym elementem integrującym działania w Projekcie będzie wspólna oferta edukacji ekologicznej skierowana do mieszkańców obszaru oraz turystów w postaci np. tablic edukacyjnych umieszczonych w miejscach objętych wsparciem.

Grupy docelowe			
Mieszkańcy i inni użytkownicy korzystający ze wspartej infrastruktury			
Wskaźniki produktu i rezultatu (z uwzględnieniem wskaźników np. w danym CS w FEP 2021-2027)			
Zgodność z celem Strategii	Cel szczegółowy III Czyste środowisko i funkcjonalna przestrzeń Cel operacyjny 3.3 Czyste środowisko Kierunek działań 3.3.2 Rozwój zielono - błękitnej infrastruktury Kierunek działań 3.3.6 Informacja i edukacja środowiskowa		
Projekt wprowadza zmianę w wymiarach:			
społecznym	gospodarczym	środowiskowym	przestrzennym
TAK	NIE	TAK	TAK

Nr projektu:	3.5	
Tytuł projektu:	Rozwój gospodarki wodno -ściekowej w gminach na obszarze Partnerstwa Żuławy	
Lider/Wnioskodawca:	Gmina Pszczółki	Partnerzy/podmioty współpracujące:
dojrzałość:	Etap fizyki projektu zintegrowanego, poszczególne gminy w trakcie opracowania dokumentacji	okres realizacji:
		2024-2028
Dofinansowanie z programu regionalnego:		
Czy występuje?	Cel, priorytet	planowana kwota
TAK	Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 2. Fundusze europejskie dla zielonego Pomorza, (v) Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gmina Miłoradz 6 610 000 2. Gmina Lichnowy 7 000 000 3. Gmina Pszczółki 22 500 000 (neg. ZPT) 4. Gmina Stare Pole 2 000 000 (neg. ZPT) 5. Gmina Suchy Dąb 12 000 000 (neg. ZPT) 6. Gmina Sztutowo 7 000 000

Inne przewidywane źródła dofinansowania:		
[wpisz, jeśli występują]		
Szacunkowa wartość całego projektu w PLN:		
całości projektu	wkładu własnego	sumy dofinansowań
[wpisz]	[wpisz]	[wpisz]
Opis przedsięwzięcia, z wyszczególnieniem planowanych zadań		
<p>Projekt polega na przeprowadzeniu działań w zakresie uzupełnienia infrastruktury wodno – ściewkowej. W ramach projektu będą wykonane m.in. takie elementy jak budowa i rozbudowa sieć wodociągowej, budowa i rozbudowa sieci kanalizacyjnej, w tym modernizacja oczyszczalni ścieków.</p> <p>Zadania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Modernizacja Oczyszczalni ścieków w Miłoradzu 2. Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Pordenowo i Boręty Drugie, g., Lichnowy 3. Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej w gm. Miłoradz 4. Rozbudowa i przebudowa oczyszczalni ścieków w Pszczółkach 5. Budowa Stacji Uzdatniania Wody w Kończewicach, gm. Miłoradz 6. Rozwój sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Stare Pole 7. Kompleksowe uporządkowanie gospodarki ściekowej poprzez rozbudowę systemu kanalizacji sanitarnej oraz przebudowę oczyszczalni ścieków wraz z uzupełnieniem brakującej sieci wodociągowej w gminie Suchy Dąb 8. Budowa kanalizacji sanitarnej i wodociągu na terenach przyplażowych w Sztutowie i w Kątach Rybackich, gm. Sztutowo 9. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla obszaru wsi Kobyła Kępa - II etap, gm. Sztutowo <p>W ramach realizacji partnerskiego projektu należy zadbać o standaryzację rozwiązań technicznych, dążyć do wspólnego opracowania/aktualizacji dokumentów sektorowych wymaganych do ubiegania się o dofinansowanie (np. studium wykonalności)</p> <p>Dodatkowym elementem integrującym działania w Projekcie będzie wspólna oferta edukacji ekologicznej skierowana do mieszkańców obszaru oraz turystów w obszarze ochrony środowiska w postaci np. materiałów edukacyjno - informacyjnych na temat oszczędzania zasobów wodnych przekazywanych mieszkańcom, tablic edukacyjnych umieszczonych w miejscach objętych wsparciem.</p>		

Grupy docelowe			
Mieszkańcy i inni użytkownicy korzystający ze wspartej infrastruktury			
Wskaźniki produktu i rezultatu (z uwzględnieniem wskaźników np. w danym CS w FEP 2021-2027)			
Zgodność z celem Strategii		Cel szczegółowy III Czyste środowisko i funkcjonalna przestrzeń Cel operacyjny 3.3 Czyste środowisko Kierunek działań 3.3.1 Poprawa infrastruktury technicznej Kierunek działań 3.3.6 Informacja i edukacja środowiskowa	
Projekt wprowadza zmianę w wymiarach:			
społecznym	gospodarczym	środowiskowym	przestrzennym
TAK	TAK	TAK	TAK

Nr projektu:		3.6	
Tytuł projektu:		Gospodarka Żuław w obiegu zamkniętym	
Lider/Wnioskodawca:	Nowy Staw	Partnerzy/podmioty współpracujące:	
dojrzałość:	Etap fiszki projektu zintegrowanego, poszczególne gminy w trakcie opracowania dokumentacji	okres realizacji:	2024-2027
Dofinansowanie z programu regionalnego:			
Czy występuje?	Cel, priorytet	planowana kwota	
TAK	Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 2. Fundusze europejskie dla zielonego Pomorza (VI) Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej	1. Gmina Miłoradz 1 200 000 2. Gmina Lichnowy 1 447 058,83 3. Gmina Ostaszewo 1 300 000 4. Gmina Nowy Dwór Gdański 2 000 000 5. Gmina Nowy Staw 2 890 500 6. Gmina Krynica Morska 500 000 7. Gmina Sztutowo 500 000 8. Gmina Stegna 500 000	
Inne przewidywane źródła dofinansowania:			
[wpisz, jeśli występują]			
Szacunkowa wartość całego projektu w PLN:			
całości projektu	wkładu własnego	sumy dofinansowań	
[wpisz]	[wpisz]	[wpisz]	

**Opis przedsięwzięcia,
z wyszczególnieniem planowanych zadań**

Projekt polega na planowaniu i wdrożeniu działań takich jak budowa lub rozbudowa PSZOK-ów, wyposażenie miejsc publicznych w kosze przeznaczone do segregacji odpadów, wdrożenie systemu skutecznego odbioru bioodpadów, tworzenie punktów napraw i ponownego użycia produktów. Planowane są także działania edukacyjne podnoszące świadomość mieszkańców i turystów w zakresie GOZ, co będzie prowadzić do zmiany ich zachowań na proekologiczne.

Zadania:

1. Rozbudowa i wyposażenie PSZOK w Miłoradzu
2. Rozbudowa i wyposażenie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Lichnowach
3. Budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w Ostaszewie
4. Budowa PSZOK na terenie Nowego Dworu Gdańskiego
5. Rozbudowa PSZOK-u w Nowym Stawie
6. Innowacyjne kosze uliczne na Mierzei Wiślanej (w gm. Krynica Morska, Sztutowo i Stegna)

W ramach realizacji partnerskiego projektu należy zadbać o standaryzację rozwiązań technicznych, dążyć do wspólnego opracowania/aktualizacji dokumentów sektorowych wymaganych do ubiegania się o dofinansowanie (np. projekty techniczne nowych PSZOK, wspólne rozwiązania dotyczące zmniejszenia ilości odpadów, studium wykonalności).

Dodatkowym elementem integrującym działania w Projekcie będzie wspólna oferta edukacji ekologicznej skierowana do mieszkańców obszaru, w szczególności najmłodszych w zakresie prawidłowej selekcji odpadów a także w zakresie minimalizowania ilości odpadów (upcycling, recykling, rezygnacja z jednorazowych produktów, oszczędzanie papieru, zakupy bez odpadów, minimalizm jako kupowanie tego co niezbędne i używanie przedmiotów wielokrotnie, naprawa, dzielenie się) oraz do turystów.

Grupy docelowe

Mieszkańcy i inni użytkownicy korzystający ze wspartej infrastruktury

Wskaźniki produktu i rezultatu
(z uwzględnieniem wskaźników np. w danym CS w FEP 2021-2027)

Zgodność z celem Strategii

Cel szczegółowy III Czyste środowisko i funkcjonalna przestrzeń

				Cel operacyjny 3.3 Czyste środowisko Kierunek działań 3.3.3 Działania w kierunku GOZ Kierunek działań 3.3.6 Informacja i edukacja środowiskowa
Projekt wprowadza zmianę w wymiarach:				
społecznym	gospodarczym	środowiskowym	przestrzennym	
TAK	TAK	TAK	TAK	

Nr projektu:	3.7			
Tytuł projektu:	Mobilność (węzły integracyjne)			
Lider/Wnioskodawca:			Partnerzy/podmioty współpracujące:	
dojrzałość:	Etap fiszki projektu zintegrowanego, poszczególne gminy w trakcie opracowania dokumentacji		okres realizacji:	2024-2027
Dofinansowanie z programu regionalnego:				
Czy występuje?	Cel, priorytet		planowana kwota	
TAK	Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 Priorytet Fundusze europejskie dla mobilnego Pomorza, (viii) wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu		1.	

transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej.			
Inne przewidywane źródła dofinansowania:			
[wpisz, jeśli występują]			
Szacunkowa wartość całego projektu w PLN:			
całości projektu	wkładu własnego	sumy dofinansowań	
[wpisz]	[wpisz]	[wpisz]	
Opis przedsięwzięcia, z wyszczególnieniem planowanych zadań			
Projekt obejmuje działania...			
Zadania:			
W ramach realizacji partnerskiego projektu należy			
Grupy docelowe			
Mieszkańcy i inne osoby korzystające ze wsparcia			
Wskaźniki produktu i rezultatu (z uwzględnieniem wskaźników np. w danym CS w FEP 2021-2027)			
2 Zgodność z celem Strategii		Cel szczegółowy III Czyste środowisko i funkcjonalna przestrzeń Cel operacyjny 3.4 Mobilność Kierunek działań 3.4.1 Rozwój mobilności lokalnej	
Projekt wprowadza zmianę w wymiarach:			
społecznym	gospodarczym	środowiskowym	przestrzennym
TAK	TAK	TAK	TAK

Nr projektu:		3.8	
Tytuł projektu:		Ścieżki rowerowe turystyczne	
Lider/Wnioskodawca:		Partnerzy/podmioty współpracujące:	
dojrzałość:	Etap fiszki projektu zintegrowanego, poszczególne gminy w trakcie opracowania dokumentacji	okres realizacji:	2024-2027
Dofinansowanie z programu regionalnego:			
Czy występuje?	Cel, priorytet	planowana kwota	
TAK	Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 Priorytet Fundusze europejskie dla mobilnego Pomorza, (viii) wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej.	1.	
Inne przewidywane źródła dofinansowania:			
[wpisz, jeśli występują]			
Szacunkowa wartość całego projektu w PLN:			
całości projektu	wkładu własnego	sumy dofinansowań	
[wpisz]	[wpisz]	[wpisz]	

Opis przedsięwzięcia, z wyszczególnieniem planowanych zadań			
Projekt obejmuje działania...			
Zadania:			
W ramach realizacji partnerskiego projektu należy ...			
Grupy docelowe			
Mieszkańcy i inne osoby korzystające ze wsparcia			
Wskaźniki produktu i rezultatu (z uwzględnieniem wskaźników np. w danym CS w FEP 2021-2027)			
2 Zgodność z celem Strategii		Cel szczegółowy III Czyste środowisko i funkcjonalna przestrzeń Cel operacyjny 3.4 Mobilność Kierunek działań 3.4.1 Rozwój mobilności lokalnej	
Projekt wprowadza zmianę w wymiarach:			
społecznym	gospodarczym	środowiskowym	przestrzennym
TAK	TAK	TAK	TAK

Nr projektu:		4.4	
Tytuł projektu:		Rozwój i profesjonalizacja biura Partnerstwa	
Lider/Wnioskodawca:	Gmina Nowy Dwor Gdański	Partnerzy/podmioty współpracujące:	pozostałe 17 gmin wchodzących w skład Partnerstwa oraz 4 powiaty (łącznie 22 jst)
dojrzałość:	Etap fiszki projektu zintegrowanego, poszczególne gminy w trakcie opracowania dokumentacji	okres realizacji:	2024-2027
Dofinansowanie z programu regionalnego:			
Czy występuje?	Cel, priorytet	planowana kwota	
NIE		1. Około 100 000 zł/rok	
Inne przewidywane źródła dofinansowania:			
Składki gmin członków Stowarzyszenia „Żuławy”,			
Szacunkowa wartość całego projektu w PLN:			
całości projektu	wkładu własnego	sumy dofinansowań	
[wpisz]	[wpisz]	[wpisz]	
Opis przedsięwzięcia, z wyszczególnieniem planowanych zadań			
Projekt obejmuje działania. Zadania:			
Grupy docelowe			
Mieszkańcy i inne osoby korzystające ze wsparcia			
Wskaźniki produktu i rezultatu (z uwzględnieniem wskaźników			

np. w danym CS w FEP 2021-2027)			
2 Zgodność z celem Strategii		Cel szczegółowy IV Skuteczna współpraca Cel operacyjny 4.1 Demokratyczne i spójne zarządzanie Partnerstwem Kierunek działań 4.1.1 Edukacja obywatelska i rozwój partycypacji społecznej Kierunek działań 4.1.2 Instytucjonalny rozwój partnerstwa	
Projekt wprowadza zmianę w wymiarach:			
społecznym	gospodarczym	środowiskowym	przestrzennym
TAK	TAK	NIE	NIE

4.3. Powiązanie pomiędzy projektami (wiązki projektów)

Projekty jakie zaplanowano do realizacji Strategii łączą się w wiązki, ponieważ składają się z podprojektów lub zadań, które są ze sobą powiązane lub zależne od siebie.

Łączenie projektów w jedną wiązkę umożliwia lepsze zarządzanie nimi jako całością a także sprawniejszą koordynację prac nad Strategią. Wiazki projektów ukazują spójność działań i nastawienie na wspólny cel wynikający ze Strategii.

Dodatkowo łączenie projektów w wiązki pozwala na lepszą identyfikację zależności między zadaniami i umożliwia lepsze wykorzystanie osiągnięć jednego projektu w innym. Dzięki temu można osiągnąć większą synergię działań, co przekłada się na większą efektywność i lepsze rezultaty całej wiązki projektów oraz Strategii.

Tab. 2. Wiazki projektów i opisy powiązań między projektami

Wiązka projektów	Projekty i opisy powiązań pomiędzy nimi:		
Przedsiębiorcze Żuławy	1.1 Przyszłość Żuław – rozwój kompetencji społeczno – zawodowych młodzieży 1.2 Przedsiębiorczość na Żuławach 2.4 Żuławska Pętla Kultury 3.7 Mobilność (węzły integracyjne) 4.1 Ścieżki rowerowe turystyczne 4.1 Rozwój i profesjonalizacja biura Partnerstwa		
	<p>Edukacja w zawodach związanych z lokalną gospodarką i podnoszenie kompetencji przedsiębiorczych młodzieży oraz kultura i turystyka, które są mocną stroną Żuław wiążą się na wiele sposobów, przyczyniając do rozwoju obszaru. Szkolenia zawodowe i przedsiębiorczości mogą skupiać się na kwalifikacjach i umiejętnościach niezbędnych do prowadzenia biznesu w dziedzinie turystyki lub eventów kulturalnych. W ten sposób projekty te mogą przyczynić się do rozwoju branży turystycznej i kulturalnej, co może zwiększyć szanse na osiągnięcie zysków związanych z prowadzeniem takiej działalności. To samo dotyczy wdrażania programów edukacyjnych skoncentrowanych na wyskoich kwalifikacjach i branżach, które będą się rozwijać z wykorzystaniem lokalnego potencjału (np. energetyka, melioracja, szkutnictwo, budownictwo, przetwórstwo).</p> <p>Rozwijanie kompetencji zawodowych i przedsiębiorczych młodzieży może stanowić wartościowe narzędzie w kreowaniu wizerunku Żuław jako regionu innowacyjnego i nowoczesnego, co będzie przyciągać inwestorów, turystów i przedsiębiorców. Przedsiębiorczość, szczególnie w dziedzinach związanych z kulturą i turystyką, energetyką, budownictwem a także w branży rolniczej może przyczynić się do rozwoju Żuław i większej ilości wysokopłatnych miejsc pracy.</p>		
	Problem jaki rozwiązuje	Zasoby jakie wykorzystuje	Wyzwania na jakie odpowiada

	<ul style="list-style-type: none"> – Nieatrakcyjne zarobki oraz zahamowanie wzrostu dochodów osób prowadzących działalność gospodarczą – Negatywna ocena sytuacji na rynku pracy – Brak wzmocnienia postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży – Malejąca liczba rolników, brak planów sukcesji rodzinnych gospodarstw i firm – Nieugruntowana pozycja branży turystycznej oraz bliskość obszarów konkurencyjnych – Zmniejszające się zdolności JST do finansowania rozwoju – Niewystarczająca współpraca z przedsiębiorcami – Umiarkowanie peryferyjne położenie i słabe połączenia komunikacyjne z regionem – Słaba jakość edukacji – Brak spójnej i zintegrowanej promocji marki turystycznej Żuław 	<ul style="list-style-type: none"> – położenie w delcie Wisły i wynikająca z niego specyfika hydrogeologiczna, przyrodniczo-krajobrazowa i klimatyczna – tożsamość kulturowa oparta na doświadczeniu w ujarzmianiu żywiołów wody i wiatru – zmieniająca się mentalność społeczna – systemy i sieci techniczno-technologiczne – wysokiej jakości tereny rolne – strategiczne położenie i połączenia pomiędzy ośrodkami miejskimi: Gdańskiem a Elblągiem – strategiczne połączenia na osi północ-południe poprzez Morze Bałtyckie oraz drogi lądowe i transport lotniczy – doświadczenie współpracy przy realizacji wspólnych 	<ul style="list-style-type: none"> – Budowanie strategicznej symbiozy terenów leżących pomiędzy Morzem Bałtyckim, obszarem Pojezierza Kaszubskiego od zachodu, Pojezierza Kujawskiego od południa i Mazur od wschodu – Rozwój zintegrowanej turystyki historyczno-kulturowej, powiązanej z turystyką i rekreacją wypoczynkową oraz przyrodniczo-krajobrazową – Rozwój wysokiej jakości edukacji opartej na tożsamości miejsca, dobrze zorientowanej na lokalną gospodarkę, gwarantującej satysfakcjonującą pracę blisko miejsca zamieszkania – Rozwój wysokiej jakości i ekologicznej produkcji rolniczej, także przetwórstwo na rynki zbytu w całej Europie i poza, dające satysfakcję miejsca pracy w nowoczesnych przedsiębiorstwach rolniczych. – Poprawa jakości szlaków komunikacyjnych na osi Gdańsk Elbląg, pożądana dla inwestorów,
--	--	---	---

		projektów w Partnerstwie	<p>przedsiębiorców, rolników oraz sprawna i bezpieczna komunikacja publiczna (kolej) dla dojeżdżających do pracy, szkół oraz dla turystów</p> <p>– Rozwój współpracy w Partnerstwie, demokratyczne podejmowanie decyzji</p> <p>– Podnoszenie poziomu włączenia interesariuszy do realizacji celów strategicznych</p>
Bezpieczne Żuławy	<p>2.5 Nowoczesna i dostępna służba zdrowia</p> <p>3.3 Program poprawy bezpieczeństwa powodziowego Partnerstwa Obszar Funkcjonalny Żuławy</p> <p>4.1 Rozwój i profesjonalizacja biura Partnerstwa</p>		
	<p>W dobie współczesnych zagrożeń jednym z ważniejszych wyzwań jest zapewnienie mieszkańcom Żuław wysokiego poczucia bezpieczeństwa. Jeden z aspektów bezpieczeństwa jest ściśle powiązany z globalnym zagrożeniem i ryzykiem zachorowania, w tym z pandemią COVID19. Wraz ze starzeniem się społeczeństwa będzie wzrastało także zapotrzebowanie na nowoczesne i dostępne usługi zdrowotne. Szybki rozwój cywilizacji wymusza także uwagę na działania w zakresie zdrowia psychicznego, szczególnie wobec dzieci i młodzieży.</p> <p>Drugim aspektem ważnym dla Żuław jest zapewnienie bezpieczeństwa środowiskowego. Żuławy to obszar szczególnie zagrożony występowaniem ekstremalnych zjawisk meteorologicznych i hydrologicznych, do których należą, m.in. intensywne opady, silne i porywiste wiatry, burze, sztormy oraz powodzie. Budowanie odporności na zmiany klimatyczne oraz ograniczenie ich skutków należy uznać za strategiczne w realizacji Strategii</p>		
	Problem jaki rozwiązuje	Zasoby jakie wykorzystuje	Wyzwania na jakie odpowiada

	<ul style="list-style-type: none"> - Niekorzystne trendy demograficzne, zmiany w strukturze wiekowej mieszkańców - Słaba dostępność do usług i opieki zdrowotnej oraz opieki społecznej - Zagrożenie przeciwpowodziowe, niska jakość infrastruktury przeciwpowodziowej 	<ul style="list-style-type: none"> - energia słońca, wody i wiatru - warunki przyrodniczo - krajobrazowe i klimat - wysokiej jakości grunty rolne - doświadczenie współpracy przy realizacji wspólnych projektów w Partnerstwie 	<ul style="list-style-type: none"> - Bezpieczeństwo energetyczne w działaniach przeciwpowodziowych - Promocja i marka Żuław jako wspólnoty ludzi i miejsca innego niż wszystkie, krainy wyjątkowej historycznie, społecznie, gospodarczo, przestrzennie i przyrodniczo oferującej mieszkanie, pracę, edukację i odpoczynek oraz ofertę usług opiekuńczych i zdrowotnych - Rozwój współpracy w Partnerstwie, demokratyczne podejmowanie decyzji - Podnoszenie poziomu włączania interesariuszy do realizacji celów strategicznych
--	---	---	--

Aktywni Żuławiacy	<p>2.1 Żuławska Akademia Przedszkolaka</p> <p>2.2 Centra Usług Społecznych na Żuławach</p> <p>2.3 Żuławskie Lokalne Centra Integracji</p> <p>2.4 Żuławska Pętla Kultury</p> <p>3.2 Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej zw. z działalnością kulturalną</p> <p>3.7 Mobilność (węzły integracyjne)</p> <p>3.8 Ścieżki rowerowe turystyczne</p> <p>4.1 Rozwój i profesjonalizacja biura Partnerstwa</p>		
	<p>Projekty społeczne dotyczące np. edukacji przedszkolnej, rozwoju oferty kulturalnej zbudowanej w oparciu o nowoczesną infrastrukturę, tworzenie lokalnych centrów integracji są niezwykle ważne dla aktywizacji lokalnej społeczności i wpływają na rozwój społeczny i gospodarczy regionu.</p> <p>Edukacja przedszkolna zapewnia początkową edukację dla dzieci, co wpływa na ich rozwój społeczny, emocjonalny i intelektualny. Edukacja przedszkolna jest kluczowym elementem rozwoju dzieci i wpływa na ich przyszłe sukcesy i postawy. Dzieci, które uczęszczają do przedszkoli, mają lepsze szanse na rozwój swoich umiejętności społecznych, emocjonalnych i intelektualnych. Wpływa to na ich gotowość do dalszej edukacji, co z kolei przekłada się na przyszłą aktywność i sukcesy zawodowe.</p> <p>Oferta kulturalna, w tym infrastruktura przeznaczona do działalności kulturalnej, takie jak domy kultury, wystawy, muzea, świetlice wiejskie to miejsca, w których społeczność może nawiązać kontakty oraz skorzystać z różnych integracji i włączenia w życie społeczne. Strategicznym wyzwaniem jest tworzenie miejsc dla mieszkańców Żuław do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym swojego regionu, a tym samym do budowania więzi wzmacniających lokalną społeczność.</p> <p>Rozwój sieci ścieżek rowerowych wpływa na aktywizację społeczności i rozwój turystyki. Ścieżki rowerowe przyciągają turystów i poprawiają jakość życia mieszkańców, wpływając pozytywnie na ich zdrowie i kondycję fizyczną. Rozwój sieci ścieżek rowerowych, zarówno turystycznych, jak i o roli komunikacyjnej, również wpływa na rozwój społeczny i gospodarczy.</p>		
	Problem jaki rozwiązuje	Zasoby jakie wykorzystuje	Wyzwania na jakie odpowiada

	<ul style="list-style-type: none"> – Niska aktywność i integracja społeczna – Niewystarczająca oferta usług opiekuńczych, niezaspokojone potrzeby starzejącego się społeczeństwa – Niewykorzystane warunki do rozwoju turystyki i rekreacji – Niewykorzystana oferta kulturalna i rozrywkowa – Niski poziom zabezpieczenia obiektów zabytkowych – Niska aktywność społeczna i spadek zaufania do instytucji publicznych i organizacji życia społecznego – Niewystarczająca współpraca podmiotów na obszarze Partnerstwa 	<ul style="list-style-type: none"> – położenie w delcie Wisły i wynikająca z niego specyfika hydrogeologiczna, przyrodniczo-krajobrazowa i klimatyczna – pamięć i tożsamość historyczna i odradzająca się tożsamość miejsca – tożsamość kulturowa oparta na doświadczeniu w ujarzmianiu żywiołów wody i wiatru – zmieniająca się mentalność społeczna – systemy i sieci techniczno-technologiczne – doświadczenie współpracy przy realizacji wspólnych projektów w Partnerstwie 	<ul style="list-style-type: none"> – Rozwój zintegrowanej oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców i osób przyjezdnych – Wykorzystywanie miejsc pamięci historycznej wzmacniających lokalną tożsamość oraz silne i trwałe więzi międzypokoleniowe – Promocja i marka Żuław jako wspólnoty ludzi i miejsca innego niż wszystkie, krainy wyjątkowej historycznie, społecznie, gospodarczo, przestrzennie i przyrodniczo oferującej mieszkanie, pracę, edukację i odpoczynek oraz ofertę usług opiekuńczych i zdrowotnych – Rozbudowa wysokowydajnych urządzeń, baz, sieci technicznych i telekomunikacyjnych umożliwiających wysokowydajną pracę i edukację zdalną oraz kreatywne wykorzystywanie czasu wolnego, w tym rozwój aplikacji turystycznych – Wzmacnianie tożsamości społeczno-kulturowej mieszkańca
--	--	---	---

			<p>Europy i świata, otwartej i konkurencyjnej społeczności, wykształconej, tworzącej wartości świata materialnego, społecznego i mentalnego</p> <ul style="list-style-type: none"> — Rozwój współpracy w Partnerstwie, demokratyczne podejmowanie decyzji — Podnoszenie poziomu włączania interesariuszy do realizacji celów strategicznych.
Czyste Żuławy	<p>2.1 Żuławska Akademia Przedszkolaka</p> <p>3.1 Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej</p> <p>3.2 Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej zw. z działalnością kulturalną</p> <p>3.4 Rozwój zielono – błękitnej infrastruktury na obszarze Partnerstwa Żuławy</p> <p>3.5 Rozwój gospodarki wodno -ściekowej w gminach na obszarze Partnerstwa Żuławy</p> <p>3.6 Gospodarka Żuław w obiegu zamkniętym</p> <p>3.7 Mobilność (węzły integracyjne)</p> <p>3.8 Ścieżki rowerowe turystyczne</p> <p>4.1 Rozwój i profesjonalizacja biura Partnerstwa</p>		

	<p>Należy odnotować znaczący wpływ projektów tworzących wiązkę na zachowanie czystości obszaru Żuław. Poprawa efektywności energetycznej budynków, rozwój zielono-błękitnej infrastruktury, dążenie do zamykania obiegu gospodarki a także rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej i rozwiązania związane z rozwojem ścieżek rowerowych przyczyniają się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń, co przyczynia się do poprawy jakości powietrza, gleby i wody w danym obszarze. W ramach projektów zaplanowano działania mające na celu podniesienie świadomości mieszkańców na temat ochrony środowiska. Poprzez naukę o ochronie przyrody, segregacji odpadów czy dbania o wodę, ludzie są bardziej świadomi swojego wpływu na otoczenie i bardziej skłonni do podejmowania działań proekologicznych.</p> <p>Rozwój zielono-błękitnej infrastruktury przyczynia się do zwiększenia powierzchni obszarów zielonych, które spełniają funkcję magazynowania i retencji wody deszczowej, co zmniejsza ryzyko powodzi i zapewnia naturalne oczyszczanie wód opadowych. Z kolei rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej przyczynia się do zmniejszenia zanieczyszczenia wody gruntowej i powierzchniowej.</p> <p>Rozwój sieci ścieżek rowerowych przyczynia się do zwiększenia liczby osób, które przemieszczają się na rowerze, co zmniejsza ilość pojazdów silnikowych na drogach, a tym samym zmniejsza emisję spalin oraz poprawia jakość powietrza.</p> <p>Wszystkie projekty w wiązce mają na celu stworzenie bardziej zrównoważonego i ekologicznego środowiska, które przyczynia się do poprawy jakości życia mieszkańców Żuław.</p>		
	Problem jaki rozwiązuje	Zasoby jakie wykorzystuje	Wyzwania na jakie odpowiada

	<ul style="list-style-type: none"> - Niewykorzystany potencjał do rozwoju OZE i innych działań w obszarze transformacji energetycznej - Braki w infrastrukturze sprzyjającej ochronie środowiska - Niewystarczające połączenia lokalne, niewystarczająca infrastruktura teleinformatyczna - Niewykorzystana przestrzeń publiczna do rozwoju obszaru 	<ul style="list-style-type: none"> - energia słońca wody i wiatru - warunki przyrodniczo - krajobrazowe i klimat - położenie w delcie Wisły i wynikająca z niego specyfika hydrogeologiczna - wysokiej jakości grunty rolne - doświadczenie współpracy przy realizacji wspólnych projektów w Partnerstwie 	<ul style="list-style-type: none"> - Poprawa jakości środowiska, służąca poprawie atrakcyjności osadniczej, gospodarczej (rolnej) i turystycznej - Inwestycje w odnawialne źródła energii dające bezpieczne i energetycznie oszczędne miejsca do życia, pracy i świadczenia różnych usług publicznych - Rozwój współpracy w Partnerstwie, demokratyczne podejmowanie decyzji - Podnoszenie poziomu włączenia interesariuszy do realizacji celów strategicznych
--	---	--	--

Opracowanie własne

Tabela 13 Matryca powiązań pomiędzy projektami a wiązkami projektów

Numer projektu	Tytuł projektu/Wiązka Projektu	Przedsiębiorcze Żuławy	Bezpieczne Żuławy	Aktywne Żuławy	Czyste Żuławy
1.1	Przyszłość Żuław – rozwój kompetencji społeczno – zawodowych młodzieży	x			
1.2	Przedsiębiorczość na Żuławach	x			
2.1	Żuławska Akademia Przedszkolaka			x	x
2.2	Centra Usług Społecznych na Żuławach			x	
2.3	Żuławskie Lokalne Centra Integracji			x	
2.4	Żuławska Pętla Kultury	x		x	
2.5	Nowoczesna i dostępna służba zdrowia		x		
3.1	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej				x
3.2	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej zw. z działalnością kulturalną			x	x
3.3	Program poprawy bezpieczeństwa powodziowego Partnerstwa Obszar Funkcjonalny Żuławy		x		
3.4	Rozwój zielono – błękitnej infrastruktury na obszarze Partnerstwa Żuławy				x
3.5	Rozwój gospodarki wodno -ściekowej w gminach na obszarze Partnerstwa Żuławy				x
3.6	Gospodarka Żuław w obiegu zamkniętym				x
3.7	Mobilność (węzły integracyjne)	x		x	x
3.8	Ścieżki rowerowe turystyczne	x		x	x
4.1	Rozwój i profesjonalizacja biura Partnerstwa	x	x	x	x

Opracowanie własne

5. Wdrażanie: warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii

5.1. Zarządzanie wdrażaniem strategii

5.1.1. Forma instytucjonalizacji

Jednostki samorządu terytorialnego tworzące Partnerstwo OF Żuławy to: Gmina Miasto i Gmina Nowy Dwór Gdański, Miasto i Gmina Nowy Staw, Gmina Cedry Wielkie, Gmina Miasta Krynica Morska, Gmina Ostaszewo, Gmina Stegna, Gmina Sztutowo, Gmina Pszczółki, Gmina Pruszcz Gdański, Gmina Suchy Dąb, Gmina Lichnowy, Miasto Malbork, Gmina Malbork, Gmina Miłoradz, Gmina Stare Pole, Gmina Gronowo Elbląskie, Gmina Elbląg, Gmina Markusy, Powiat Nowodworski, Powiat Malborski, Powiat Gdański, Powiat Elbląski podjęły decyzję o przygotowaniu strategii rozwoju ponadlokalnego.

Członkowie Partnerstwa podpisali dnia 20 marca 2015 r. porozumienie na rzecz opracowania listy przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Żuławskiego Obszaru Funkcjonalnego. Na okres trwania projektu doradczego został opracowany Plan pracy partnerstwa¹¹. Celem zawiązanego Partnerstwa jest wzmocnienie kompetencji samorządów wchodzących w skład Partnerstwa w zakresie zarządzania strategicznego rozwojem lokalnym oraz inicjowania i realizacji kompleksowych przedsięwzięć rozwojowych, mających na celu wzmocnienie pozycji konkurencyjnej partnerskich samorządów, zapewniając zrównoważony, inteligentny wzrost gospodarczy obszaru Partnerstwa, czyniący go bardziej atrakcyjnym i przyjaznym dla przedsiębiorców, mieszkańców i turystów. Funkcję Lidera partnerstwa powierzono Gminie Miastu Nowy Dwór Gdański.

Zadania realizowane przez członków Partnerstwa będą obejmowały:

- Planowanie i realizację wspólnych przedsięwzięć rozwojowych, w tym aplikowanie o środki zewnętrzne i zarządzanie nimi
- Budowanie spójnego wizerunku Żuław na bazie wypracowanej Strategii i przyjętych celów rozwojowych

¹¹ Zatwierdzenie Planu Pracy Partnerstwa przez Radę Partnerstwa - 31 maja 2022 r.

- Współpracę z interesariuszami Strategii (organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, przedsiębiorcy, instytucje rządowe i inne podmioty mogące mieć wpływ na), w tym podejmowanie wspólnych działań na rzecz rozwoju obszaru partnerstwa.

Strukturę formalną partnerstwa na dzień opracowania dokumentu wyznacza działające od 2002 r. Stowarzyszenie „Żuławy” (KRS 0000115819) z siedzibą w Nowym Dworze Gdańskim, w skład którego wchodzi część gmin tworzących partnerstwo w projekcie doradczym (<http://www.stowarzyszeniezulawy.pl/>).

Aktualna lista członków Stowarzyszenia „Żuławy”:

1. Gmina Braniewo (nie ujęta w partnerstwie)
2. Gmina Cedry Wielkie
3. Gmina Elbląg
4. Gmina Gronowo Elbląskie
5. Miasto i Gmina Nowy Dwór Gdański
6. Miasto i Gmina Nowy Staw
7. Gmina Ostaszewo
8. Gmina Pruszcz Gdański
9. Gmina Pszczółki
10. Gmina Stare Pole
11. Gmina Stegna
12. Gmina Suchy Dąb
13. Gmina Sztutowo
14. Miasto Elbląg (nie ujęte w partnerstwie)
15. Miasto Gdańsk (nie ujęte w partnerstwie)
16. Gmina Miasta Krynica Morska
17. Miasto Malbork
18. Powiat Elbląski
19. Powiat Gdański
20. Powiat Malborski
21. Powiat Nowodworski

Trwają starania o włączenie w struktury Stowarzyszenia pozostałych gmin tworzących OF Żuławy, tj. gmin: Malbork, Lichnowy, Miłoradz i Markusy.

W skład Zarządu Stowarzyszenia „Żuławy” wchodzi:

- Jacek Michalski (przedstawiciel Gminy Nowy Dwór Gdański) - Prezes
- Janusz Goliński (przedstawiciel Gminy Cedry Wielkie) - Wiceprezes
- Marian Cichon (przedstawiciel Powiatu Gdańskiego) - Sekretarz

- Jerzy Szałach (przedstawiciel Gminy Nowy Staw) - Skarbnik
- Genowefa Kwoczek (przedstawiciel Powiatu Elbląskiego)
- Marian Czapla (przedstawiciel Powiatu Malborskiego)
- Marek Charzewski (przedstawiciel Miasta Malbork)
- Piotr Grzelak (przedstawiciel Miasta Gdańsk).

Misją Stowarzyszenia jest budowanie tożsamości żuławskiej, eksponowanie unikatowości geograficznej, wykorzystanie bogactwa kulturowego i niezagospodarowanych zasobów poprzez zaangażowanie lokalnej społeczności i współpracy samorządów współtworzących Żuławy. Stowarzyszenie podejmuje działania m.in. promujące wodną trasę turystyczną Pętla Żuławska. W tym celu współpracuje z samorządami lokalnymi, firmami czarterowymi oraz z operatorami marin z troską o przygotowanie dobrej infrastruktury technicznej Pętli. Stowarzyszenie publikuje także wydawnictwa turystyczne, promujące region i żeglarstwo po żuławskich rzekach i wodach Zalewu Wiślanego.

W ramach Stowarzyszenia działa biuro, które aktualnie zatrudnia 1 osobę. Należy zaplanować rozwój biura Stowarzyszenia, które docelowo może przejąć m.in. rolę inicjatora działań rozwojowych, w tym realizatora Projektów i zadań wynikających ze Strategii.

5.1.2. System zarządzania wdrażaniem strategii

W strukturze zarządzania Strategią należy wyznaczyć następujące organy:

- Rada Partnerstwa (RP)
- Rada Społeczno – Gospodarcza (RSG)
- Biuro Partnerstwa (BP)
- Zespoły Projektowe (ZP), w ramach których ustanawiani będą Liderzy Projektów (LP)

Rada Partnerstwa (RP) będzie złożona z dotychczasowych członków – wójtów, burmistrzów lub innych osób wyznaczonych przez władze poszczególnych jednostek. Do zadań RP będzie należało:

- a) Nadzorowanie i realizacja celów rozwojowych OF Żuławy zapisanych w Strategii
- b) Inicjowanie ważne działania i przedsięwzięcia rozwojowe
- c) Wskazywanie na źródła dofinansowania poszczególnych działań i projektów
- d) Włączanie szerokiego grono interesariuszy do realizacji Strategii
- e) Aktualizowacja celów i kierunków wyznaczonych w Strategii

- f) Reagowanie i podejmowanie działań naprawczych w przypadku wystąpienia trudności lub niepowodzeń w realizacji Strategii
- g) Komunikowanie kierunków rozwoju wobec podmiotów i partnerów zewnętrznych.

Rada Społeczno – Gospodarcza (RSG) to grono złożone z podmiotów i osób w liczbie od 9 do 15, które aktywnie włączyły się w proces opracowania Strategii: mieszkańców, organizacji społecznych, przedsiębiorców, liderów życia społecznego i innych podmiotów mających wpływ na realizację Strategii. Rolą RSG będzie opiniowanie i doradztwo w zakresie realizacji Strategii dla RP oraz wypowiedanie się o przyjętych kierunkach działań i przedsięwzięciach podejmowanych przez RP. RSG może także proponować konkretne zmiany odnoszące się zarówno do realizacji Strategii jak też proponować realizację nowych przedsięwzięć.

Skład Partnerstwa może ulegać modyfikacji. Do Rady Partnerstwa mogą być przyjmowani nowi członkowie w każdym czasie, możliwa jest także rezygnacja z udziału w Partnerstwie, jednak zmiana nie może powodować negatywnych skutków dla wcześniej uruchomionych przedsięwzięć i projektów.

Biuro Partnerstwa (BP) będzie początkowo finansowane ze składek członkowskich gmin – członków Partnerstwa. Głównym celem funkcjonowania biura będzie koordynacja partnerskich działań określonych w Strategii. Do zadań biura będzie należało:

- a) Opracowanie rocznych lub dwuletnich planów działań do Strategii obejmujących planowane inwestycje oraz inne zadania aktywizujące i integrujące podmioty na obszarze Partnerstwa, w tym określając źródła finansowania dla tych zadań oraz budżet dla funkcjonowania Biura Partnerstwa
- b) W odstępach dwuletnich dokonanie monitoringu procesu realizacji Strategii w szczególności w zakresie osiągniętych wskaźników produktu i postępu finansowego
- c) Stały przegląd i informowanie w sprawie ogłaszanych naborów na projekty wynikające ze Strategii a możliwe do sfinansowania ze źródeł zewnętrznych
- d) Podejmowanie działań aktywizujących i integrujących podmioty działające na obszarze Partnerstwa, w tym zachęcanie zewnętrznych podmiotów i interesariuszy do inicjatyw na rzecz rozwoju lokalnego i promocji Żuław
- e) Zastosowanie narzędzi wzmacniających budowanie potencjału partnerstwa i podnoszenie poziomu wiedzy o obszarze Partnerstwa i mechanizmów w jego otoczeniu, np.: organizacja warsztatów strategicznych dla jst i partnerów, wzmacnianie kompetencji pracowników biorących udział we wdrażaniu

Strategii, udział przedstawicieli Partnerstwa w sieciach wymiany doświadczeń (współpraca z innymi Partnerstwami)

- f) Bieżąca współpraca z gminami – członkami partnerstwa, Radą Społeczno - Gospodarczą i innymi interesariuszami.

Zatrudnienie w Biurze Partnerstwa będzie wynosiło na początku 1 etat i będą to osoby powiązane organizacyjnie z Liderem Partnerstwa (np. osoby łącząca zatrudnienie w Urzędzie Miasta i Gminy).

W kolejnym okresie Biuro Partnerstwa może przejmować rolę Lidera do realizacji projektów. Wówczas należy zwiększyć zatrudnienie w BP o stanowiska dla osób zatrudnionych do realizacji konkretnych Projektów, które będą finansowane ze zwiększonych składek członkowskich oraz w znacznym stopniu ze źródeł zewnętrznych np. w ramach kategorii kosztów na zarządzanie w ramach realizacji projektów z dotacji zewnętrznych¹².

Praca Biura Partnerstwa może być wsparta zewnętrznymi ekspertami (w zakresie przygotowania koncepcji projektów, opiniowania proponowanych rozwiązań technicznych, sporządzania studiów wykonalności, nadzoru inwestorskiego, zamówień publicznych i inni)

Zespoły Projektowe (ZP) składające się z dotychczasowych członków grupy roboczej będą koordynować zadania wynikające ze Strategii w swoich organizacjach (np. w gminach) i ściśle wspierać Biuro Partnerstwa na rzecz skutecznej i efektywnej współpracy w ramach jednego partnerskiego projektu. W ramach ZP będą powoływani Liderzy Projektów (LP) odpowiedzialni za koordynację, wdrożenie, realizację i zamknięcie (rozliczenie) danego Projektu.

5.1.3. Cykl aktualizacji strategii

Strategia OF Żuławy, w szczególności wizja i misja obszaru oraz kierunki działań są aktualne aż do roku 2050. Plany wykonawcze do strategii, które obejmują konkretną listę Projektów do realizacji są sprecyzowane do roku 2030 (31 grudnia 2029 roku kończy się wdrażanie funduszy zewnętrznych z obecnej perspektywy).

Strategia OF Żuławy będzie podlegała okresowym (nie rzadszym niż raz na dwa lata) przeglądom, z których Biuro Partnerstwa z pomocą informacji uzyskanych od gmin - członków Partnerstwa przygotowuje Raport dla Rady Partnerstwa. Raport ma potwierdzić aktualność przyjętych celów strategicznych i kierunków działań

¹² Poszczególne programy przyjmują jako kwalifikowane różne koszty, pośrednie jak i bezpośrednie w zależności od źródła finansowania wydatków w projektach.

uwzględniając zmieniającą się sytuację w otoczeniu Partnerstwa i wystąpienie okoliczności wpływających na jej realizację, których nie uwzględniono na poprzednim etapie. Ew. zmiana/aktualizacja zapisów w Strategii będzie uwzględniała wyniki procesu monitoringu oraz ewaluacji Strategii.

5.2. Monitorowanie i ocena wdrażania

5.2.1. Monitorowanie procesu wdrażania Strategii

Monitoring Strategii będzie opierał się na analizie danych pochodzących z gmin – członków Partnerstwa opisujących postęp w realizacji Strategii, w szczególności dotyczących zachowania zakładanych terminów, osiągnięcia zakładanego poziomu wskaźników produktu oraz dotyczących postępu finansowego.

Monitoring Strategii będzie odbywał się w cyklach dwuletnich a Raport z monitoringu będzie zawierał informacje o:

- Zaobserwowanych zmianach społeczno-gospodarczych na obszarze Partnerstwa OF Żuławy;
- zidentyfikowanych uwarunkowaniach zewnętrznych rozwoju Partnerstwa OF Żuławy
- analizę zmian wartości wskaźników przypisanych celom strategicznym;
- analizę finansowego i rzeczowego postępu realizacji projektów zaplanowanych w Strategii

Raport będzie zawierał wnioski do zastosowania na kolejnych okres wdrażania Strategii, w tym ew. wnioski dotyczące konieczności jej aktualizacji.

Za przeprowadzenie monitoringu dokumentu Strategii i sporządzenie Raportu odpowiedzialne będzie Biuro Partnerstwa. Raport zostanie zaprezentowany Radzie Partnerstwa oraz Radzie Społeczno – Gospodarczej w celu akceptacji i wdrożenia zawartych w nim rekomendacji.

5.2.2. Ocena (ewaluacja) stopnia osiągnięcia celów strategicznych

Ewaluacja jest często utożsamiana z monitorowaniem i rzeczywiście posiada wiele podobieństw. Jest jednak czymś więcej, gdyż powinna prowadzić nie tylko do oceny wdrażania strategii, ale także do oceny założonych celów i kierunków działań strategicznych. Powinna jej towarzyszyć refleksja czy obrane w Strategii cele i kierunki działań są trafne i adekwatne do zmieniających się okoliczności i ewolucji partnerskiej współpracy samorządów.

Przedmiotem ewaluacji będzie ocena stopnia osiągnięcia celów strategicznych (wskaźników rezultatów). W systemie oceny zaleca się trzy poniższe kryteria oceny:

- trafność, rozumianą jako adekwatność zaplanowanych projektów do przyjętych wcześniej celów strategicznych i kierunków działań;
- efektywność, rozumianą jako zadowalająca relacja między nakładami (finansowymi, ludzkimi, administracyjnymi), a osiągniętymi efektami;
- skuteczność, rozumianą jako ocena stopnia realizacji zakładanych celów.

Dodatkowo zastosować można dwa poniższe kryteria dodatkowe:

- użyteczność, rozumianą jako dopasowanie osiągniętych efektów strategii (produktów i rezultatów) do faktycznych potrzeb beneficjentów;
- trwałość rozumianą jako pewność kontynuowania rezultatów strategii przez zaplanowany okres (nie krótszy, niż 5 lat) po zakończeniu fazy realizacyjnej projektów.

Ustawa o samorządzie gminnym zobowiązuje do przeprowadzenia uprzedniej ewaluacji trafności Strategii (tzw. ewaluacji ex-ante). Zaleca się także dokonanie ewaluacji na zakończenie całego procesu wdrażania strategii (ewaluacja końcowa, ewaluacja ex-post) oraz ewaluacji mniej więcej w połowie okresu realizacji strategii (tzw. ewaluacja mid-term), najlepiej po 4 – 5 latach od jej uchwalenia (2027/2028).

Za przeprowadzenie oceny ewaluacyjnej Strategii odpowiedzialne będzie Biuro Partnerstwa. Wynik oceny zostanie zaprezentowany Radzie Partnerstwa oraz Radzie Społeczno – Gospodarczej w postaci Raportu z ewaluacji w celu akceptacji i wdrożenia zawartych w nim rekomendacji. Dobrą praktyką jest prowadzenie ewaluacji z udziałem zewnętrznych ekspertów.

6. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych

6.1. Partycypacja społeczna na etapie przygotowywania strategii

Zasadniczy proces opracowania Strategii trwał od listopada 2022 r. do końca czerwca 2023 r. W okresie od kwietnia 2022 r. do końca października opracowanie Strategii poprzedziły prace nad sporządzeniem „Raportu diagnostycznego” stanowiącego portret Partnerstwa Obszar Funkcjonalny Żuławy.

Diagnoza kontekstowa Partnerstwa została przeprowadzona w trzech wymiarach:

- społecznym - obejmującym procesy demograficzne, usługi publiczne - edukacja i wychowanie, kultura, sport i rekreacja, aktywność i integrację społeczną mieszkańców (w tym opieka społeczna), bezpieczeństwo (w tym zdrowotne) oraz mieszkalnictwo;
- gospodarczym - obejmującym rynek pracy, strukturę gospodarczą, atrakcyjność inwestycyjną i konkurencyjność obszaru w skali regionu, przedsiębiorczość, ze szczególnym uwzględnieniem turystyki i rolnictwa, finanse komunalne, politykę podatkową i inwestycyjną, sytuację materialną mieszkańców;
- środowiskowo-przestrzennym - obejmującym zasoby wodne i gospodarowanie wodą, jakość i ochronę powietrza, leśnictwo i obszary chronione, usługi komunalne - infrastrukturę wod-kan, infrastrukturę drogową, infrastrukturę kolejową, ścieżki rowerowe, dostępność komunikacyjną obszaru, organizację transportu publicznego. W wymiarze środowiskowo-przestrzennym analizowano także dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze.

Pierwszym etapem angażującym lokalną społeczność w pracach nad strategią były badania ankietowe skierowane do młodzieży, mieszkańców oraz zidentyfikowanych liderów życia społecznego:

1. Badanie młodzieży - przeprowadzone online w czerwcu i wrześniu 2022 r. za pomocą dedykowanego systemu elektronicznego ZMP, objęły uczniów przedostatnich i ostatnich klas szkół ponadpodstawowych mieszkających na obszarze partnerstwa (odpowiedzi na pytania udzieliło 536 uczniów). Ankieta

koncentrowała się na kwestiach związanych z planami życiowymi i zawodowymi uczniów, postawami przedsiębiorczymi oraz postrzeganiem przez młodzież obszaru Partnerstwa, jako miejsca do życia. Badanie przeprowadzono przy aktywnym udziale szkół i ich organów prowadzących.

2. Badanie opinii mieszkańców obszaru partnerstwa - przeprowadzono online za pomocą dedykowanego systemu elektronicznego ZMP w dniach 25.08 – 18.09.2022 r. (odpowiedzi na pytania udzieliło 841 mieszkańców). W ankiecie poruszono tematy postrzegania partnerstwa jako miejsca do życia, sposobu korzystania z usług na terenie partnerstwa i poza nim oraz zapotrzebowania na przedsięwzięcia, które powinny zostać zrealizowane w latach przyszłych. Badanie przeprowadzono przy udziale członków GR i pracowników właściwych urzędów, którzy zadbali o rozpowszechnienie informacji o ankiecie i prowadzili aktywne działania zachęcające mieszkańców do udziału w badaniu.
3. Badanie opinii lokalnych Liderów - było skierowane do 4 kategorii liderów lokalnych reprezentujących samorząd lokalny, organizacje społeczne, środowisko przedsiębiorców i liderów opinii, zostało przeprowadzone online na celowej próbie 33 liderów w dniach 08.06 - 22.06.2022 r. Ankieta zebrała „ekspercką” wiedzę liderów na temat obszaru, przepływu mieszkańców między gminami w celu realizacji usług oraz przedsięwzięć koniecznych dla dalszego rozwoju Partnerstwa

Sposób organizacji badań, opierający się na dużym zaangażowaniu partnerów i lokalnych liderów oraz formuła badania opinii publicznej zapewniły procesowi diagnostycznemu walor społecznej partycypacji mieszkańców. Otwartość metod badawczych na bieżący udział mieszkańców w procesie opracowania diagnozy obszaru Partnerstwa umożliwił odbiór i wdrożenie, po stosownej analizie, zgłaszanych uwag, obserwacji i komentarzy pochodzących z różnych grup interesariuszy.

Raport zakończył się analizą potencjałów i problemów Partnerstwa, która została zweryfikowana i pogłębiona podczas dwóch warsztatów strategicznych. Część analityczną Raportu diagnostycznego zamykała analiza czynników warunkujących rozwój (analiza SWOT) oraz podsumowanie w formie listy wyzwań rozwojowych dla Żuław.

Drugim etapem angażującym lokalną społeczność były prace nad dokumentem Strategii Obszaru Funkcjonalnego Żuław. W ramach tego etapu odbyło się szereg warsztatów strategicznych oraz spotkań sieciujących, na które byli zapraszani społecznicy, lokalni liderzy, specjaliści i eksperci w danych dziedzinach, przedstawiciele świata kultury, sportu i inni interesariusze, którzy mogli mieć wpływ na kierunki działań wyznaczone przez Partnerstwo:

- Seminarium sieciujące, Serock 29-30.11.2022 r.
- Forum Wymiany Doświadczeń, Gdańsk, 06.12.2022 r.
- Warsztat strategiczny – wizja i cele Partnerstwa, Malbork, 08.12.2022 r.
- Warsztat tematyczny z zakresu rozwoju odnawialnych źródeł energii, Cedry Wielkie, 09.01.2023 r.
- Forum Wymiany Doświadczeń, Olsztyn, 17.01.2023 r.
- Warsztat tematyczny z zakresu rozwoju turystyki, cz. 1, Stegna, 18.01.2023 r.
- Warsztat tematyczny z zakresu rozwoju turystyki, cz. 2, Malbork, 03.02.2023 r.
- Seminarium sieciujące, Poznań 22-23.03.2023 r.
- Warsztat strategiczny – projekty strategiczne i ich powiązania, Nowy Dwór Gdański, 06.04.2023 r.

Niezmiernie ważnymi wydarzeniami w okresie opracowania Strategii były spotkania z młodzieżą oraz dyskusja nad problemami strategicznymi obszaru w formule debaty oksfordzkiej. Odbyły się łącznie trzy debaty z młodzieżą: w Malborku z udziałem uczniów szkół uczących się na terenie powiatu malborskiego (8.12.2022 r.), w Gronowie Elbląskim z udziałem uczniów uczących się na terenie powiatu elbląskiego (08.03.2023 r.) oraz w Nowym Dworze Gdańskim z udziałem młodzieży uczącej się na terenie powiatu nowodworskiego (10.03.2023 r.).

W każdym spotkaniu poprzez jego otwartą formułę obok przedstawicieli władz samorządowych (wójtów, burmistrzów, radnych, Starosty, Marszałka) oraz instytucji publicznych jak PUP, Wojewódzki Konserwator Zabytków, licznie reprezentowany był sektor społeczny w postaci udziału mieszkańców, przedstawicieli organizacji pozarządowych w tym ogólnopolskich (przedstawiciel PTTK oraz przedstawiciele LOT) a także nauczycieli i dyrektorów szkół. W czasie każdego z wydarzeń uczestnikom przedstawiono wyniki badań ankietowych młodzieży szkół ponadpodstawowych ze szkół na obszarze Partnerstwa. Ponadto każda osoba przedstawić swój pomysł na projekt rozwojowy dla Żuław. Szczególnie młodzież chętnie zgłaszała potrzeby w zakresie podniesienia jakości oferty kulturalnej i rozrywkowej oraz w zakresie rozwoju komunikacji publicznej. Relacja z wydarzeń była publikowana w mediach lokalnych, radiu, prasie a także w telewizji.

W dniu 09.03.2023 r. odbyło się posiedzenie Rady Partnerstwa, na które wystosowano otwarte zaproszenie do osób, które zaproszono do utworzenia Rady Społeczno – Gospodarczej (RSG) do realizacji Strategii. Zaproszenie skierowano do osób będących realnymi interesariuszami strategii, w szczególności do reprezentantów sektora gospodarczego oraz społecznego. W spotkaniu uczestniczył m.in. przedstawiciel Klastra Energetycznego w Malborku oraz przedstawiciele lokalnych organizacji pozarządowych.

Dyskusja na posiedzeniu dotyczyła najbardziej istotnych potrzeb rozwojowych, w tym związanych z koniecznością zbudowania trwałej odporności Żuław na zmiany klimatyczne i przeciwdziałaniu negatywnym skutkom ekstremalnych zjawisk pogodowych, do których należą intensywne opasy deszczu, silne i porywiste wiatry, sztormy i powodzie. Zatwierdzono także cele w planowanej Strategii w układzie zbliżonym do struktury wypracowanej podczas warsztatów strategicznych z Grupą Roboczą. Wszystkim uczestnikom posiedzenia, w tym także osobom, które z przyczyn obiektywnych nie mogły wziąć udziału w spotkaniu zostało przesłane obszerne sprawozdanie, w którym zawarto kluczowe ustalenia oraz zaprezentowano przyjęte podczas posiedzenia cele Strategii.

6.2. Partycypacja społeczna na etapie realizacji strategii

Etap wdrażania Strategii Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Żuławy przewiduje dalsze zaangażowanie reprezentantów otoczenia społeczno-gospodarczego, zwłaszcza partnerów społeczno-gospodarczych, podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie oraz podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska. Zasady uspołecznienia procesu wdrażania strategii są następujące:

- W skład Rady Partnerstwa z głosem doradczym i opiniującym wejdzie od 7 do 11 osób – przedstawicili partnerów społeczno-gospodarczych, w tym reprezentacja społeczeństwa obywatelskiego. Ich uprawnieniem będzie opiniowanie decyzji Rady Partnerstwa.
- W skład Grupy Roboczej lub grup projektowych wejdą co najmniej dwie osoby reprezentujące otoczenie społeczno-gospodarcze, społeczeństwo obywatelskie lub podmioty działające na rzecz ochrony środowiska. Wybór tych osób powinien uwzględniać zakres rzeczowy i terytorialny wdrażanych celów i realizowanych projektów.
- Konsultacje działań i projektów realizowanych na etapie wdrażania strategii będą realizowane z wykorzystaniem funkcjonujących mechanizmów partycypacji: spotkań i konsultacji oraz informowania z możliwością zgłoszenia uwag.
- W zależności od potrzeb, władze gmin lub Rada Partnerstwa mogą zdecydować o wprowadzeniu kolejnych mechanizmów partycypacji społeczeństwa, dostosowując mechanizmy do rodzaju realizowanych działań oraz lokalnej specyfiki.

6.3. Partycypacja społeczna na etapie oceny efektów strategii

Niezbędnym elementem zarządzania procesem wdrażania strategii jest zaangażowanie mieszkańców na etapie oceny (ewaluacji) skuteczności wdrażania strategii. Realizacja tego postulatu w ocenie wdrażania strategii Partnerstwa Obszar Funkcjonalny Żuławy będzie uwzględniała następujące formy:

- badanie sondażowe np. w formie ankiety na temat procesów rozwojowych zachodzących na obszarze Partnerstwa w okresie wdrażania strategii. Badania te powinny uwzględnić ocenę zmian zachodzących w obszarach odpowiadających realizowanym celom strategicznym, jak i diagnozę potrzeb i wyzwań rozwojowych dotyczących warunków i jakości życia na obszarze Partnerstwa;
- badania fokusowe z liderami życia społeczno - gospodarczego - pogłębiające wyniki badania sondażowego/ankietowego;
- otwarte debaty z udziałem władz samorządowych na temat efektów zrealizowanych działań – z wykorzystaniem funkcjonujących mechanizmów partycypacji.

Działania te będą stanowiły element ewaluacji końcowej realizacji strategii. W zależności od potrzeb, władze poszczególnych gmin lub Rada Partnerstwa mogą zdecydować o wprowadzeniu kolejnych narzędzi ewaluacji z udziałem społeczeństwa. Należy także dążyć do uspołecznienia ewaluacji prowadzonej w połowie okresu realizacji strategii (ewaluacji mid-term), na przykład za pomocą technik wybranych z powyższej listy najbardziej adekwatnej do zakresu zrealizowanych działań podlegających ocenie.

7. Źródła finansowania

Strategia terytorialna Partnerstwa Międzywojewódzkiego Obszar Funkcjonalny Żuławy jest elementem systemu zarządzania rozwojem obszaru, który przekracza administracyjnie wyznaczone granice gmin i powiatów tworzących Partnerstwo. Koncentruje się na identyfikacji wspólnych potencjałów i wyzwań oraz wymianie doświadczeń pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w procesie planowania przedsięwzięć na określonym obszarze. Silnie ukierunkowuje na wspólne przedsięwzięcia ponadgminne oraz na efekt współpracy poprzez uczenie się i wymianę doświadczeń pomiędzy podmiotami je realizującymi. Dlatego też system finansowania strategii opiera się na montażu różnych środków finansowych, tj.:

- budżetu Państwa,
- funduszy celowych i innych środków publicznych,
- środków z funduszy Unii Europejskiej oraz innych państw lub organizacji i instytucji,
- budżetu jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład Partnerstwa (środki własne),
- wkładu prywatnego, w tym wnoszonego w formie partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP),
- pożyczek i kredytów.

7.1. Program regionalny

Na poziomie regionalnym strategia terytorialna może być finansowana w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 (FEP) a także Programu Fundusze Europejskie dla Województwa Warmińsko – Mazurskiego 2021-2027 (FEWiM).

7.1.1. Zintegrowane Porozumienia Terytorialne

Zintegrowane porozumienia terytorialne (ZPT) są jednym z narzędzi realizacji Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 (SRWP). Wdrażają one ustanowioną w SRWP zasadę tematycznego i terytorialnego ukierunkowania interwencji, w tym z wykorzystaniem środków UE, uruchamianej w ramach polityki rozwoju województwa.

W wyniku mechanizmu ZPT przedsięwzięcia uzgodnione pomiędzy reprezentacjami poszczególnych OF a Instytucją Zarządzającą Programem Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027, którą pełni Zarząd Województwa Pomorskiego, uzyskują preferencje w ramach konkursów organizowanych w zakresie wybranych Priorytetów:

Tabela 14 Obszary wsparcia w ramach FEP wraz z alokacją

OP	CS	Nazwa obszaru	Fundusz	Szacowana alokacja (mln EUR)
2	(i)	Efektywność energetyczna	EFRR	31,9
2	(iv)	Adaptacja do zmian klimatu	EFRR	14,0
2	(v)	Wspieranie dostępu do wody i zrównoważonej gospodarki wodnej	EFRR	21,2
2	(vi)	Transformacja w kierunku GOZ	EFRR	48,0
2	(vii)	Ochrona różnorodności biologicznej	EFRR	4,4
3	(viii)	Mobilność miejska	EFRR	12,0
6	(vi)	Infrastruktura kultury	EFRR	24,00
5	(f)	Edukacja przedszkolna	EFS+	38,5
5	(k)	Usługi społeczne	EFS+	42,0
Suma			EFRR	155,5
Suma			EFS+	80,5
Razem			EFRR+EFS	236

Źródło: Urząd Marszałkowski Woj. Pomorskiego.

7.2. Programy krajowe

Innymi zewnętrznymi źródłami finansowania projektów w ramach strategii terytorialnej będą środki z funduszy unijnych w ramach Wieloletnich Ram Finansowych UE na lata 2021-2027 oraz Instrumentu na rzecz odbudowy i Zwiększenia Odporności w ramach, których planowana alokacja dla Polski wynosi ogółem 170 mld euro.

Rysunek 8 Alokacja środków finansowych z Unii Europejskiej dla Polski

Alokacja dla Polski – ogółem ~ 170 mld EUR w ramach WRF i RRF*

Źródło: Związek Miast Polskich.

Kluczowe źródło finansowania projektów na poziomie krajowym przewidzianych w ramach strategii stanowią będą środki funkcjonujące w ramach Umowy Partnerstwa określającej perspektywę finansową polityki spójności na lata 2021-27 oraz instrumentów w ramach Krajowego Planu Odbudowy. Środki pochodzące z Unii Europejskiej dystrybuowane będą w ramach programów operacyjnych zarządzanych z poziomu krajowego lub regionalnego.

Tabela 15 Podział środków finansowych z funduszy Unii Europejskiej.

Środki z funduszy Unii Europejskiej na poziomie krajowym	
Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększenia Odporności	<p>KPO związane jest z odbudową i tworzeniem odporności społeczno-gospodarczej Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 oraz proponowane do realizacji reformy i inwestycje.</p> <p>KPO składa się z 5 komponentów, stanowiących obszary koncentracji reform i inwestycji:</p> <p>A. Odporność i konkurencyjność gospodarki</p>

	<p>B. Zielona energia i zmniejszenie energochłonności C. Transformacja cyfrowa D. Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia E. Zielona, inteligentna mobilność</p> <p>łącznie w ramach KPO zaplanowano wydatkowanie 35,970 mld euro. Z czego 23,858 mld euro to środki bezzwrotne i 12,112 mld euro z części pożyczkowej RRF</p>
<p>Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS)</p>	<p>Następca Programu Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ). Program przyczyni się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu. FEnIKS wesprze również inwestycje transportowe oraz dofinansuje ochronę zdrowia i dziedzictwo kulturowe. Planowany budżet to: ponad 25 mld euro.</p>
<p>Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)</p>	<p>Program jest kontynuacją dwóch wcześniejszych programów: Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 (POIG) oraz Inteligentny Rozwój 2014-2020 (POIR). FENG będzie wspierał realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz takich, które zwiększają konkurencyjność polskiej gospodarki.</p> <p>Z programu będą mogli skorzystać m.in. przedsiębiorcy, instytucje z sektora nauki, konsorcja przedsiębiorstw oraz instytucje otoczenia biznesu, w szczególności ośrodki innowacji. Planowany budżet to ok 7,9 mld euro.</p>
<p>Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)</p>	<p>Następca Programu Wiedza Edukacja Rozwój (POWER). Główne obszary działania FERS to: praca, edukacja, zdrowie oraz dostępność. Program będzie wspierał projekty z zakresu: poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.</p>

<p>Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)</p>	<p>Jest następcą programu Polska Cyfrowa (POPC), który w latach 2014-2020 wspierał cyfryzację w Polsce. FERC będzie koncentrował się przede wszystkim na: zwiększeniu dostępu do ultraszybkiego Internetu szerokopasmowego, udostępnieniu zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców, zapewnieniu cyberbezpieczeństwa w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji, rozwoju gospodarki opartej na danych, wykorzystującej najnowsze technologie cyfrowe, rozwoju współpracy międzysektorowej na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych, wsparciu rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jednostek samorządu terytorialnego (jst) i przedsiębiorców. Planowany budżet FERC to ok. 2 mld euro.</p>
<p>Polski plan strategiczny Wspólnej Polityki Rolnej 2023-2027</p>	<p>Komisja Europejska zaakceptowała polską propozycję planu Wspólnej Polityki Rolnej 15 sierpnia 2022 r.</p> <p>Polski plan strategiczny na lata 2023–2027 zakłada zrównoważony rozwój gospodarstw rolnych, sektora przetwórstwa oraz poprawę warunków życia i pracy na obszarach wiejskich. Będzie wspierał ochronę wody, gleby, powietrza i różnorodności biologicznej oraz promował produkcję i wykorzystanie zrównoważonej energii. Skupi się także na drobnych producentach rolnych i dobrostanie zwierząt.</p> <p>Plan będzie wspierał inicjatywy na rzecz inteligentnych wsi, w tym rozwój biogospodarki i gospodarki o obiegu zamkniętym.</p> <p>25% środków na płatności bezpośrednie będzie przeznaczony na ekoschematy dla rolników ze szczególnym naciskiem na ochronę gleby i zrównoważone metody produkcji.</p> <p>Łączny budżet Polskiego planu strategicznego WPR 2023-2027 wynosi prawie 25 mld EUR, w tym wkład krajowy</p>

	ponad 2,9 mld EUR, który niemal w całości będzie przeznaczony na komponent „Rozwój obszarów wiejskich”. Ogółem na ten komponent będzie przeznaczone niemal 7,6 mld EUR.
--	---

Źródło: Związek Miast Polskich.

Wiele potrzeb obszarów wiejskich zostanie zaspokojonych za pomocą innych instrumentów UE, takich jak Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF) lub Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), bądź też za pomocą inicjatyw krajowych. Polska przewiduje osiągnięcie 87% zasięgu sieci szerokopasmowych na obszarach wiejskich do 2025 r.

Istotnym źródłem finansowania zamierzeń strategicznych Partnerstwa będzie możliwość skorzystania z programów i narzędzi wsparcia finansowanych z budżetu państwa i innych środków publicznych:

Tabela 16 Podział środków finansowych z budżetu Państwa, funduszy celowych

Środki z budżetu Państwa, fundusze celowe i inne środki publiczne	
Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych	Fundusz ma na celu bezzwrotne dofinansowanie projektów inwestycyjnych realizowanych przez gminy, powiaty i miasta lub ich związki w całej Polsce.
Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych	W ramach funduszu środki trafiają do gmin, powiatów i miast w całej Polsce m.in.: na inwestycje ważne dla społeczności lokalnych.
Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg	Fundusz ma na celu poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej, a także poprawę oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych.
Program Rozwoju Elektromobilności	W ramach programu finansowane będą projekty związane z rozwojem elektromobilności oraz transportem opartym na paliwach alternatywnych;

Pozostałe programy finansowane z budżetu państwa	w zakresie ochrony środowiska	realizowane przez NFOŚiGW oraz właściwy WFOŚiGW
	w zakresie opieki nad osobami niepełnosprawnymi	realizowane przez PFRON
	w zakresie aktywizacji osób starszych	Program Senior+ Program „Aktywni+” na lata 2021-2025

Źródło: Związek Miast Polskich.

Powyższe źródła finansowania należy rozpatrywać jako katalog otwarty, który może ulec zmianom. Należy bowiem zakładać, że w okresie realizacji strategii mogą pojawić się inne formy dofinansowania skierowane dla inwestycji realizowanych przez samorzady i ich Partnerstwa.

7.3. Własne możliwości finansowania Strategii gmin Partnerstwa OF Żuławy

Na potrzeby dokonania analizy potencjału finansowego Partnerstwa zwrócono uwagę na zdolność poszczególnych partnerów (JST) do spłaty i obsługi nowych zobowiązań, tj. nowego długu, który dotychczas nie był planowany, a jego zaciągnięcie może być niezbędne do realizacji projektów. Ponadto analizie poddano poziom nadwyżki operacyjnej netto w roku bieżącym oraz kolejnych do 2030 roku. Powyższe informacje pozwalają na określenie zdolności poszczególnych partnerów (JST) do realizacji projektów wynikających ze strategii. Dla celów analitycznych jako ostatni rok prognozy (WPF) przyjęto 2030 r. Analizy dokonano na podstawie złożonych projektów WPF na 2023 r.

Tabela 17 Nadwyżka operacyjna oraz zdolność gmin do spłaty zadłużenia do 2030 r.

KodGUS	Nazwa JST	Dane	2023	2024	2025	2023-2030
2204000	gdański	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu Wynik operacyjny netto	24 146 062,79 155 029,00	18 186 240,00 2 311 400,00	15 913 170,00 3 726 120,00	92 762 718,05 24 912 799,00
2204022	CEDRY WIELKIE	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu Wynik operacyjny netto	4 986 354,92 -7 249 119,00	4 735 617,00 1 457 558,00	4 560 642,20 1 730 200,00	24 592 263,42 12 018 139,00
2204042	PRUSZCZ GDAŃSKI	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu Wynik operacyjny netto	35 522 048,36 -19 403 838,80	30 229 530,39 2 283 068,40	24 366 978,21 4 791 237,00	145 146 616,99 35 153 137,60
2204062	PSZCZÓŁKI	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu Wynik operacyjny netto	5 954 931,82 -3 440 000,00	3 949 198,77 909 160,00	3 878 965,12 3 002 727,00	31 628 588,33 23 354 371,00
2204072	SUCHY DĄB	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu Wynik operacyjny netto	1 642 411,57 -497 845,98	1 600 634,04 1 937 946,00	1 610 815,85 1 782 909,00	10 032 490,82 7 393 354,02
2209000	malborski	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu Wynik operacyjny netto	1 271 859,73 -3 684 653,00	1 221 047,71 9 800 803,00	1 414 312,07 10 500 000,00	7 295 766,94 21 042 626,66
2209011	MALBORK	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu Wynik operacyjny netto	4 903 089,41 -10 941 226,00	3 861 000,00 13 375 000,00	5 590 000,00 14 375 000,00	49 341 589,41 52 683 774,00
2209032	LICHNOWY	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu Wynik operacyjny netto	1 418 914,91 -2 203 564,00	1 477 850,94 50 000,00	1 490 837,41 70 000,00	6 863 075,21 -1 092 564,00
2209042	MALBORK	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu Wynik operacyjny netto	4 159 670,13 -1 431 135,00	3 888 472,07 44 324,00	3 559 655,96 360 513,00	17 288 142,20 2 409 290,00
2209062	MIŁORADZ	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu Wynik operacyjny netto	500 197,20 -1 188 140,00	711 330,00 8 398 000,00	2 494 770,00 8 260 000,00	32 470 507,20 49 133 860,00
2209073	NOWY STAW	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu Wynik operacyjny netto	1 483 319,92 -2 420 455,00	2 962 343,43 2 670 813,00	2 510 450,00 1 500 000,00	21 082 450,35 11 850 358,00
2209082	STARE POLE	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu Wynik operacyjny netto	3 956 056,45 689 796,51	3 914 000,00 2 150 000,00	3 633 840,00 2 150 000,00	21 190 716,45 11 839 796,51
2210000	nowodworski	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu Wynik operacyjny netto	4 013 395,45 -2 559 779,00	3 811 920,37 6 314 308,00	4 088 360,00 630 000,00	26 465 407,82 7 334 529,00

2210011	KRYNICA MORSKA	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu Wynik operacyjny netto	5 195 314,85 -2 752 315,00	4 211 099,94 -2 255 584,00	4 574 590,04 -1 163 032,00	14 289 808,08 -6 295 258,00
2210023	NOWY DWÓR GDAŃSKI	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu Wynik operacyjny netto	7 557 221,01 -1 740 586,00	4 908 798,59 -913 205,35	4 870 760,32 928 688,00	31 973 287,76 15 043 314,65
2210032	OSTASZEWO	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu Wynik operacyjny netto	1 726 078,42 -1 316 268,00	1 233 466,08 10 000,00	936 741,51 10 000,00	4 606 382,54 -1 286 268,00
2210042	STEGNA	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu Wynik operacyjny netto	5 370 916,99 -3 613 677,64	4 159 934,00 -680 468,00	3 380 860,00 10 700,00	17 721 950,51 9 464 663,36
2210052	SZTUTOWO	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu Wynik operacyjny netto	4 735 231,81 -2 779 128,00	3 760 170,90 211 064,00	1 376 775,84 484 093,00	10 420 263,33 -1 599 878,00
2804000	elbląski	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu Wynik operacyjny netto	4 552 951,72 -4 967 953,00	4 205 544,17 1 515 955,00	4 102 238,39 2 021 886,00	23 356 881,20 12 666 453,24
2804012	ELBLĄG	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu Wynik operacyjny netto	3 432 687,25 -1 331 883,00	888 600,16 5 872 738,00	1 095 040,36 6 016 512,00	23 125 473,32 41 736 045,00
2804032	GRONOWO ELBLĄSKIE	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu Wynik operacyjny netto	625 316,13 -3 092 842,69	173 384,04 4 264 200,00	868 465,00 4 250 000,00	12 368 700,17 14 971 357,31
2804042	MARKUSY	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu Wynik operacyjny netto	1 886 336,67 -1 723 900,00	813 852,18 1 639 266,00	499 916,69 397 548,00	6 968 971,04 2 297 227,00
Razem: Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu			129 040 367,51	104 904 034,78	96 818 184,97	630 992 051,14
Razem: Wynik operacyjny netto			-77 493 483,60	61 366 346,05	65 835 101,00	345 031 127,35

Zdolność Partnerstwa do zaciągnięcia (spłaty i poniesienia kosztów obsługi) nowego długu w horyzoncie do 2030 roku szacuje się na 630,9 mln zł.

Przyjmując do analizy nadwyżkę operacyjną netto należy zauważyć, że partnerstwa gmin tworzących Obszar Funkcjonalny Żuławy mogą dysponować kwotą 345 mln zł. Nominalnie największą nadwyżką operacyjną wykazują gminy: Miasto Malbork, Miłoradz, Gmina Elbląg, Pruszcz Gdański, Cedry Wielkie, Pszczółki oraz powiaty: gdański i malborski.

Gminy Lichnowy, Krynica Morska, Ostaszewo oraz Sztutowo wykazują w prognozach ujemne wartości dla planowanej nadwyżki operacyjnej. Realizacja projektów w tych gminach będzie wymagała dodatkowej analizy oraz pilnych zmian w strukturze wydatków bieżących względem dochodów bieżących oraz rozchodów z tytułu spłaty długu, w taki sposób, aby z możliwie było sfinansowanie nowych inwestycji bez ryzyka dalszego zadłużania.

8. Spis rysunków i tabel

8.1. Tabele

Tabela 1 Matryca powiązań problemów, zasobów i wyzwań rozwojowych dla OF Żuławy. ..	39
Tabela 2 Funkcje wiodące gmin OF Żuławy	42
Tabela 3 Ogólny wskaźnik rozwoju w ujęciu terytorialnym.....	44
Tabela 4 Wartość wskaźników OF Żuławy w podobszarach oraz zmiana 2016-2020	45
Tabela 5 Syntetyczne wyniki badań społecznych na Żuławach	46
Tabela 6 Tabela integracji celów szczegółowych Strategii.....	65
Tabela 7 Matryca celów i zasobów Partnerstwa.....	66
Tabela 8 Działnia i typy operacji przewidziane do realizacji do roku 2050 w ramach celu szczegółowego 1	68
Tabela 9 Działnia i typy operacji przewidziane do realizacji do roku 2050 w ramach celu szczegółowego 2	70
Tabela 10 Działnia i typy operacji przewidziane do realizacji do roku 2050 w ramach celu szczegółowego 3	72
Tabela 11 Działnia i typy operacji przewidziane do realizacji do roku 2050 w ramach celu szczegółowego 4	75
Tabela 12 Lista projektów	79
Tabela 13 Matryca powiązań pomiędzy projektami a wiązkami projektów.....	127
Tabela 14 Obszary wsparcia w ramach FEP wraz z alokacją	141
Tabela 15 Podział środków finansowych z funduszy Unii Europejskiej.	142
Tabela 16 Podział środków finansowych z budżetu Państwa, funduszy celowych	145
Tabela 17 Nadwyżka operacyjna oraz zdolność gmin do spłaty zadłużenia do 2030 r.	147

8.2. Rysunki

Rysunek 1 Obszar partnerstwa - orientacja na mapie	13
Rysunek 2 Zapis potencjałów/wyróżników Żuław wypracowany metodą warsztatową.....	35

Rysunek 3 Odległość pomiędzy miejscowościami na Żuławach a stolicą obszaru metropolitalnego	47
Rysunek 4 Sieć miast w otoczeniu partnerstwa wg liczby ludności.....	48
Rysunek 5 Wymiar terytorialny polityki regionalnej woj. pomorskiego	50
Rysunek 6 OF Żuławki na terenie woj. warmińsko - mazurskiego.....	52
Rysunek 7 Wykres sieciowy usługw Partnerstwie	58
Rysunek 8 Alokacja środków finansowych z Unii Europejskiej dla Polski	142

8.3. Wykresy

Wykres 1 Syntetyczny wskaźnik rozwoju OF Żuławki w latach 2016-2020 - wskaźnik ogólny oraz na tle kraju	42
Wykres 2 Pozycja gmin OF Żuławki - ogólny wskaźnik rozwoju	43
Wykres 3 Zrównoważenie rozwoju OF Żuławki w 12 podobszarach	45

